LETO XXIII. ŠT. 22 (1084) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 14. JUNIJA 2018

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Foto JMP

Pomagajmo!

Na pomoč prizadetim v petkovem neurju tudi Slovenska karitas

Po petkovem neurju s točo, ki je po Beli krajini povzročilo precejšnjo gmotno škodo, se je veliko število ljudi znašlo v stiski. Zbiranje pomoči prizadetim v ujmi je začela tudi Slovenska karitas. Ta je za prvo pomoč najbolj prizadetim že namenila 10.000 evrov, so sporočili iz Slovenske karitas.

Po poročanju centra za obveščanje je domačim gasilcem pri odpravljanju posledic neurja na območju občine Črnomelj pomagalo 1035 gasilcev z 214 vozili. Prišli so gasilci iz Ljubljanske in Gorenjske regije, pa tudi iz Savinjsko Šaleške, Notranjske, Zasavske, Celjske in Dolenjske regije, obe sosednji gasilski zvezi Metlika in Semič ter hrvaški gasilci iz Karlovške županije.

V akciji zbrana sredstva bodo namenjena socialno ogroženim gospodinjstvom predvsem pri pokrivanju stroškov nakupa strešnikov, urejanju streh, ki so bila pokrita s salonitno in drugo kritino, ter menjavi poškodovanih stekel, so zapisali v sporočilu za javnost. Pri tem so poudarili, da je prošnjo za prejetje pomoči mogoče oddati na župnijsko Karitas Črnomelj in škofijsko Karitas Novo mesto. Ti bosta v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi koordinirali pomoč.

Fizične in pravne osebe lahko prostovoljne prispevke nakažejo na tekoči račun Slovenske karitas SI56 0214 0001 5556 761 s sklicem SI00 201 in kodo namena NEURJE 2018.

Prizadetim je mogoče pomagati tudi s poslanim kratkim sms sporočilom KARITAS na 1919, s katerim se prispeva en evro za strešnik. Prispevajo lahko uporabniki Telekoma Slovenije, A1, Telemacha in T-2, so še zapisali v sporočilu.

Na pomoč prizadetim je že priskočil tudi Rdeči križ Slovenije, pomoč lokalnim skupnostim pa je prav tako obljubil premier Miro Cerar, ki opravlja tekoče posle. Cerar je Črnomelj obiskal prejšnjo soboto dopoldne, kjer si je ogledal posledice neurja. Kot je dejal v izjavi za medije, se bo vlada z nastalo škodo seznanila že na prvi naslednji seji. Obljubil je pomoč, pri čemer bo prioriteta odprava škode, ki jo je neurje povzročilo na šolskih objektih.

V neurju je med drugim razkrilo in razbilo strehe na srednji šoli Črnomelj, osnovni šoli Loka, vrtcu Čardak in osnovni šoli Vinica. Samo v občini Črnomelj je sicer poškodovanih več kot 400 objektov, na določenih območjih je uničen ves pridelek, toča je poškodovala vsa zunaj parkirana vozila.

Vrhunski pevski koncert v Trstu

Žlahtna Bernarda in Marcos Fink

Imeti zaradi življenjskih okoliščin več domovin in dodati temu še razgledanost umetnika je najbolj naravna pot do svetovljanstva. Operna pevca Bernarda in Marcos Fink sta žlahten dokaz, da je narodna pripadnost globoko, ne pa nujno enosmerno čutenje. Izseljenci so od nekdaj lahko vzor za organizirane manjšine, saj se ljubezen do domovine v njih ohranja z zelo močno motivacijo, njihovo svetovljanstvo in hkrati trdna zavest o lastnih (tudi različnih) koreninah pa je danes lahko zanimiva iztočnica za razmišljanje o prihodnosti manjšin. Verjetno tudi zaradi tega si je Slovenska prosveta ob sedemdesetletnici delovanja zamislila glasbeni dogodek z naslovom *Brez meja*, na katerem sta svetovno priznana pevca povedala svojo zgodbo z glasbo avstrijskih, nemških, argentinskih, slovenskih in zamejskih avtorjev.

/ str. 3

Knjižna novost

Naš sodelavec prof. Primož Sturman je avtor knjižnega prvenca Gorica je naša

9

TRST Pezdir o propadu TKB

Še o bančnih luknjah

V četrtek, 7. junija 2018, je bilo v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu zelo zanimivo srečanje, ki ga je organiziralo uredništvo revije Mladika. Ob izidu zadnje številke revije, v kateri je Fokus osredotočen na propad Tržaške kreditne banke (TKB) in njeno povezavo s Kvarnersko banko na Hrvaškem, so želeli pripraviti javno razpravo o še nerazčiščenih ozadjih finančnega zloma, ki ga je ob koncu prejšnjega stoletja doživela manjšina. Za nekatere je to že zgodovina in so mnenja, da ni primerno odpirati starih ran, pri uredništvu revije pa so prepričani, da nas mora zgodovina učiti ob napakah iz preteklosti, da se ne bi več ponavljale, zato je nujno, da skušamo razčistiti še nedorečene vidike nekaterih zadev, ki vplivajo na celotno slovensko manjšino.

Večer je uvedel in vodil Ivo Jevnikar, ki je obnovil vsebino majske Mladike in nato predal besedo ekonomistu Radu Pezdirju, članu komisije slovenskega parlamenta, ki že več časa raziskuje bančne luknje. Ta je zelo strokovno, a nujno v strnjeni obliki razložil, kako so bili nekateri akterji tržaške TKB povezani z Novo Ljubljansko banko in so vzpostavili nekakšno "vzporedno" ekonomijo, s katero so ustanavljali podjetja v davčnih oazah in po njih prelivali ogromne vsote denarja. Zanimiva je bila povezava med skupinami, ki so uradno delovale zakonito, s finančnimi manevri pa so odtujevale sredstva v nepojasnjene namene. Sistem vzporedne ekonomije je v nekdanji Jugoslaviji razvil Niko Kavčič, funkcionar Službe državne varnosti (Udbe) in je preko zamejstva lahko na tak način imela sama Udba vpliv na marsikaj.

/ str. 10

Mitja Petaros

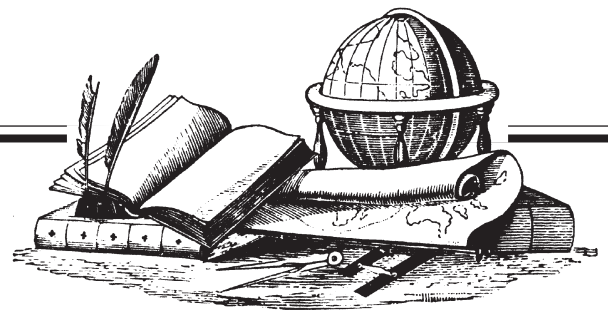

Predsednika SSO in SKGZ sta pisala novemu predsedniku vlade

O naši narodni skupnosti in še nerešenih vprašanjih

Predsednika krovnih organizacij Rudi Pavšič (SKGZ) in Walter Bandelj (SSO) sta pisala novemu predsedniku italijanske vlade Giuseppeju Conteju in ministru za notranje zadeve Matteu Salviniju in ju zaprosila za srečanje.

V dopisu italijanskemu premierju Pavšič in Bandelj ugotavljata, "da smo Slovenci v Italiji zakonsko zaščiteni na državni in deželni ravni, o zaščiti pa jasno govorijo tudi mednarodne pogodbe in evropski dokumenti. Zakonska določila so izredna predpostavka za ohranitev in razvoj slovenske manjšine, ki je zgodovinsko prisotna v deželi Furlaniji Julijski krajini vzdolž državne meje s Slovenijo.

V zvezi z zaščitnim zakonom št. 38/01 želiva poudariti, da po sedemnajstih letih od njegovega sprejetja nekateri členi še niso udejanjeni, zlasti tista, ki se nanašata na ustanovitev slovenske sekcije konservatorija Tartini v Trstu in na vračanje nepremičnin, med katerimi je Narodni dom v Trstu, ki sta ga izrecno omenila na nedavnem srečanju predsednika Republike Italije Sergio Mattarella in Republike Slovenije Borut Pahor. Prepričana sva, da bo vlada nadaljevala na poti pozitivnega reševanja problemov, kot je bilo urejeno vprašanje finančne podpore za dejavnosti na kulturnem, umetniškem, športnem, rekreacijskem, znanstvenem, raziskovalnem, vzgojnem, informativnem in založniškem področju, ki potekajo v okviru organizacij in ustanov slovenske narodne skupnosti.

Naša skupnost je celovito organizirana, in to v vseh segmentih družbenega življenja: od šolstva in skrbi za slovenski jezik do kulture, športa, gospodarstva, medijev in drugih dejavnostih, ki predstavljajo steber življenja in dela nad 300 ustanov, organizacij in društev, ki ju predstavljata naši krovni organizaciji.

Veliko si prizadevamo, da bo naš slovenski jezik prepoznaven v javnosti in v stikih z javno upravo, kot je zapisano tudi v samem zaščitnem zakonu.

Ravno tako je pomembna neposredna finančna pomoč, ki nam jo država Italija, v okviru zaščitnega zakona, namenja tako za našo bogato organizacijsko stvarnost kot za uveljavljanje slovenskega jezika v javnosti.

Posebej si prizadevamo, da se odnosi med Italijo in Slovenijo izboljšujejo, kar je pomembno jamstvo za pozitiven pristop k obema manjšinama, ki živita na tem predelu Evrope: italijanske v Istri in naše v Furlaniji Julijski krajini. Dolgoletno je intenzivno sodelovanje obeh narodnih skupnosti, ki se je v zadnjih letih s skupnimi evropskimi projekti še okrepilo".

V pismu, ki sta ga predsednika SSO in SKGZ naslovila na ministra za notranje zadeve Mattea Salvinija, sta posebej izpostavila vprašanje manjšinskega omizja. Tako pišeta: "Ministrstvo, ki ga vodite, je pred leti ustanovilo omizje za vprašanja slovenske manjšine, pri katerem sva tudi sodelovala kot izraz slovenske narodne skupnosti. Omizje je opravilo pomembno delo reševanja nekaterih odprtih vprašanj, ki so vezana na uresničevanje zaščitnega zakona št. 38/01, in nam ponudilo možnost plodnega sodelovanja med našo skupnostjo in samo Vlado.

Zaradi povedanega sva prepričana, da boste v svojstvu najvišjega predstavnika notranjega ministrstva nadaljevali z dosedanjo dobro prakso skupnega sodelovanja in čim prej dali pobudo za obnovitev delovanja omizja samega".

Zadružna kraška banka

Dva seminarja za podjetnike

Zadružna kraška banka je junija priredila dva brezplačna seminarja za podjetnike s Tržaškega in Goriškega, da bi jih seznanila s pomenom kakovostnega poslovodenja in poslovnega načrta.

Predavatelj Gianluca Sanchioni je poslovni svetovalec. V preteklosti je delal kot generalni oziroma finančni direktor v pomembnih podjetniških skupinah, danes pa se posveča predvsem svetovanju majhnim in srednje velikim podjetjem. Podjetnike opozarja, naj podrobno preučijo naložbe in spodbujajo komercialni razvoj podjetja s posebnim poudarkom na strateških vidikih poslovanja.

Na seminarju Sanchioni z udeleženci poglobi vidike, ki podjetnikom omogočajo, da z visoko stopnjo verjetnosti napovedujejo razvoj poslovanja in se s tem obvarujejo pred nevšečnimi situacijami. To so zlasti smotrno vodenje podjetja, izboljšanje financ in ratinga podjetja, razvoj poslovanja, komunikacijska strategija in odnos s kreditodajalci, ocenjevanje in vzdržnost denarnih tokov.

Predavatelj nameni posebno pozornost analizi, kaj lahko podjetja storijo za izboljšanje upravljanja v smislu usposabljanja in svetovanja.

Prvi seminar je bil v 6. junija 2018 v razstavni dvorani banke na Opčinah, drugi pa 13. junija 2018 v dvorani ZKB v Sovodnjah.

V soboto zvečer je bila v Ronkah v okviru Časnikarskega festivala okrogla miza z naslovom "Da ne bi pozabili na svoje korenine: časnikarstvo jezikovnih manjšin". Hatto Schmidt za dnevnik Južnotirolcev Dolomiten, odgovorni urednik Aleksander Koren za Primorski dnevnik, Bojan Brezigar kot nekdanji odgovorni urednik Primorskega dnevnika in predstavnik manjšinskih dnevnikov mreže Midas, za italijanski manjšinski dnevnik v Sloveniji in na Hrvaškem Voce del Popolo Dario Saftich so pod vodstvom kolegice Silvie De Michelis tednika Il Friuli spregovorili o stanju manjšinskih tiskanih medijev. Prisotne pa je lepo pozdravila naša senatorka Tatjana Rojc, ki je opozorila, da moramo ostati budni, da ne bi slučajno dovolili sedanji vladi, da vzame javna finančna sredstva manjšinskim medijem.

Naše razmerje do sočloveka in Boga

Človek je vedno sam nosilec svojega etosa

Bitni odnos pri vsakem človeku je medsebojnost. Kako se mi med seboj srečujemo, pogovarjamo, razumemo, dopolnjujemo, pomagamo ... Če to medčloveško razmerje ne gradi bitne polnosti med dvema človekoma ali med več ljudmi, ampak jo celo osiromašuje ali razgrajuje, pride do polaščajočega se razmerja. Tako človek sočloveku postaja uporabni predmet. Srečamo se, vidimo se, pomagamo si, ko se potrebujemo! Tega žal danes ni malo.

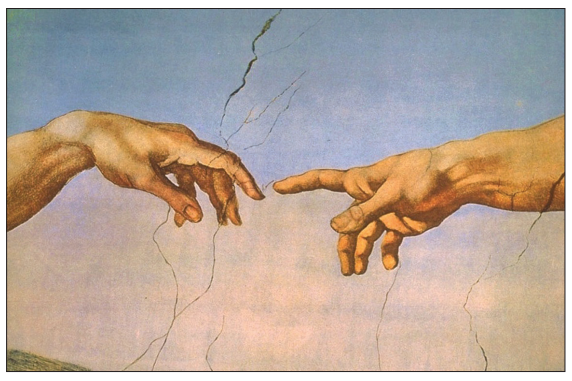

Enako je pri vernem človeku. Tudi vernik si lahko "prilašča" Boga in ga jemlje samo kot uporabno sredstvo. Tak odnos med človekom in Bogom je malikovalstvo in je nasprotje vere, ki je za človeka osebni odnos do Boga, s katerim verni človek stopa v medsebojnost. Polaščajoči se odnos nad kako osebo je ne plemeniti ali osrečuje, ampak jo razčlovečuje in duhovno siromaši. Polaščajoči se človek ni zmožen sprejeti sebe, svojo osebo, da bi mu nudil oporo.

Enako je z malikovalsko religioznim človekom. Ta ne more odkriti nobene poti do Boga, še najmanj tiste, ki ga vabi k medsebojnosti. Usmerjen je v neki idol, ki ga on razume kot zadovoljevalca njegovih potreb, ne kot Božjo voljo -, h kateremu se obrača kot odvisnik v nekakšnem daj -dam položaju. Takšno človekovo stanje ni svobodno. V tem primeru je medsebojnost naravnana na gospodovalnost enega nad drugim. Prav zato je bistveno, kakšen je odnos človeka do človeka, ker iz tega izhaja tudi človekov odnos do Boga.

Če je ta odnos naravnan na medsebojno dopolnjevanje, je to dobro, če pa pride do nadvlade enega nad drugim, potem je to napačno. Ob tem spoznamo, zakaj pride do poraznega rezultata med dvema zaljubljencema, ker sta sebično zaljubljena. V polaščajočem se razmerju praznita medsebojno ljubezen in se končno znajdeta v praznini lastne človeškosti in človečnosti.

Vsak človek je neodtujljivo zavezan drugemu. Človekova humanost se vidi prav pri etični drži do bližnjega. Ko koga ogovorimo, pričakujemo njegov odgovor. Ljudje smo postavljeni v nekakšno luč ogovora, poklicani smo v medsebojnost, kar zahteva spoštljiv odnos do drugega, do sočloveka ali do sobivajočega. V odgovornosti je tako zaobsežena vsa vsebina temeljne etične drže človeka.

Takšna človekova etična drža pa ni nekaj splošnega, ampak je to lahko samo njegova osebna drža, saj etično biva iz svoje lastne bivanjske izkušnje le konkretna oseba in ona sama mora v sebi - svoji zavesti - najti osebno utemeljitev pa tudi motivacijo za svojo temeljno etično držo - za odgovornost, ker je samo oseba nosilec etosa.

Ta izkušnja človekovega bivanja je odprta tudi za religiozno izkušnjo bivanja. Bog postane človeku razumljiv kot Drugi, ker človeka kliče k polnosti. Bog človeka nagovarja po razmerju, ki je osnovna možnost, da človek izstopi iz sebe, se približa drugemu in istočasno presega v vse polnejše preseganje vseobsegajoče Božje ljubezni, milosti, dobrote, pravičnosti, miru ... Tako postane Bog človeku prvi in poslednji Drugi, saj "z Njim in po Njem in v Njem" človek tudi živi. Ko postanemo ljudje bitja odprtega bivanja do okolja in sočloveka, vstopimo v sobivanje z Večnim Bivanjem.

Ambrož Kodelja

Povejmo na glas

Časi bodo razgibani

Zdaj je že mogoče videti, da prihajamo v razgibano in žal zares nelahko obdobje. Obdobje, ko vse bolj uspevajo odločne, da ne rečemo nasilne politike, ki bodo želele pogojevati naše življenje. Vendar, da se razumemo, urejanje zadev s tršo roko ne prihaja nekje od zgoraj, ni višja sila, ampak so ali smo ljudje, ki se za takšne prijeme opredeljujemo in jih z volitvami ustoličimo. Samo poglejmo Italijo, Avstrijo, Madžarsko in celo najmočnejšo stranko v Sloveniji, ki se odkrito navezuje na Orbana, pa je slika jasna. Nova rimska vlada bo vsekakor zelo hitro uvedla ostre protimigrantske ukrepe, Avstrija poziva Hrvaško, naj v obrambi pred pribežniki postavi na mejo z Bosno in Hercegovino vojsko, pomenljiv dogodek pa se je nedavno zgodil tudi v naši deželi Furlaniji Julijski krajini, ko se je Cerkev zelo jasno opredelila za solidarnost z begunci. Z desne tržiške občine se je namreč takoj oglasilo opozorilo, "naj duhovniki mislijo na Italijane" in ne na koga drugega. Torej mi in sploh ne tudi tujci, nikakor ne tudi drugi in drugačni, potemtakem groba delitev ljudi in vse manj čuta za druge. In kot rečeno, izvor te miselnosti so ali smo ljudje ali vsaj tolikšna večina med nami, da so zdaj vsak dan bolj vidne posledice takšne naravnanosti. Na dlani je, da vse izvira iz nemira in strahu, v ljudeh je nemira in strahu vse več, in to zaradi pribežnikov, beguncev, tujcev, ki so nas dodobra notranje spodmaknili. Čutimo se ogrožene in se hočemo te ogroženosti v kar največji meri in kar najhitreje rešiti, zato volimo tiste, ki nas menda lahko rešijo, rešijo nemira in strahu. In odločamo se za tisto, čemur dandanes pravimo populizem, ki je vse močneje usidran, čeprav - kar je potem za marsikoga veliko presenečenje - nemir in strah le stopnjuje, da si posledično želimo še ostrejšega ukrepanja. Ta smer torej v nobenem primeru ni dobra, vodi le v večjo in še večjo splošno ostrino, medtem ko nemir in strah ljudi ostajata in temnita duševno obzorje. Težko je napovedati, kam vse to vodi in ali se bo populistična smer krepila ali pa jo bo solidarnost v človeku za drugega človeka zajezila in zaustavila. Po mnenju nekaterih bo prav boj med prevlado populizma in med človekovim čutom za solidarnost osrednje dogajanje naše bližnje prihodnosti in prihodnjih let, pri čemer bi se morali zavedati, da brez solidarnosti niso na udaru le migranti, ampak vsakršna drugačnost in različnost. Utegne npr. priti do nestrpnosti do istospolnih družin in odnosov oziroma ukinjanja že odpravljene diskriminacije, tujci tudi drugih evropskih narodov bodo lahko deležni hladnega obravnavanja in ne nazadnje bodo morale biti v isti luči narodnostne manjšine pozorne na svojo vlogo in mesto v družbi. Populizem ali vsesplošna solidarnost torej - neskončno boljša je seveda vsesplošna solidarnost in prepričanje vanjo, dejanja zanjo. Le čut za sočloveka je na vseh ravneh blagor za vse, drugega blagra za vse ni in ga nikoli ni bilo.

Janez Povše

S 1. STRANI

Žlahtna ...

Foto damj@n

Koncert v prestižnem okviru Male dvorane Victor de Sabata opernega gledališča Verdi v Trstu je nastal pod pokroviteljstvom Občine Trst in s podporo Dežele FJK v sklopu programa za vrednotenje slovenskega jezika in ob obletnici vstopa Slovenije v schengensko območje.

Sporočilo večera je prišlo do izraza na več področjih: zaradi edinstvenosti umetniške ponudbe z ustvarjalci, ki so se uveljavili na najpomembnejših svetovnih odrih, a tudi ker je na ta način pripeljal slovensko glasbo in besedo v eno najbolj reprezentativnih dvoran v naši deželi, ne nazadnje ker zaradi koncepta projekta, ki se ne zapira v ožje manjšinske kroge, spregovori o pomenu jezika in torej manjšin v svetovljanskem duhu. Temu bi lahko dodali, da je bil dogodek dragocen dar celotni slovenski skupnosti v naši deželi, saj so bile vstopnice zastonj.

Operni pevci, ki dosežejo določeno priznanost, postanejo tudi glasniki svojega naroda, in to velikokrat poudarjajo v svojih solo recitalih, kjer jim večja svoboda pri sestavljanju programa omogoča, da ob svetovno znanih umetnikih pripeljejo pod svetlejše reflektorje tudi avtorje in ljudske pesmi manjših narodov, katerim pripadajo. Bernarda in Marcos Fink nista nikoli skrivala globoke navezanosti na slovenske korenine, čeprav sta se rodila in sta odrasla v Buenos Airesu. Hkrati je srce ostalo v rodni Argentini, čeprav oba že dolgo let živita v Evropi. O tem govorita tudi njuni dve CD plošči, od katerih je prva namenjena argentinski glasbi, druga pa slovenskim samospevom in duetom. V tej pevca sodelujeta z odličnim pianistom Anthonyjem Spirijem, ki je tudi na koncertu v Trstu zgovorno potrdil sadove dolgoletne umetniške zveze: njegova razkošna spremljava je pokazala izkušnjo komornega izvajalca in sodelavca priznanih solopevcev, ki s popolnim spoštovanjem potreb in zahtev glasov izraža široko in ekspresivno paleto barv in dinamik.

V prvem delu programa sta se tankočutnost Bernarde Fink in komunikativnost Marcosa Finka prepletala v solo točkah in duetih. Začetek so navdahnile Schumannove romantične impresije na temo narave, že drugi sklop pa se je približal Sloveniji s samospevi iz Španske pesmarice avstrijskega skladatelja, rojenega v Slovenj Gradcu, Huga Wolfa, ki jih je v slovenščino prepesnil Pavel Oblak. Tretji sklop pa je upošteval enega od očetov argentinske narodne glasbene šole, Carlosa Guastavina, z vrsto priredb argentinskih ljudskih pesmi. Doživete izvedbe so posredovale domačnost pevcev z argentinskim melosom in jezikom, drugi del koncerta pa je z izključno slovenskimi skladbami (in na poseben način s priredbami ljudskih) postal odsev družinskega okolja bratov Fink, kjer je bilo petje sestavni del vsakdana in kjer so otroci vzljubili glasbo do take mere, da so se kar trije bratje odločili za poklicno glasbeno kariero.

Programske izbire za tržaški koncert so zaobjele široko paleto izrazov, od Premrlovih skladb po besedilih nekaterih izmed najpomembnejših slovenskih pesnikov (Gregorčič, Kosovel, Prešeren) do mlajše generacije s skladbo Mojce Prus, skozi sodobno govorico referenčnih avtorjev, kot sta Lebič in Ciglič. Vsaka skladba je bila svet zase, v katerega so izvajalci zanesljivo pospremili poslušalce s tehnično in umetniško suverenostjo. Ob tem pa je večer dodatno oplemenitil element "srca", ki je prišel do izraza v priredbah koroških ljudskih Antona Nageleja (Bernarda Fink je svoje zasebno življenje povezala s koroško slovensko manjšino), s priredbami slovenskih ljudskih izpod peresa "zamejca" Danila Švare, doma iz Ricmanj, nazadnje z argentinskim duetom, ki je izpovedoval ljubezen do rodne vasi. Nostalgija je bila rahla, a navzoča vezna nit večera: smeri teh zdaj radostnih, zdaj melanholičnih ali sanjavih glasbenih misli pa so bile trojne, saj so z enako iskrenostjo ciljale na tri države, na krilih visoke umetnosti in prisrčne čustvenosti brez meja.

PAL

Izvršni odbor SSO je zasedal na Občinah

Slovensko zastavo za društva in organizacije

Izvršni odbor SSO je zasedal v četrtek, 7. junija, in na zasedanju več pozornosti namenil obravnavi politične situacije v Italiji in Sloveniji. Deželni predsednik Walter Bandelj je poudaril, da bo novo italijansko vlado potrebno oceniti na podlagi dejstev in seveda na podlagi odnosa, ki ga bo izkazala narodnim in jezikovnim manjšinam, za kar ni bilo posebnih programskih izjav. Za slovensko narodno skupnost ostaja prioriteta utrditev slovenskega predstavništva v obeh vejah parlamenta, ki naj se zgleduje po zagotovljenem predstavništvu, ki ga uživata italijanska in madžarska manjšina v Sloveniji.

V zvezi z državnozborskimi volitvami v Sloveniji je Svet slovenskih organizacij mnenja, da mora imeti SDS, kot zmagovalka volitev, prva možnost oblikovanja vlade. SSO je tudi izrazil čestitke predstavnikoma italijanske in madžarske narodne skupnosti, ki sta bila na podlagi zagotovljenega zastopstva izvoljena v Državni zbor Republike Slovenije, ter obema predlagal tesno sodelovanje za večjo težo in vlogo narodnih manjšin v splošnem evropskem kontekstu.

Odborniki SSO so tudi obravnavali novosti v zvezi z reformo tretjega sektorja in s spremembami, ki jih bo potrebno vnesti. Reforma je seveda v tem trenutku odvisna od izvajalnih odlokov, ki jih mora pripraviti vlada. Celotno zadevo bo treba še dodatno poglobiti in v tem bo zelo pomembno sodelovanje s članicami SSO.

V nadaljevanju zasedanja so odborniki vzeli v pretres še prizadevanja za ustanovitev slovenske sekcije pri konservatoriju Tartini, o katerih bo naslednji teden govor v paritetnem odboru. Predsednik Walter Bandelj je še poročal o obisku pri predsedniku Slovenske škofovske konference msgr. Stanislavu Zoretu in o udeležbi na 50. obletnici ustanovitve društva Emigrant v Švici. Pri tem je Izvršni odbor sklenil, da bo za prihodnost vsakemu društvu ali organizaciji, ki doseže pomembno obletnico delovanja, daroval slovensko zastavo kot priznanje za prizadevanje pri ohranjanju slovenske identitete in jezika.

Četrtkovo zasedanje Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij je potekalo na Občinah pri Trstu v prostorih pevske sobe Zvonka Vidaua. To je bila tudi priložnost za ogled bogate in raznolike zbirke, ki je skrbno ohranjena v teh prostorih in priča o tem, kako so se skozi čas spreminjale navade in šege, pa tudi kmečko in obrtniško orodje. Domačin Zvonko Vidau je ustvaril pravi muzej, ki ga poleg razstavljenih eksponatov bogatijo tudi slike iz vaškega posvetnega in cerkvenega življenja. Iz nabiranja in shranjevanja vseh vrst predmetov, ki bi bili lahko zavrženi, je po zaslugi Zvonka Vidaua sredi Občin nastal pravi biser slovenske in krajevne polpretekle zgodovine, saj so vsi eksponati skrbno popisani. Predsednik Walter Bandelj se je po ogledu zahvalil gospodu Zvonku za povabilo, za voden ogled in za razpoložljivost, ki jo je izkazal, ker je dal na razpolago pevsko sobo, ki je tudi multumedialno zelo dobro opremljena.

Benečija / Tesne vezi med sosedi

Živahen konec tedna v Špetru

Junij je v Benečiji mesec, ko se začne poletni prireditveni vrvež. Prireditev, srečanj in kulturnih večerov, predvsem družabnih srečanj in zborovskega petja po vseh Nediških dolinah ne zmanjka. Sobota je bila tokrat predvsem pisana in živahna, saj je v Špetru potekalo osemnajsto srečanje Šempetrov. Prireditev spada k posrečeni slovenski navadi, da se prebivalci istoimenskih naselij, kot so Sela, Šempeter, Loka in podobno, vsako leto zberejo na skupni prireditvi in družabnem srečanju. Letos je srečanje vasi in mestec, ki nosijo ime po svetem Petru, potekalo v Beneški Sloveniji, in sicer v Špetru. Šempetrov je v Sloveniji sedem in parkirišče ob špetrski cerkvi je bilo nabito polno avtobusov in avtomobilov z najrazličnejših koncev domovine.

Družabna prireditev se je začela z dobrodošlico in sprejemom, zapel je zbor Fajnabanda, gostje so se nato udeležili številnih kulturnih in športnih dejavnosti, ogledali so si Landarsko jamo, multimedialni muzej SMO in druge zanimivosti v okolici, na sporedu so bile tudi številne športne tekme, druženje in seveda okrepčilo ob kosilu. Večer je pripadal Beneškemu gledališču, gostje so si lahko ogledali komedijo *Ojceta ne bo* ter nastop folklorne skupine Živanit. Skupno veselje se je nato nadaljevalo v noč ob spremljavi domačega ansambla Skedinj.

V večernih urah je v špetrski cerkvi v slovenskem jeziku za goste in domačine maševal msgr. Marino Qualizza, praznično večerno mašo pa je spremljal gostujoči pevski zbor staršev in učiteljev Waldorfske šole iz Ljubljane. Velja omeniti še, da so v soboto v Špetru predstavili tudi zanimiv in ljudem zelo dobrodošel projekt čezmejnega avtobusnega povezovanja *Benečija gor in dol*. Od konca junija do konca avgusta bo namreč ob sobotah avtobus vozil iz Kobarida v Čedad in Benečijo. Soška dolina, točneje Kobarid, pa bo turiste in domačine razveselil s povezavo Hop ON, Hop OFF Kobarid. Avtobus bo povezoval Kobarid s kopališči ob Nediži, kolesarskimi stezami in najznamenitejšimi turističnimi točkami. Obeta se nadvse bogato poletje v duhu vedno tesnejšega čezmejnega sodelovanja, ki pomeni za Benečijo tudi rast in vse tesnejšo povezavo s slovenskim kulturnim in jezikovnim prostorom.

Suzi Pertot

Romanje v Medjugorje

Na božjo pot kliče Marija

Morda se bo komu zdelo malo čudno, kar pišem: da je Medjugorje, kot da te Marija kliče, da prideš na to božjo pot. Živimo pač v takih nemirnih časih in vsakdo si želi malo oddiha, miru in v prvi vrsti notranje sreče.

V avtobusu, v katerem je bilo 56 romarjev, sta se kot po navadi prepletala molitev in petje v slovenskem in italijanskem jeziku, saj smo bili mešana skupina. Tri romarice so prišle iz Ljubljane, ena je bila po rodu iz Peruja, živi pa v Furlaniji. Ko sem gledal te romarje veselih obrazov, sem bil prepričan: dosegle so svoj namen. Kot po navadi je bil z nami župnik Jože Markuža, ki je skrbel za zdravje duše. Za italijanske romarje je poskrbel diakon Marco. Vremenske napovedi so bile različne, toda vse moramo polagati v Božje roke; in tako je tudi nekako steklo.

Križev pot je na Križevcu vodila Andreina. Ko smo se vzpenjali proti vrhu gore, nas je zajela manjša ploha. Vendar smo bili tudi na to pripravljeni in vse je lepo steklo. Romarja prevzame večerna maša na prostem in po maši v petek češčenje križanega Jezusa, v soboto češčenje evharističnega Jezusa. Občudovati množice ljudi vseh jezikov in obrazov ter njihovo živo in preprosto vero segreje srce.

Mati Božja je meseca maja po vidkinji Mariji Pavlović povedala, da hodi na našo zemljo, dokler jo pošiljata nebeški Oče in njen Sin Jezus. Med drugim je dejala, da nas želi osrečiti, da imamo nebesa že na tej zemlji, nekoč pa pri njej v nebesih. Zato nam kot skrbna mati svetuje sveto spoved, sveto mašo in pa molitev s srcem. Poudarila je, da molitev dela čudeže. Predvsem pa, naj bomo goreče svetilke za naše brate in sestre, ki tavajo v temi.

Upam in želim, da bodo romarji ponesli v svoje družine in vasi ta sporočila ne samo z besedami, temveč s konkretnim življenjem.

Vsem romarjem se iz srca zahvaljujem za lepo sodelovanje. Če bo Božja volja, bomo še romali v Medjugorje.

Darko Durček

GORICA Zborovanje pastoralnih delavcev

Pomemben korak v pastoralni prenovi?

Od 4. do 6. junija je v župnišču svetih Nikolaja in Pavla v Tržiču potekalo letno zborovanje pastoralnih delavcev iz goriške nadškofije. Zbrali so se duhovniki, diakoni, redovniki in laiki, da bi skupaj preverili pastoralno leto in zarisali nadaljnjo pot. Prvi večer je o pomenu Božje besede v vsakdanjem življenju naših skupnosti govoril msgr. Renato Marangoni, ki vodi škofijo Belluno-Feltre. Drugi večer je posegel biblist Santi Grasso, tretji večer so bili na sporedu pričevanja in delavnice. Posebno zanimive in res vredne temeljitega razmisleka so misli, ki jih je prvi večer izrazil goriški nadškof Carlo Roberto Maria Redaelli in jih tu povzemamo.

Na zborovanju je želel poudariti, da bo po šestih letih prisotnosti na Goriškem začel svoje pastoralne obiske po župnijah. Druga pomembna - in očitno bolj žgoča tema - pa je ta, da se pripravljajo na reorganizacijo nadškofije v več pastoralnih enot, ki bi združevale bližnje župnije. Odločitev ni bila sprejeta za mizo in ni niti prenagljena, trdi nadškof. V škofiji se že več časa govori o skupni pastorali, pastoralnih enotah, sodelovanju med župnijami; med drugim neke pastoralne enote že obstajajo in tudi že delujejo (nam je gotovo znana Pastoralna enota Soča-Vipava, ki združuje štandreško župnijo s tistimi v sovodenjski občini). V naslednjih mesecih, morda z začetkom septembra, bi lahko naredili še korak naprej v to smer. Idealno bi bilo, ko bi mogli zaupati več župnij skupaj ne le enemu duhovniku, temveč neki ekipi, ki jo sestavljajo več duhovnikov (od katerih je eden župnik in pravni zastopnik omenjene skupine župnij), eden ali več diakonov, kakšen redovnik in po možnosti tudi laiki. "Imamo še vedno dovolj duhovnikov, da bi lahko uresničili ta načrt", trdi nadškof. Glavne vloge v pastoralnih enotah naj bi prevzeli "mlajši, toda že izkušeni in zreli" duhovniki. Župniki, ki dosežejo 75. leto, pa naj bi opustili to vlogo; seveda pa bi s svojo bogato človeško in duhovniško izkušnjo še naprej sodelovali v pastoralnih enotah (še najbolje, če v drugih realnostih, ne tam, kjer so bili župniki, je dejal msgr. Redaelli). Cilj vsega tega naj bi bil korak naprej proti prenovljeni, bolj misijonski pastorali. Božja beseda naj nam pomaga v duhovnem razločevanju, da bi doumeli, na katere poti nas kliče Duh. / DD

Kratke

Romanje v Lurd

Slovenci se bodo **od 14. do 20. junija 2018** že trinajsto leto na vlaku in letalu na poti v Lurd pridružili romarjem iz Gorice, Trsta, Vidma, Benetk in Adrie. Z nami bodo romali tudi iz Bolgarije. Tema letošnjega romanja ob 160-letnici prikazovanj v Lurdu je: "Kar koli vam reče, storite" (Jn 2,5b). Letos roma z bolniki, pomočniki, z zdravstvenim osebjem in s tremi duhovniki upokojeni koprski škof msgr. mag. Metod Pirih. Vseh udeležencev iz Slovenije bo 50. "Ob srečanju med potjo in v Lurdu s seboj, z drugimi, sv. Bernardko, Marijo in Bogom, bomo molili za trdno vero, upanje in ljubezen v naših družinah in narodu. Hkrati se bomo s hvaležnostjo spominjali vseh, ki so blizu preizkušanim", pišejo organizatorji.

Kostanjevica / V objemu cvetja, v objemu jezika

Ob slovenskem državnem prazniku in v počastitev 100-letnice rojstva jezikoslovca p. Stanislava Škrabca bo v ponedeljek, 18. junija 2018, ob 17. uri na Kostanjevici nad Novo Gorico zunaj (v primeru slabega vremena v samostanski dvorani) prireditev V objemu cvetja, v objemu jezika. Nastopajo 4. razredi OŠ Frana Erjavca Nova Gorica.

Spominski dogodek v Rižarni

Napis "Pepel žrtev" na zidu ostankov krematorijske peči v italijanskem, slovenskem, hrvaškem in hebrejskem jeziku nemo in glasno govori obiskovalcem Rižarne. Potrebno je obiskovati take kraje, da se znova in znova izrazi odločen NE zlu, ki ga povzroča človek, ko se dvigne nad drugega. To so potrdili zvesti udeleženci vsakoletnega spominskega dogodka, ki ga je pred mnogo leti uvedel pokojni msgr. Marij Gerdol, da bi na samem kraju trpljenja obhajali sveto bogoslužje. Minulo nedeljo so se ponovno zbrali. Mašo je daroval hrpeljsko-kozinski župnik Niko Čuk, z občutenim petjem pa je sodeloval združeni zor ZCPZ iz Trsta, ki je zapel pod vodstvom Edija Raceta in ob spremljavi Marije Šturman. G. Čuk se je naslonil na Božjo besedo in odgovarjal na vprašanje, kaj pomeni izpolnjevati Božjo voljo. Človek ravna bo Božji volji, kadar ljubi, je poudaril. Ljubiti pa je težko ob doživetju trpljenja, zavrnitve, globoke ranjenosti. Sklenil je tako, da je pokazal na Jezusa in povabil udeležence, naj molijo k Njemu, saj je samo On tisti, ki tudi daje moč, da Ga človek lahko posnema in tako ohranja človeški obraz. Spominski dogodek so sklenili ob grobu s pesmijo in molitvijo, ki jo je vodil Klemen Zalar. Cvetje, ki ga je dobra žena pustila ob kamnu "Pepel žrtev", pa bo pričalo o tem, da smo bili tam, se ustavili, molili in ohranjali spomin. / Jb

Ob140-letnici rojstva pomembnega moža

Lambert Ehrlich in današnja Slovenija

V soboto, 26. maja 2018, je bila v Ljubljani na dvorišču Teološke fakultete žalna svečanost ob obletnici umora in 140-letnici rojstva prof. dr. Lamberta Ehrlicha. Žalno svečanost sta pripravila Teološka fakulteta UL in Društvo združeni ob Lipi sprave. Udeleženci so se najprej zbrali na kraju zločina ob današnji Waldorfski šoli (nekdanji Akademski dom) na Streliški ulici 12.

Nagovor je imel prof. dr. Janez Juhant, predsednik društva Združeni ob Lipi sprave. Objavljamo ga v celoti.

Letos obhajamo 140-letnico rojstva prof. dr. Lamberta Ehrlicha, moža, ki so ga 26. maja leta 1942 VOSovski likvidatorji umorili pred Študentskim domom na Streliški ulici. Kolega Granda je zapisal, da se je kot desetleten otrok prvič srečal z Ehrlichom, ko je prebiral Slovenčev koledar iz leta 1943. "Ker smo takrat živeli v 'na jurišnih časih', ko človeško življenje ni bilo veliko vredno, me pripoved o usmrtitvi, otroci smo bili zasuti z literaturo o partizanskih bojih, ni toliko pretresla kot njen način. Ubiti neoboroženega, starega človeka zgolj in še duhovnika po vrhu zato, ker misli po svoje, ne, to mi ni bilo ne takrat ne danes razumljivo". (Ehrlich, simpozij v Rimu 321). Ob tem tudi moj spomin sega nazaj v otroška leta. Komaj sem znal brati, sem doma na podstrešju odkril knjigo *Kri mučencev* in pretresen listal po krutih slikah in opisih komunističnega terorja, ki so ga med duhovniki in drugimi katoličani in demokrati izvajali vosovci. Med njimi je bila tudi podoba profesorja Ehrlicha in študenta Viktorja Rojica, ležečih v krvi na cesti pred Akademskim domom. Na isti dan je bil v Vzajemni smrtno ranjen tudi vodilni delavec zavarovalnice Ivo Peršuh, sicer organizator katoliških prosvetnih društev, ki je umrl naslednji dan v ljubljanski bolnišnici. Janko Maček pravi: Ob teh umorih "so se vznemirili celo tisti, ki so jih sicer odobravali, kajti bilo jih je strah pred posledicami, ki bi lahko sledile; vznemirjenosti niso mogli skriti niti tisti, ki bi radi pokazali, da se jih vse to ne tiče", in nadaljuje: "Slovenski dom je še isti dan objavil kratko sporočilo, da 'je zjutraj ob osmih nenadoma umrl profesor bogoslovne fakultete dr. Lambert Ehrlich, znani delavec v akademskih organizacijah in podpornik revnih akademikov'".

Kaj je Ehrlich pomenil za slovenski narod, danes večina težko razume, saj ga je komunistična oblast po drugi svetovni vojni vrgla v neznano brezno skupaj z drugimi katoliškimi in narodno zavednimi ljudmi. Pred leti sem poiskal profesorja Zdenka Roterja, da bi ga povprašal, kje so trupla po vojni prekopanih. Njegov edini odgovor je bil, da Mitja Ribičič, ki je bil takrat še živ, to ve, sam pa je zanikal, da bi to vedel, kar se zdi glede na njegovo udbovsko vlogo dokaj nepreprič ljivo, zato ga na tem mestu ponovno pozivam, da nam v prid odkrivanja zgodovinske resnice to razkrije in potrdi svoje človeško dostojanstvo ter nam tako pomaga snemati maske polpreteklosti.

Dr. Janez Juhant med govorom (foto Družina)

Naše društvo je prejšnji mesec naslovilo na slovenske politike in odgovorne ter ostalo javnost poziv, da odgovorni povedo, kje so pokopane že uradno rehabilitirane ter vse žrtve medvojnih in povojnih izvensodnih pobojev sploh. Zaenkrat še nismo dobili nobenega odziva na to.

Kdo je bil Lambert Ehrlich, kdo so bili akademiki, stražarji, ki so večina podobno kot Ehrlich plačali največjo ceno med vojno ali po njej, nekateri kot Žebot pa preživeli v izgnanstvu, poleg njega še posebej Pavle Verbič, Slavko in Janez Ložar, Matej Poštuvan in Franc ali Ferko Casar. Pokojni Tine Velikonja je v pismu Casarjevemu nečaku duhovniku Puhanu zapisal: "Zgodba o Casarju je tudi zgodba o prof. Lambertu Ehrlichu. O enem samem ne moreš pisati, njuni poti sta se neprestano prepletali. Leta 1930 je dr. Ehrlich ustanovil Vincencijevo konferenco za pomoč študentom. Spomladi 1931 ga je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman uradno imenoval za študentskega duhovnika". Velikonja dodaja: "Ko se je v družbi še nekaterih stražarjev prvič pojavil v našem stanovanju, sem potem, ko so fantje odšli, izvedel, da bo postal resni in visoki fant z bujnimi lasmi, Franc Casar, prej ali slej predsednik slovenske vlade". Žal je s številnimi zaključil svoje narodno-obrambno delovanje na Turjaku.

Ehrlich je torej vodilni slovenski narodni in politični delavec. Ne le njegova vloga na pariški mirovni konferenci, tudi njegov vpliv v času okupacije je velik. Bil je slovenski narodnjak, globok in odločen kristjan ter vpliven družbeni delavec. Leta 1938 je ob aneksiji Avstrije k nemškemu rajhu slovenska škofa vzpodbudil za molitev po vsej Sloveniji za Avstrijo, ki jo zasedajo nacisti, kar so ti razumljivo sprejeli z negodovanjem, kot je potrdil tudi jugoslovanski vojaški ataše v Berlinu Vladimir Vauhnik. Lahko si predstavljamo, da bi Ehrlich, če bi jim prišel v roke, doživel svojo tragično usodo že takoj na začetku vojne. Razumljivo, da je kristjan in narodni demokrat Ehrlich že vseskozi ob širjenju komunizma in vpletanju komunistov v katoliške in sokolske vrste pred vojno ter ob kolaboraciji komunistov in nacistov pred in med njo odločno deloval proti totalitarnemu duhu obeh ideologij. Mlade katoliške ljudi je utrjeval v slovenstvu in katoličtvu ter celo v nemogočih razmerah modro narekoval združitev narodnih sil za utrditev Slovenije v Evropskem prostoru, kar smo končno dosegli z EU. Ehrlichova spomenica italijanskim oblastem 1. aprila 1942 je tudi splošna obtožba Italijanov in pritožba zoper neustrezno ravnanje v okupirani Ljubljanski pokrajini oziroma protest zoper zatiranje slovenskega naroda. Spomenica je prav tako odločen poseg v komunistično vosovsko prakso teroriziranja slovenskega naroda. Obsega predlog, da bi Slovenci v sodelovanju z italijanskimi oblastmi oblikovali samostojno varnostno službo za zaščito pred komunističnim nasiljem. Od Italijanov zahteva, naj se nedolžni internirani in aretirani Slovenci izpustijo ter se časopisom dovoli večja svoboda. Predlaga, naj Slovenci dobijo dejansko upravno oblast, in nakaže, kako to praktično izpeljati. Spomenica je nadaljevanje reševanja narodnostnega vprašanja v okupacijskih razmerah ob ogroženosti naroda od nacizma, fašizma in komunizma. Ko so jo prinesli italijanskemu poveljstvu pod generalom Mariom Robottijem, je dežurni polkovnik prinašalcem dejal, da bi bilo treba avtorja in njih, ki so jo prinesli, takoj postreliti.

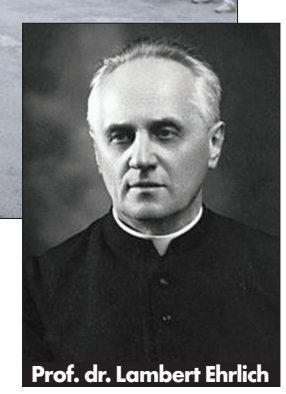

Prof. dr. Lambert Ehrlich

Znova smo Slovenci in katoličani poklicani k trezni presoji in odločenosti, ki sta bili Ehrlichovi odliki. Ne moremo napovedati dogodkov. V Ehrlichovem duhu pa se lahko po krščanskih in narodno-strateških načelih odločamo tako, da bomo zavrnili lažne in kratkoročne družbenopolitične kompromise in tudi sodelovanje z ljudmi, ki narod vodijo v propad. Nasilni eksperimenti iz polpreteklosti so nam v spomin in opomin, da zavrnemo volkove v ovčjih oblačilih. Časi so bili vedno zahtevni in so terjali trezne in odločne korake, ki so jih zmogle le velike osebnosti, kakršen je bil tudi pokojni profesor dr. Lambert Ehrlich. Hvaležni za njegov dar prosimo za Božji blagoslov, ki naj spremlja njegovo ljubljeno Slovenijo posebno zdaj v zahtevnem volilnem času. Ehrlichovo in prizadevanje drugih vernih je sicer namenjeno urejevanju zemeljskih okvirov s pogledom na večnost. Kot kristjani zato delujemo za resnico in pravičnost, ki sta edini zanesljivi podlagi za Božje kraljestvo. Na zemlji sta sicer nepopolno uresničljivi z muko in znojem, a naše delovanje ne ostaja pri tem, saj nas hrani kot Ehrlicha upanje na neminljiv venec v nebesih. Zato nam je tako dragocen spomin na njegovo in na žrtve vseh, ki so vzdržali v tej zvestobi tudi za ceno lastne krvi. Ta pogum zmore le vera v neskončne razsežnosti človeškega bitja.

GORICA IVANOVANJE, praznovanje zavetnika slovenskega pastoralnega središča

Niz srečanj duhovnega, kulturnega in družabnega značaja

Slovensko pastoralno središče v Gorici, ki deluje v cerkvi sv. Ivana, je v mesecu juniju še posebej praznično odeto, saj se ob koncu pastoralnega leta vsakič pojavlja priljubljen god domačega zavetnika, sv. Janeza Krstnika. Ob tem se že mnogo let vrstijo različne pobude, ki želijo primerno počastiti farnega patrona.

Letos se je župnijski svet odločil za širšo obliko praznovanja, ki mu je nadel ime "IVANOVANJE". Gre za splet srečanj duhovnega, kulturnega, družabnega in liturgičnega značaja, ki imajo namen povezati Slovence v mestu, ki se zbirajo pri duhovniji sv. Ivana, in razširiti tako območje delovanja tudi na vse ljudi, ki bi radi začutili utrip skupnosti.

Tako bo **v ponedeljek, 18. junija, ob 20. uri** v dvorani Močnikovega doma gost p. Ivan Bresciani, goriški rojak, provincial slovenske province Družbe Jezusove, ki bo spregovoril na zanimivo temo *Princip duhovnega življenja je sprejemanje in krščanstvo je vera sprejemanja*. Naslov je posebno izzivalen za današnji čas, saj je aktualno razmišljanje o vlogi krščanstva in o mestu, ki pripada kristjanu v družbi. Predstavlja pot od posameznika do osebe, od individualnega jaza do občestvenega jaza. Individualni jaz je osredotočen nase in črpa iz svoje človeške narave in volje. Občestveni jaz je osredotočen na Drugega. Od Boga, Svete Trojice, prejema novo življenje, ki je občestveno.

Bog je glavne osebnosti Stare zaveze poklical, da stopijo na pot odrešenja, kar pomeni, da so postajale vedno bolj osebe. Abraham, Mojzes, David in v Novi zavezi apostoli in posebno apostol Peter, so prehodili pot od posameznika do osebe in do občestva. Prav tako nas papež Frančišek spodbuja, da gremo iz sebe k drugemu, k Drugemu, ki postaja vedno bolj naš epicenter.

Drugo srečanje bo kulturno-glasbenega značaja in bo potekalo **v petek, 22. junija, ob 20. uri** v cerkvi sv Ivana. Tradicija koncertov ob farnem zavetniku je pri sv. Ivanu bila zelo živa, nekaj časa jo je spodbujalo tudi sodelovanje s SCGV Emil Komel, sledilo je nekaj let zatišja. Letos bodo po novem zaživeli *Svetoivanski glasbeni utrinki*, ki bodo v svojo sredino vabili perspektivne in mlade glasbene skupine in posameznike. Letos bo naš gost MeMlPZ Emil Komel z zborovodjo Davidom Bandljem. Po nadvse uspešni sezoni je zbor pripravil celovečerni koncert v domačem mestu, ki bo predstavil opravljeno delo v celotni sezoni.

V soboto, 23. junija, na predvečer praznika, bo ob 21. uri v cerkvi potekala molitev slovesnih večernic. Pel in vodil jih bo vikar za Slovence g. Karlo Bolčina, ki je tudi izšel iz goriške duhovnije. Liturgična molitev je praksa laikov in posvečenih oseb, ne dogaja pa se večkrat, da bi jo skupnost molila občestveno. V duhu povezovanja vabimo vse, da se temu lepemu obredu pridružijo. Po večernicah bo sledilo tradicionalno kresovanje za cerkvijo, ob hrani, pijači in druženju.

Nedelja, 24. junija, god sv. Janeza Krstnika, bo čas, ko se bo praznovanje končalo s slovesno mašo, ki jo bo ob 10. uri daroval domači župnik in dekan g. Marijan Markežič in tako v že tradicionalnem domačem nedeljskem vzdušju popeljal praznovanje do svojega viška.

Letošnje prvo Ivanovanje je dodatna možnost, da se župnija poveže s širokim teritorijem, zato ste vsi prisrčno vabljeni na vsa srečanja, ki bodo zagotovo obogatila duha in dušo. In tudi za telo bo poskrbljeno.

Ta veseli dan na Mirenskem Gradu

V Društvu prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote smo v soboto, 3. junija 2018, na Mirenskem Gradu pripravili piknik z delovno akcijo za brezdomce in prostovoljce. Skupaj smo se srečali z željo, da bi praznovali vse, kar smo skupaj doživeli v tem šolskem letu.

Na povabilo se je odzvalo 21 brezdomcev in 35 prostovoljcev. Na Gradu smo se zbrali polni veselega pričakovanja ter se po uvodni predstavitvi razdelili v različne delovne skupine: žagali smo drva, pleli rastlinjak, vrt in cvetlične gredice, postavljali cvetlične aranžmaje v cerkvi in pripravljali kosilo. Delo je bilo raznoliko in za vse okuse. Med delom smo poklepetali in se bolje spoznali.

Foto Katja Kovšca

Nato je sledil čas za sprostitev. Ob kitari in ubranem petju smo počivali v senci pod marelico ali igrali namizne igre. Kmalu smo šli na kosilo, ki je po druženju še bolj teknilo. Na mizi so nas čakale slastne mesne in zelenjavne dobrote z žara ter domače pecivo. Ob koncu kosila smo najbolj prizadevnim brezdomcem podelili tudi nagrade za pridnost pri delu. Zadovoljni, da smo preživeli zares bogat dopoldan, smo se skupaj vrnili v Ljubljano in na svoje domove.

Nekateri so pa vendarle ostali na Gradu. Pozno popoldne smo se namreč srečali prostovoljci iz Ljubljane in z Grada. Tudi mi smo se srečali z namenom, da bi se skupaj poveselili vsega, kar smo v preteklem letu skupaj naredili.

Ker se naše skupno geslo društva glasi Skupaj gradimo dom, smo se za ogrevanje igrali igro hiške, v kateri smo levi in desni postavljali hiške za stanovalce. Nato smo se razdelili v skupine. Vsaka skupina je dobila posebno nalogo, naj pripravi izvirno in zabavno reklamo za prostovoljsko delo v našem društvu, s katero bi lahko pridobili še kakšnega prostovoljca. Nastali so res zanimivi in zabavni prizori, ki bi lahko prepričali vsakogar.

Skupaj smo se nasmejali tudi ob skeču, ki so ga sestavili in zaigrali prostovoljci iz Ljubljane. Prikazali so prizor z ulice, kjer trije brezdomci postanejo ekipa Radostna Vincencijeva ekipa in se odločijo slediti geslu: Vztrajno skupaj se borimo, da večerje ne zamudimo. Nato so nam mladi iz mladinske skupine zaigrali igro Cesarjeva nova oblačila in prikazali, da bi bilo na svetu lepše, če bi nanj gledali z otroško iskrenostjo.

Prostovoljci so druženje sklenili v veselem vzdušju in z željo, da bi skupaj vztrajali še naprej. Skupaj smo vzkliknili naše skupno geslo: Vztrajno skupaj se borimo, da v veselju zaživimo. / Eva P. Olivo

G. Diego Conforzi, župnik v župniji Sv. Ugo v Rimu

Hvala duhovnikom

Vsaka oseba, vsaka zgodba je pomembna

35 tisoč škofijskih duhovnikov v italijanskih župnijah zavestno daruje svoje življenje za evangelij in za druge. Za življenje potrebujejo tudi nas.
Darujmo tistim, ki se darujejo.

INSIEME AI SACERDOTI

Podpri njihova prizadevanja s svojim Prispevkom

SVOJ PRISPEVEK DUHOVNIKOM LAHKO PONUDIŠ:

■ z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009 ■ s kreditno kartico lahko daruješ s klicem na brezplačno številko 800-825000 ali na portalu www.insiemeaisacerdoti.it ■ z bančnim nakazilom na glavnih italijanskih bankah ■ z neposrednim darom Inštitutu za vzdrževanje duhovnikov - Istituto sostentamento clero vaše škofije.
Prispevek je odtegljiv.

Več informacij na **www.insiemeaisacerdoti.it**
Spremljaj zgodbe duhovnikov na: **facebook.com/insiemeaisacerdoti**

CHIESA CATTOLICA C.E.I.
Conferenza Episcopale Italiana

Častitljivo slavje v Podgori

Kamena poroka Dorčeta in Eme

Ljubezen drži pokonci svet, pravi stari rek in ljubezen, ki sta si jo Dorče Sirk in Ema Korsič obljubila v podgorski cerkvi 23. maja 1953, ju spremlja skozi lepe in težke trenutke že 65 let. Kameno poroko sta zakonca praznovala v krogu družine in sorodnikov v sredo, 23. maja, na Sirkovi domačiji, kjer se je zbralo veliko število sorodnikov; prišli so tudi prijatelji in nekaj vaščanov. Zakonca sta si zaželela tudi tokrat blagoslov dekana Karla Bolčine, ki jima je maševal že pri zlati in diamantni poroki. Molitvi in dobrim željam se je pridružil tudi domači župnik Josip Caha. Nazdravili smo s penečim vinom Pie' di Mont. Žlahtno trto goji vnuk Roman v domačih vinogradih pod Kalvarijo. Kljub 91 letom, ko mu dopušča zdravje, Dorče še vedno rad stopi v vinograd in poprime za delo okrog trt. Vse svoje življenje sta z ženo Emo neutrudno delala na domači grudi. Doma so redili tudi govedo in prašiče. Pri njih so bila vrata vedno na stežaj odprta za vse prijatelje in znance. Kot najstniki so se podili po njihovih travnikih in brajdah ter se zabavali na njihovi domačiji. Leta so minila, hišo in gospodarska poslopja so obnovili, Dorče in Ema pa sta ostala še vedno tista vrla mladeniča nekdanjih dni, ki jih ne bo nazaj. Med mnogimi obiski, ki so se vrstili te dni pri Sirkovih, jima je posebno presenečenje namenil pevec Bruno Rustja, ki jima je prinesel v dar občuteno zapeto pesem.
"Kamena" zakonca se prijetno presenečena zahvaljujeta vsem, ki so se ju spomnili, zahvaljujeta se za prisotnost, voščila, toplo besedo, molitev, blagoslov, darove, zakusko, torto, cvetje. Zahvali se pridružujeta hčerka Majda in vnuk Roman. Vsi mi pa jima iskreno čestitamo in želimo nadaljnje skupne sreče in zdravja.

Lidija

Program poletnih Srečanj pod lipami

Raznolike teme ob kozarčku rujne kapljice

Na tiskovni konferenci v atriju Kulturnega centra Lojze Bratuž so v soboto, 9. junija 2018, predstavili program poletnih *Srečanj pod lipami*. Srečanja, ki jih prirejata KC Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič, bodo razen izjem potekala v zunanjih prostorih slovenskega kulturnega središča prav pod lipami, ki so jih vsadili graditelji Katoliškega doma, ko so kupili zemljišče. Na večerih bodo prisotni tudi naši slovenski vinarji, ki bodo ob koncu predavanj predstavili delovanje kmetije in ponudili prisotnim kozarec vina, je povedala predsednica Kulturnega centra Franka Žgavec. Predsednik krožka A. Gregorčič Bernard Spazzapan pa je poudaril uspeh, ki so ga imela srečanja v zadnjih letih, še predvsem poleti, ko se zbere občinstvo v velikem številu. Besedo je potem prevzela novinarka in ena glavnih pobudnikov srečanj, Erika Jazbar, ki je skrbno predstavila poletne goste in tematike. Najprej je povedala, da so ena redkih ustanov, ki goji stike z vsemi narodnimi udi, in sicer s slovenskimi manjšinami

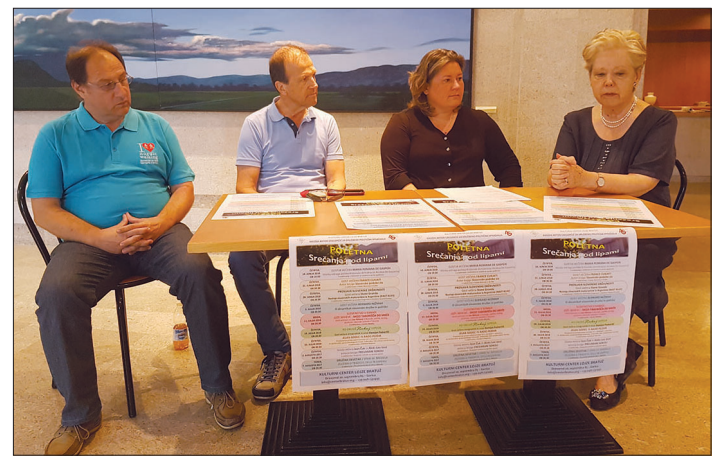

izven Republike Slovenije in v zdomstvu. Prvi večer, ki bo v četrtek, 14. junija 2018, v mali dvorani KC Lojze Bratuž ob 19. uri, je nekoliko poseben, saj bo prišla v goste hčerka vidnega politika Alcideja De Gasperija, ki je bil predsednik prvih povojnih vlad in soustanovitelj Evropske skupnosti. Sledila bodo predavanja o slovenski zgodovini in aktualnosti. France Cukjati bo predstavil knjigo *Slovenske podobe zla*, časnikar Bernard Nežmah bo predaval o aktualnih temah in o dinamikah slovenske družbe in politike, vroč večer bo v sodelovanju s tednikom Reporter, na katerem bosta Jelka Godec in Rado Pezdir govorila o zlorabah v zdravstvu in gospodarskem kriminalu, sledilo bo srečanje z Ivanom Čukom in Aleksom Leonom Vestom, avtorjema zajetne monografije *Prevarani sokoli*. Na proslavi Slovenske državnosti bodo tudi letos nastopali slovenski maturantje iz Argentine, ki vsako leto obiskujejo naše kraje. Gost tega posebnega večera, ki ga prirejata društvi v sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom, bo zgodovinar, raziskovalec in mož čiste besede Stane Granda. Poleg Argentincev bo letos večer namenjen tudi Slovencem v Kanadi. Profesor Joe Mihevc, sin Jožeta Mihevca, bo pripovedoval o slovenstvu v Kanadi in predstavil očetovo knjigo *Skozi taborišča do sreče*, v kateri pripoveduje svojo zgodbo od predvojne do medvojne Slovenije.
Zgodbo o tradiciji, delu in uspehu na našem območju nam bosta na dveh večerih posamično pripovedovala Damijan Podveršič, ki bo opisal družinsko dejavnost in razvijanje vinarske stroke, in družina Devetak z Vrha Sv. Mihaela, katere člani bodo opisali večstransko družinsko delovanje. / MČ

SCGV Emil Komel / Snovanja 2018

S čustvi prepojeni glasbeni dialogi

V spokojnem okolju dvorane Frančiškanskega samostana Kostanjevica, v vrtu katerega se bohotijo dišeče krasotice, vrtnice burbonke, so se v torek, 29. maja 2018, v harmoniji zvokov prepletali *Glasbeni dialogi. Glasba z vrtov svetega Frančiška* je četrto leto zapored imela v gosteh mlade glasbenike, ki svojo glasbeno pot ubirajo v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici in v mednarodnem društvu Arsatelier iz Gorice. Z njima ima že dolgoletne stike Kulturni dom Nova Gorica, v sodelovanju s kostanjeviškim samostanom organizator glasbenega cikla *Glasba z vrtov sv. Frančiška*, ki letos spada v sklop prireditev v poklon p. S. Škrabcu ob 100-letnici njegove smrti. Občinstvo, ki je popolnoma napolnilo dvorano, je lahko spremljalo "pogovore brez besed", ki jih zna s svojo vsem razumljivo govorico tako čudovito ustvarjati glasba, in se še samo čustveno vpletalo vanje. V duetu, triu in komorni orkestrski zasedbi so mladi glasbeni upi s svojimi profesorji tkali zvočne glasbene umetnine z izvajanjem del skladateljev od baroka do današnjih dni. Levji delež so pri tem imeli kitaristi s požrtvovalno profesorico Martino Gereon, ki jih zna navduševati tudi za skupinsko muziciranje. Prav kitarski oddelek SCGV E. Komel pridobiva v zadnjih letih zaradi truda, ki ga vlaga v svoje delo, vedno večjo prepoznavnost in samozavest, podkrepljeno tudi z uspehi na raznih srečanjih in tekmovanjih. Duo kitar (Gregor Persoglia, prof. Martina Gereon) je s skladbo J. S. Bacha *Crab canon* uvedel glasbeni večer, odet z mladostno svežino in poustvarjalnim zanosom. Kitaristi so v nadaljevanju koncerta predstavili nekaj skladb različnih avtorjev z zgoščenke *Spomini*, ki so jo izdali pred kratkim. V prepletu španskih melodij so znali iz svojih glasbil priklicati

Eva Dolinšek, Mojca Križnič in Sara Gorkič

različne zvočne odtenke, od živahnejših do otožnejših, kakršni se pač razkrivajo v tej glasbi, v kateri se zrcali ognjevitost, pa tudi rahla melanholija španskega oz. katalonskega človeka.
Posebno lep glasbeni utrinek sta pričarali violinistki Sara Gorkič in prof. Mojca Križnič z izvedbo stavkov *Vivace in Largo ma non tanto* iz Bachovega *koncerta za dve violini v d molu BWV 1043*, ob klavirski spremljavi prof. Eve Dolinšek, ki jo poznamo tudi kot enkratno interpretko na klavičembalo. Prečna flavta pa je zakraljevala v *Triu za flavto, violončelo in klavir* F. J. Haydna. Nanjo je zaigrala Alice Paron, na violončelo Marianna Meroni, na klavir pa Michela Sbuelz, nadarjena učenka iz razreda prof. Sijavuša Gadjieva. Prof. Tomaž Škamperle s klarinetom, prof. Elisabetta Cavaleri pri klavirju in flavtistka Francesca Pipia so kot ubran trio predstavili Pavane op. 50; skladatelj tega dela je G. Faure'.
Premišljeno izbran raznolik program je podaril občinstvu veliko umetniškega užitka in mu seveda dal možnost odkrivati mlade glasbene upe, ki jih je tudi v zamejstvu kar nekaj. Glasbeniki in njihovi mentorji (poleg omenjenih so učence na nastop pripravili še prof. Daniela Brussolo, flavta, prof. Federico Magris, violončelo, in prof. Luigi Pistore, komorna igra) so bili deležni dolgotrajnega, prisrčnega poskanja.

IK

Društvo goriških upokojencev

Predavanje o Armeniji in Gruziji

Spet se je predavateljica Katjuša Rabzelj srečala s člani Društva slovenskih upokojencev za Goriško. Tokrat jim je govorila o svojem potovanju po Armeniji in Gruziji. To sta dva gorata in pozabljena krščanska dragulja, potopljena v muslimanski svet; tako ju imenuje univerzitetni profesor Bogomil Ferfila. Zbrali so se v Tumovi dvorani v Gorici 16. maja 2018. Prisotni so zavzeto

poslušali o teh dveh deželah, nam manj znanih. Malo jim je nagajala tehnika, vendar so se znašli. Upajo, da bo naslednjič bolje. Obe deželi imata zanimivo zgodovino. Ko so ljudje v naših krajih še prebivali v jamah, je tam že obstajala civilizacija Araxes, začetek armenske zgodovine je v vzhodni Turčiji, v bližini jezera Van. Armenija je bila nekoč mogočna država. Kasneje so se na tem ozemlju nenehno križale vojske Perzijcev, Mongolov, Otomanov, Rusov. Največ gorja so Armencem povzročali Turki, ko so izvajali genocid nad armenskim prebivalstvom, veliko jih je odšlo v svet. V Armeniji živi tri milijone Armencev, v tujini pa sedem. Armenci so trdoživo in samobitno ljudstvo, preživeli so vse apokalipse in ohranili lastno identiteto, kulturo, pisavo, vero in jezik.
Tudi Gruzija je zanimiva država. Na severu se razprostira mogočni Kavkaz. Udeleženci izleta so občudovali mogočne vršace, prišli so skoraj do ruske meje. Odpeljali so se do mesta Mtskheta, ogledali so si katedralo Svetiskhoveli, tu so kronali in pokopali večino gruzijskih kraljev. V tej deželi dobro uspeva vinska trta. Vina so dobra, udeleženci so jih pokusili. Ljudje so tam prijazni, radi plešejo in pojejo.
Gospa Katjuša je članom povedala še veliko zanimivosti o teh deželah. Na koncu predavanja je sledil pogovor. Še ena prijetna zanimivost, na koncu predavanja so vsi prisotni pokusili požirek armenskega vinjaka Ararat. Ugotovili so, da je dober. Živio. (kr)

Kulturni dom / Komigo

Zvrhana malha smeha z igralko "Catine"

Po dobrodelnem varietejskem večeru, na katerem so si gledalci napasli oči ob plesnih, pevskih, kabaretnih, žonglerskih, iluzionističnih in še katerih utrinkih, je Komigo, trijezični festival v organizaciji goriškega Kulturnega doma in kulturne zadruge Maja, na velikem odru v ponedeljek, 21. maja 2018, imel v gosteh svojevrstno igralko, "Catine". Skoraj dve uri je "Catine" alias Caterina Tomasulo, ki se je v našo deželo priselila iz Basilicate, zabavala številno občinstvo s komično obarvano pripovedjo, kako je kot emigrantka z Juga Italije polagoma usvajala furlanski jezik. Razkrila je, da je živela najprej v Švici, kamor so njeni starši odšli "s trebuhom za kruhom". A domotožje jih je kmalu odvedlo spet v domači kraj. Sama pa se je pred 23 leti, ko je bila stara 27 let, odločila, da gre na "sever" iskat srečo. Ustavila se je kar v Furlaniji Julijski krajini, kjer se je zaposlila v baru. Od tedaj živi v Tarcentu in

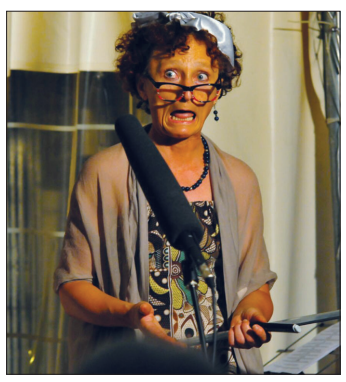

prebivalci so jo že "posvojili", tudi zato, ker se jim je priljubila s svojo jezikovno vedoželjnostjo. V vseh teh letih je namreč spoznavala, v začetku s kar precejšnjo težavo (prepričana je bila, da je *tai* orientalska športna panoga!), koliko jezikovnih odtenkov vsebuje furlanski jezik, ki se kar precej razlikuje od vasi do vasi (vsaka vas ima svoj glas, modro pravi naš lepi slovenski pregovor!). Odvisno je pač od tega, katere jezikovne vplive je določen kraj doživel v zgodovinskih obdobjih. Kako se je spopadala s furlanščino in z vsemi njenini neštetimi odtenki, ki skrivajo prave pomenske pasti (!), je Caterina Tomasulo zelo duhovito znala splesti v privlačen monolog, da bi jo poslušalci poslušali še in še. To pa zato, ker njena izpoved ni papirnata, ampak resnična, dobro zabeljena s humornimi iskricami. Prisrčno so jo krajani označili kot "terone cui cjavei a suste" (južnjakinja z lasmi kot vzmet).

/ str. 14

IK

Sovodnje ob Soči

Poimenovanje čitalnice po župniku Vojku Makucu

Poimenovanje čitalnice sovodenjske knjižnice, t. j. dvorane v prvem nadstropju, kjer potekajo tudi kulturne prireditve in predstavitve knjig, po župniku g. Vojku Makucu, osebi, ki je se prirasla na srce marsikaterega vaščana, je bil pomemben dogodek za celotno vaško skupnost. Občina, kot je v uvodnem pozdravu poudarila županja Alenka Florenin, se je s tem želela pokloniti spominu g. Makuca in njegovemu šestletnemu pastirskemu poslanstvu v Sovodnjah, a se istočasno tudi zahvaliti in oddolžiti njegovi družini, zlasti sestri Evelini, ki je po smrti gospoda Makuca sklenila darovati občinski knjižnici obsežno bratovo knjižno zapuščino. Gre za približno 2300 knjig, zelo razvejene vsebine, od esejističnih del, verskih in teoloških, psiholoških, družbenopolitičnih, umetnostnozgodovinskih, do kuharskih in zdravstvenih priročnikov in znanstvenih publikacij. Veliko je tudi zgodovinskih, zlasti takih, ki zadevajo našo krajevno zgodovino, pa tudi veliko leposlovnih del, tako v slovenščini kot italijanščini. Med temi dobimo skoraj vse, kar je izhajalo v zamejstvu. Predvsem gre za izredno kakovostne knjige, s katerimi knjižnica lahko razpolaga, zlasti odkar so v novih prostorih Butkovičeve domačije te knjige dobile svoje mesto na policah arhiva.

Uvodno glasbeno točko je ob slovesnosti poimenovanja na flavto zaigrala Valentina Nanut. Županja je v svojem nagovoru povedala, kako je bil g. Vojko Makuc izreden ljubitelj knjig, blag po značaju, a z izredno človeško in intelektualno globino, pa tudi poln hudomušnosti; zaradi svojega zelo spoštljivega odnosa in odprtosti za vsakogar je bil zelo priljubljen med ljudmi.

Makučevo duhovniško podobo je orisal škofov vikar g. Karlo Bolčina, ki je pri tem naglasil njegovo izredno razgledanost in široko kulturno osveščenost, ki sta pomembni tako za osebno kot narodno rast, in skoraj za šalo skušal razrešiti vprašanje, kam je gospod Vojko spravljal ves denar, saj ni hodil ne na počitnice ne na križarjenja ali si privoščil kakšne druge zabave. Odgovor je bil le eden, ves denar je vlagal v knjige.

Poleg domačinov so se svečanosti udeležili tudi njegovi nekdanji farani iz Pevme in Štmavra, kjer je bil g. Makuc župnik skoraj dvajset let. Pozdrav je prinesel predsednik tamkajšnje krajevne skupnosti Lovrenc Peršolja, ki je poudaril, kako je bil g. Makuc pobudnik in soorganizator marsikatere kulturne pobude v vasi, zlasti pri ohranjanju narodne in kulturne dediščine tako verskih kot posvetnih navad. Njemu gre tudi pripisati pobudo pohoda na Sabotin leta 1990 in snemanje CD-ja *V veter ujete pesmi*, ki je izšel leta 2004 ob vstopu Slovenije v Evropsko zvezo, pri kateri je sodeloval tudi MoPZ Štmaver. Napisal je tudi besedilo za dvojezično knjižico o zgodovini štmavrske cerkve sv. Mavra.

Poseben doprinos pa je temu večeru prinesel njegov sošolec in stanovski sobrat duhovnik Mauro Belletti, s katerim sta skupaj obiskovala bogoslovje in bila leta 1978 tudi skupaj posvečena.

Povedal je, kako ga je g. Vojko s svojo intelektualno širino vedno nagovarjal, kako je za duhovnika pomembna kulturna razgledanost, spodbujal ga je k branju in ga učil brati tudi slovenske mašne knjige. Morda so prav Bellettijeve sklepne besede nekako povezale celotno nit večera, ko se je spomnil besed, ki mu jih je ob neki priložnosti izrekel prav g. Vojko in ki jih tedaj sploh ni doumel, ampak se je njihovega pomena zavedal kasneje. Bilo je v času, ko je bil g. Makuc nameščen v Zgoniku, on sam pa v Gradežu, in medtem ko je on pri svojem pastoralnem delu imel opravka s kar lepim številom mladih, jih je g. Makuc pri svojem imel znatno manj. Besede g. Makuca so takrat zvenele nekako takole: "Gospod Bog nas bo sprejel ne le po tem, koliko navzven pokažemo, da smo naredili, temveč predvsem po tem, kaj nosimo v srcu". Besede, ki razodevajo neizmerno vdanost in zaupanje v Božjo Previdnost in so izraz njegove globoke vere in plemenitosti srca.

Vrhunec večera je bilo seveda odkritje spominske plošče, ki jo je skupaj z županjo ganjena odkrila Makučeva sestra Evelina.

Mirjam Simčič

KCLB / Končna prireditev romjanske šole

Veselo in razigrano slovo od šolskih klopi

V sredo, 6. junija 2018, je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici tradicionalna prireditev učencev COŠ Ljubka Šorli iz Romjana ob koncu šolskega leta. Tokrat je dogajanje potekalo pod naslovom *Vedno obuti nikoli sezuti*. Za pester, navdušujoč in uspešen program so poskrbeli učitelji, učiteljice in šolarji. Glavno vlogo so imeli učenci 5. razreda. V igrici so po vseh razredih iskali copate, ki so izginile zaradi nemarnosti otrok. Ti se najraje bosi podijo po šolskih prostorih. Pri gledališkem prikazu je sodelovalo okoli stotrideset šolarjev. Vsak razred se je predstavil s svojim programom, ki je bil smiselno povezan v razgibano celoto. Prizori so bili tudi koreografsko dodelani in zelo živahni. Dvorano so napolnili do zadnjega kotička starši in sorodniki nastopajočih. Marsikateri starši so bili prav ganjeni, ker so se njihovi otroci tako dobro izkazali na odru. Ob koncu prireditve sta se dve mamici v italijanščini in slovenščini zahvalili učnemu osebju za dobro, kakovostno petletno šolanje svojih otrok v romjanski šoli. Tu sta njuna otroka preživela veliko lepih dni in svojo rast obogatila z znanjem, ki črpa iz dveh tu od nekdaj prisotnih kultur, slovenske in italijanske, kar je za učence velika prednost. Da bi se uspešno delovanje romjanske šole nemoteno nadaljevalo še v prihodnosti, so učenci petega razreda, ki letos zapuščajo osnovno šolo, kot je tradicija, veselo, a tudi s kančkom žalosti v srcu predali šolski ključ učencem četrtega razreda in se prisrčno rokovali z njimi. Iz dolgotrajnega ploskanja je bilo zaznati navdušenje in zadovoljstvo gledalcev ob pogledu na petošolce, katerim so starši, ki so jih še zadnjič spremljali na tako šolsko prireditev, podarili v spomin priložnostno majico. Podravnatelj OŠ iz Romjana Dario Bertinazzi se je ob koncu, v imenu ravnateljice Sonje Klanjšček, zahvalil staršem, ki so jim zaupali svoje otroke, kolegicam in kolegom, ki so zgledno sodelovali pri bogatih pobudah, ter neučnemu osebju in tajništvu iz Doberdoba. Prireditev se je končala s skupnim pevskim nastopom vseh učencev pod vodstvom učiteljice Veronike Grassi ob klavirski spremljavi učiteljice Lucije Lavrenčič.

Karlo Mučič

Obvestila

V okviru poletnih Srečanj pod lipami, ki jih prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič, bo v četrtek, 14. junija 2018, ob 19. uri gostja Maria Romana De Gasperi, hčerka vidnega politika Krščanske demokracije Alcideja De Gasperija. Na večeru, ki bo izjemoma v italijanskem jeziku, se bosta z gostjo pogovarjala časnikar Paolo Magagnotti in prof. Ivan Portelli.

Krožek Anton Gregorčič obvešča, da je občni zbor sklican v ponedeljek, 18. junija 2018, ob 20.30 na sedežu društva v Gorici, na drev. 20. septembra 118.

V Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu je na ogled razstava 100 let soške fronte, ki je nastala v sodelovanju med tremi umetniškimi združenji. Na ogled so dela slikarjev iz umetniškega društva "Endas" iz Tržiča, Društva briških likovnih ustvarjalcev Dablo iz Šmartnega in Likovne skupine Svetloba iz Deskel. Razstava bo odprta do 16. junija 2018 od 16. do 18. ure.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 16. junija 2018, tradicionalni Meddržavni ženski balinarski turnir od 8. ure dalje v Sovodnjah ob Soči na balinišču pri Kulturnem domu Jožef Češčut. Vabljeni člani in prijatelji.

Družine z majhnimi otroki (do približno 10. leta) so vabljene na letovanje v koči sv. Jožefa v Žabnicah (3. -7. 8.) in duhovni vikend v Logu pod Mangartom (31. 8. – 2. 9.) v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in s sodelovanjem Mladinskega doma. Info in prijave na tel. +39 329 749 8194 ali +386 31 523 963 do 15. junija.

Klekljarski odsek društva Jadro organizira v soboto, 16. junija, izlet v Idrijo na festival idrijske čipke. Informacije na tel. 0481-482015 ali 0481-776123.

"Male oglase" najdete na našem portalu www. noviglas. eu.

Čestitke

Zborovodja, skladatelj in glasbeni pedagog **Hilarij Lavrenčič** je prejel odlikovanje reda viteza italijanske republike. Za visoko priznanje mu čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 15. 6. 2018 do 21. 6. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 15. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 16. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 17. junija: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 18. junija (v studiu Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec.

Torek, 19. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Primorski mučenik Slavko Uršič. - Izbor melodij.

Četrtek, 21. junija (v studiu Andrej Bavcon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Cankarjevo tekmovanje

Minulo soboto so na goriškem licejskem polu Gregorčič-Trubar podelili Cankarjeva priznanja. Po pozdravu profesorja Adrijana Pahorja je ravnateljica Elizabeta Kovic osebno izročila priznanja nagrajencem. Tudi letos so se dijaki izkazali in dosegli zavidljive uspehe. Rada Vižintin, dijakinja prvega razreda humanističnega liceja Simon Gregorčič, je pod mentorstvom profesorice Daniele Štekar dosegla bronasto priznanje. Prav tako priznanje sta pod mentorstvom profesorice Viljene Devetak dosegla kar dva dijaka četrtega letnika klasičnega liceja Primož Trubar, Andrej Rustja in Luka Paljk. Za največji uspeh pa je poskrbela dijakinja tretjega letnika klasičnega liceja Primož Trubar Ema Terpin pod mentorstvom profesorice Karen Cossutta, ki je prejela bronasto, srebrno in zlato priznanje.

AR

IVANOVANJE 2018

Praznovanje zavetnika sv. Janeza Krstnika v slovenskem pastoralnem središču v Gorici

ponedeljek, 18. 6., *Močnikov dom* ob 20. uri
PREDAVANJE: **Princip duhovnega življenja je sprejemanje in krščanstvo je vera sprejemanja**
p. Ivan Bresciani DJ, provincial slovenske province Družbe Jezusove

petek, 22. 6., *cerkev sv. Ivana* ob 20. uri
SVETOIVANSKI GLASBENI UTRINKI
KONCERT: **MeMIPZ Emil Komel**
zborovodja David Bandelj

sobota, 23.6., *cerkev sv. Ivana* ob 21. uri
SLOVESNE VEČERNICE V ČAST JANEZU KRSTNIKU
vodi g. Karlo Bolčina, škofov vikar za Slovence v goriški nadškofiji

***za cerkvijo* ob 21.30**
KRESOVANJE

nedelja, 24.6., *cerkev sv. Ivana* ob 10. uri
SLOVESNA SV. MAŠA
vodi g. Marijan Markežič, župnik in dekan

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
8. 9. 10. 16 in 17. junija 2018 ob 21. uri
v župnijskem parku pod lipami v Štandrežu
Gledališče pod zvezdami
Teatro sotto le stelle
Sobota,16. junija 2018
Dramska družina SKPD F.B. Sedej - Števerjan
Rik van den Bos - LETO ŠLAGERJA - Režija: Tomaž Kranjc
* * *
Nedelja, 17. junija 2018
Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež
Tone Partljič - ČAJ ZA DVE - Režija: Jože Hrovat
Pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete, Goriške občine, Fundacije Cassa di Risparmio in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti
V primeru slabega vremena bodo predstave v župnijski dvorani Anton Gregorčič
Comune di Gorizia · Fondazione · Jskd

Kulturni center Lojze Bratuž
Krožek Anton Gregorčič
POLETNA SREČANJA POD LIPAMI
v sodelovanju s Celjsko Mohorjevo družbo
Gost večera bo teolog, zdravnik in politik, nekdanji predsednik Državnega zbora
Dr. FRANCE CUKJATI
Avtor knjige
Slovenske podobe zla
Z gostom se bo pogovarjala dr. Tanja Ozvatič
ČETRTEK, 21. JUNIJA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Moje branje romana Anje Mugerli

Spovin ali spomin?

Ob naslovu druge knjige novogoriške pisateljice *Anje Mugerli* (prva zbirka kratke proze *Zeleni fotelj* je izšla leta 2015) se bralki ali bralcu najprej postavi vprašanje, kaj pravzaprav pomeni beseda *Spovin*. Takoj po prvih straneh postane jasno, da gre za skovanko iz dveh besed – *spomin* in *vino*, za preplet dveh motivov, ki poganjata korenine v prelepi pokrajini Goriških Brd, kjer se srečujejo in mešajo vonji, okusi, barve, podobe, besede in govorice mejnih pokrajin in čutenj. *Spovin* je tudi priljubljena igra petnajstletne Arne, ki v navezi z očetom vinogradnikom predstavlja osrednji literarni par istoimenskega romana. Je igra, podobna igri *memory* s pari kart, le da gre za trideset kartic, na katerih so namesto običajnih podob fotografije in kratki opisi vin.

Že dolgo me katero delo sodobnega slovenskega avtorja ali slovenske avtorice ni tako pritegnilo, da bi ga prebrala na dah, z velikim pričakovanjem, kako se bo razpletla zgodba s pridihom detektivke. Če namreč izhajam iz definicije tega literarnega žanra (iz lat. *detego, detectum* – odkrivati), se v odslikavi podeželske stvarnosti resnica oziroma nastavki za psihološko lego, značaj in vedenje literarnih likov odkrivajo in jasnijo postopoma. Dogajanje spoznavamo prek prvoosebnega pripovedovalca vinogradnika Domenisa, o katerem je mogoče na trenutke tudi podvomiti zaradi njegove občutljivosti in strahov, povezanih z nesrečo, ki je odločujoče posegla v njegovo osebno življenje in ga postavila pred dejstvo, da bo moral kot oče samohranilec poskrbeti za hčerko Arno. Poskrbeti za deklico, ki je takrat izgubila dar govora, a kljub temu po različnih prizadevanjih odlično poje in se vključi v zbor.

A naj branje ostane napeto in dovolj skrivnostno, razkritje predzgodbe in kasnejših zapletov pa bralni užitek. Kajti *Spovin* ni detektivka, temveč fabulativno spletena freska vinorodne briške pokrajine, njenih prebivalcev (od pripovedovalčevih prijateljev in poslovnih partnerjev, njegovih sosedov in zavistnega Budala) in njihovega truda ter skrbi za vinograde, kletarjenje in prodajo vina. V potek dogajanja se vključujejo še drugi liki, kot denimo, italijanska učiteljica klavirja Elena in francoska vinarka Marlen. Ob njih se kompozicijska linija na trenutke razrahlja, tako da v pripoved vdirajo elementi, ki jih avtorica ne razvija. Središčne literarne figure so zaznamovane s preteklostjo, iz katere se luščijo drobci in simboli. Kot na primer bela ruta, ki se pogosto pojavlja na prizorišču ali samo v predstavah Domenisa, ki je po ženini smrti zapustil mesto, se vrnil v rojstno vas in pedagoški poklic zamenjal za vinogradništvo.

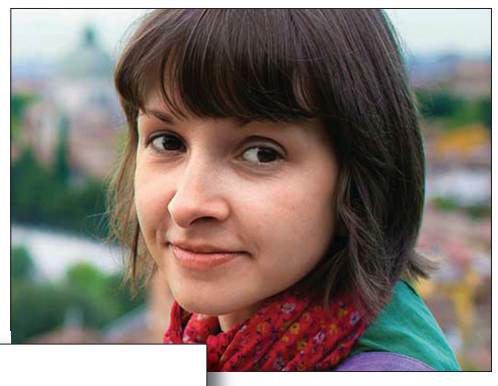

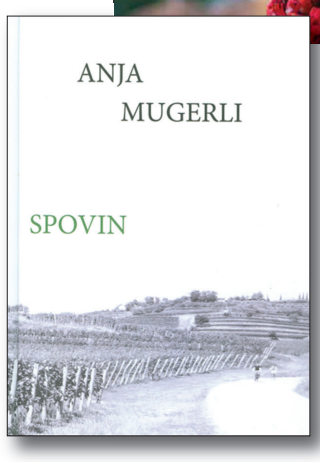

Gre za dogajanje, ki se živahno zapleta in razpleta skoraj v filmskem slogu, za dogajanje s premišljeno fabulativno, kompozicijsko in jezikovno strukturo, ki jo je Anja Mugerli prepletla z različnimi motivi. Poleg simbolike vina in ljubezni do zemlje odigrava pomembno vlogo glasba. Glasba povezuje in zbližuje, mehča, blaži, izziva ter omogoča izražanje tudi petnajstletni Arni, ki trpi za afazijo in ne more govoriti. Glasba presega ovire in okvire, je medij, preko katerega se odpira pogled na drugačnost, obenem pa odstira pogled na jezikovno in kulturno stvarnost "na drugi strani" nekdanje meje, na Gorico in na umetniške dosežke italijanskih Firenc. Klasična, klavirska, zborovska, jazzovska, rockovska glasba, torej glasba različnih usmeritev in okusov predstavlja nekakšen kulturni humus, podobno kot je za vrhunsko, odlično vino potrebna prava zemlja za trte.

Gre za roman o ljubezni do zemlje in trte, a obenem za roman o medosebnih odnosih, čustvih, zamerah, sodelovanju, o vsem, kar se odstira v skrivnostni tančici spominjanja in hkrati nakazuje temelje prihodnjega časa. Lepota romanesknega prvenca Anje Mugerli je v preprostosti jezikovnoslogovnih izbir in upodobljenih likov ter v iskreni ljubezni do jezika. Tej dolgujemo tudi domislico naslova in zamišljene družabne igre *spovin*. Pa še negovan pripovedni slog s krajšimi povedmi, tudi kratkimi prirednimi stavki. Pripovedna nit se odsukava v dodelanem, izbranem jeziku, kar je dokaz, da je mogoče brez slogovnih odklonov in pretiravanj spregovoriti o problematiki sodobnih časov in slovenskih krajev, ne da bi zdrknili na rob dobrega okusa ali na socialno dno, kot se pogosto dogaja v sodobnem slovenskem pripovedništvu. Gre za duhovno eleganco mlade besedne ustvarjalke, ki ima veliko povedati in se ji z literarnim zorenjem napoveduje lepa ustvarjalna prihodnost.

Zanimiv je motiv očetovstva v kombinaciji samohranilstva, kar predstavlja literarni izziv, saj bi bilo kaj kmalu mogoče zdrsniti v patetiko pretirane zaskrbljenosti ali v togost avtoritarno zavrtega, prizadetega očeta. Nelahko spremljanje Arninega doraščanja je pozorno in skrbno, tudi tedaj ko prenikneta na dan mladostniška samosvojost in upornost. Toda uravnotežen starševski odnos dopušča rešitve, odprte navzven.

Roman dviguje in vodi k svetlobi, iz njega diha domačnost primorskega življa in prostora. Pripoved vnaša svežino govora v rabi primorskih besednih zvez in besedišča, ob angleškem besedilu znanih popevk nastopajo italijanščina, francoščina in konec koncev pregovorna latinščina *(In vino veritas)* . Tuji svet ostaja vabljiv, za uveljavitev vinarskih dosežkov in sposobnosti pa je ključnega pomena.

Kot je spremno besedo romana naslovila *Diana Pungeršič*, je *Spovin*, ki je izšel konec 2017 pri mariborski založbi *Litera*, nekakšna *Igra spomina*. Delo se je uvrstilo na seznam desetih finalistov za letošnjo nagrado *kresnik*.

Majda Artač Sturman

Pomemben življenjski jubilej

90 pomladi igralca Mihe Baloha

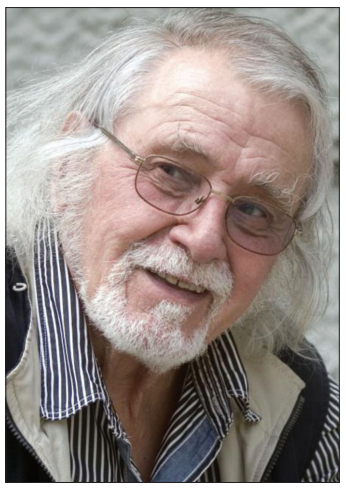

Dne 21. maja 2018 je slavil častitljiv okrogel življenjski jubilej igralec Miha Baloh, rojen na Jesenicah l. 1928. Po razburkanih vojnih dogodkih (tudi sam je stopil v partizanske vrste) se je po končani "partizanski" gimnaziji vpisal na ljubljansko Akademijo za gledališče, režijo, film in televizijo, kljub očetovemu nasprotovanju, in jo končal l. 1952. Kot piše v Spletnem biografskem leksikonu znanih Gorenjk in Gorenjcev, je že kot mlad fant rad sodeloval v ljubiteljskem gledališču v Dravljah in na Jesenicah. Leta 1953 je pričel igrati v Slovenskem gledališču v Trstu, kjer je bil v sezonah od 1953/54 do 1958/59 med najbolj zaposlenimi člani. Medtem se je septembra l. 1955 v Ljubljani poročil z igralko Štefko Drolc, ki je bila tudi članica tržaškega gledališča. Po letu 1958 je igral v Eksperimentalnem gledališču Glej /Gledališkem ateljeju, na Odru 57, eksperimentalnih skupinah v Ljubljani in Slovenskem ljudskem gledališču Celje. Od leta 1961 naprej je veliko ustvarjal kot svobodni umetnik. L. 1977 je postal član SNG Drama Ljubljana, kjer je ostal do upokojitve leta 1987. Gledališki uspeh so mu prinesle predvsem interpretacije likov v modernih komornih dramah. Obenem je igral v celovečernih filmih jugoslovanske in mednarodne produkcije.

Filmsko kariero je začel l. 1956 z uprizoritvijo predstave Milana Begoviča *Brez tretjega* v režiji Jožeta Babiča. Prvo filmsko vlogo je imel v delu *Svet na Kajžarju* še v času študija. Po letu 1966 se je uveljavil tudi pri tujih producentih in filmarjih, npr. na avstrijski TV v komediji *Leni*, v nemških filmih o Winnetouju in francosko-zahodnonemško-avstrijski nadaljevanki *Omer paša.* Leta 1970 so posneli televizijski projekt Vodnik po Ljubljani z Balohom v glavni vlogi, ki pa še do danes ni bil prikazan filmski javnosti. Igral je v več kot 40 slovenskih, jugoslovanskih, francoskih, avstrijskih, nemških filmih, seveda tudi številnih kultnih, kot sta *Maškarada* režiserja Boštjana Hladnika ter *Draga moja Iza* v režiji Vojka Duletiča. "Med slovenskimi filmskimi in dramskimi/gledališkimi igralci je Baloh s subtilno, sodobno gledališko in filmsko igro, predvsem pa z estetiko in s pretanjenim občutkom za filmske junake in antijunake močno zaznamoval slovenski film".

/ str. 16

IK

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (20)

Dimitri Tabaj

Hubelj (2)

Železova ruda - limonit - je bila izredno kakovostna in so jo s konji prevažali po gozdovih do Cola, potem pa po stari rimski cesti do fužin. Oglje so kuhali v bližnjih gozdovih Trnovske planote in Hrušice, medtem ko je bila vir vode seveda reka Hubelj. V prelepi knjigi *Vipavska dolina* (Slovenska matica, 2013) Stanislav Bačar piše, da so proizvajali vse tri železove materiale: kovno železo, grodelj in specialno jeklo; delovale so vse faze: drobljenje in spiranje rude, žarjenje in kovanje. Delovala so velika mehanska kladiva na vodo ("norci"), ki so stala med plavži, in pihala (prav tako na vodo), ki so s podpihovanjem ognja dvigovala temperaturo žarenja. Baron Janez Vajkard Valvasor je poročal, da so tukaj izdelovali "veliko raznovrstnih izdelkov iz železa". V *Slavi vojvodine Kranjske* piše, da se v Lanthierijevih fužinah ob Hublju izdelujejo izdelki iz litega in kovanega železa, tudi železne retorte za praženje idrijske živosrebrove rude (prenesle so temperaturo do 850 °C, saj je bilo tukajšnje železo zelo kakovostno); omenjena sta tudi mlin za papir in suknarska delavnica. Predelali so do 112 t železa letno: orožje, granate in topovske krogle, kmečko orodje, dele za vozove, razne sorte žebljev, peči in celo zvonove. Orožje so prodajali orožarnam v Gorici, Gradišču in Trstu, a tudi v Neaplju in na Siciliji. Kasneje so tukaj delovale tudi predilnica lanu, suknarna in papirnica, pa tudi žaga, ki je izdelovala vesla za gondole v Benetkah. V sredini 18. stoletja je bil rudnik "Na predalu" dokončno izčrpan in so proizvodnjo preusmerili na obdelavo bakra: iz odpadnega bakra je valjarna izdelovala pripomočke za gospodinjstvo, kmetijstvo in žganjekuho, pa tudi žlebove, strehe, bakreno žico in zelo cenjene plošče za obijanje ladij.

Od leta 1820 do leta 1850 so bili objekti temeljito obnovljeni. Delovali so do prve svetovne vojne. Med lastniki, upravniki, družbeniki raznih objektov najdemo te družine (v različnih dobah): Godina, Junauer, Kumar, Gompa, Gneckho, Guyer, Kovač, Freuperger, Lanthieri, Mahorčič, Makovec, Pregelj, Rieter, Samengo, Schlegel, Schvarz, Šapla. Kraj ob Hublju so imenovali Pale; ta je poznal precejšnji industrijski razvoj, saj so tukaj obratovale prehrambene tovarne, pa tudi Moserjeva pivovarna (zelo so cenili izredno čisto vodo reke Hubelj) in tovarna industrijskih naprav. Ob Hublju je nastalo tudi podjetje Jochmann, s prvim valjčnim mlinom, ki ga je leta 1867 odprl Nemec iz čeških Sudetov Wenzel Jochmann - predhodnik tradicije, ki jo danes nadaljuje Mlinotest (stara Jochmannova tovarna je zdaj v razvalinah, medtem ko v Ajdovščini še stoji njegova krasna vila). Velika žaga na Lokavščku, ki je začela delovati leta 1802, je predhodnica podjetja Lipa. Leta 1828 so odprli barvarno, predhodnico Tekstine. Leta 1910 so zgradili prvo hidrocentralo med papirnico in Palami, leta 1930 pa predhodnico sedanje.

Fužine kot take so imele dva glavna kompleksa delavnic, zgornji in spodnji. Zgornji del so leta 1934 porušili Italijani. Spodnji še obstaja in je zaščiten kot del naše kulturne dediščine (pred leti so postavili tudi izčrpne informativne panoje), saj so na širšem območju več kot 500 let delali in ustvarjali naši pridni podjetniki, plavžarji in kovači, pa tudi oglarji, rudarji, mlinarji, pivovarji in vsi ostali. Za potrebe naselja, ki se je tukaj razvilo zaradi raznoraznih dejavnosti, so v neposredni bližini zgradili tudi lepo cerkvico sv. Antona s pravokotnim portalom in kamnito zvončico ter kapelico sv. Jožefa.

Cerkvico sv. Antona so v 18. stoletju zgradili za potrebe naselja, ki se je pri izviru Hublja razvilo zaradi raznoraznih dejavnosti.

Razvaline tovarne Jochmann. Tovarno z valjčnim mlinom je ustanovil Wenzel Jochmann leta 1867. Gre za predhodnico podjetja Mlinotest.

Na pročelju tovarne je še delno čitljiv napis "Jochmann".

V Ajdovščini še stoji prelepa vila družine Jochmann.

V petek predstavitev knjige Primoža Sturmana v Tržaškem knjižnem središču

Gorica je naša, literarni prvenec mladega tržaškega pisatelja

Da je Trst naš, to že vemo, ali v to vsaj verjamemo ali hočemo verjeti. Navadno pa ne slišimo, da je tudi Gorica naša. *Gorica je naša* je naslov literarnega prvenca Primoža Sturmana; izšel je letos pri mariborski založbi Litera in zajema 11 kratkih zgodb in novelet. Zgodbe so po tematiki zelo različne, segajo tudi v različna časovna obdobja prejšnjega stoletja in današnjih dni, združuje pa jih skupen širše pojmovan dogajalni prostor, ki sega od furlanskega jezikovnega ozemlja do kraških vasi v današnji Sloveniji in istrske obale. Prostor ob meji. Ta prostor oblikujejo jezikovno in narodnostno mešana populacija, nekdanji in sedanji migracijski tokovi, hudi zgodovinski trenutki in v njih rojene težke politične izbire in gospodarske odločitve, katerih breme vsak dan nosijo navadni ljudje.

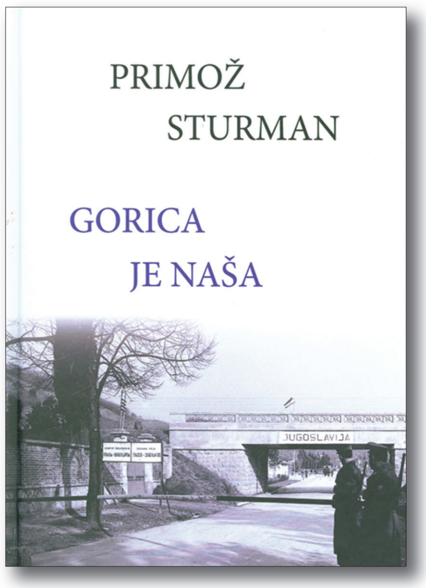

Naslov zbirke je zavajajoč: pričakovali bi n-to literarno delo z domoljubno tematiko, toda knjige ne sodimo po platnici. Motiv domoljubja ali vsekakor narodne pripadnosti in zavesti srečamo skoraj v vsaki noveleti, vendar se avtor ne spušča v pretirano čustvovanje in zato tudi nikoli ne izpade patetično ali suhoparno.

Prav tako nič patetičen in niti suhoparen ni pripovedni jezik, ki je tekoč. Izražanje je neposredno, brez nepotrebnih okraskov, kar pa avtorju ne onemogoča, da bi ustvaril tudi trenutke liričnosti. Sturmanov jezik je prej občevalen kot pa strogo knjiž(ev)ni, če za jezikovni standard imamo jezik ostalih slovenskih avtorjev v Italiji. V tem oziru je Sturman, kot predstavnik najmlajše generacije tržaških pisateljev, zelo blizu sodobnim ustvarjalcem iz matične Slovenije in torej v današnjem času krepi ali celo ustvarja zavest o enotnem slovenskem kulturnem prostoru.

Tako kot je *Gorica je naša* parafraza znanega reka, so tudi življenjske zgodbe Sturmanovih junakov parafraza zgodb tradicionalnih junakov naše t. i. zamejske literature. Če boste pri Sturmanu iskali epigona tržaškega proznega izročila, ga ne boste našli. Avtor to izročilo spoštuje, odpira pa za tržaško književnost povsem nove perspektive na pripovednem področju nasploh in zlasti pri karakterizaciji likov. Maloobmejnega človeka, ki ga večno tareta narodn(ostn)o in identitetno vprašanje, pri Sturmanu pestijo še osebni strahovi, duševne tegobe, finančne težave, vse do skrajnejših primerov patologije in družbene odrinjenosti. Zaradi tega je vendar ta človek tudi tako človeški.

Foto JMP

Meja je nepogrešljiva sestavina življenja vsakega Sturmanovega književnega lika: življenje na vasi ali v mestu ob meji, delo na mejnem prehodu, obisk sorodnikov na drugi strani meje, tihotapstvo, nezakonito prečkanje meje, prost prehod v obdobju Schengena... Ti liki pa se srečujejo tudi z drugimi mejami, jezikovno mejo, mentalno omejenostjo, mejo osebne sreče in svobode, mejo dolžnosti, mejo krivde, in se na vse kriplje tudijo, da bi jih prestopili, saj je za obmejnega človeka prestopanje meje tako rekoč bistvo njegove biti.

O meji govori tudi noveleta *Šverckomerc (Pa ne samo)*, v kateri kot glavni lik nastopa delavec z okolice Dutovelj, ki se ob sobotah odpravlja čez mejo v Trst prodajat domače mesnine, zelenjavo in žganje za dodatek v družinsko blagajno. Iz Trsta enkrat mesečno pritihotapi v Jugoslavijo nekaj izvodov argentinske in kanadske revije, ki mu jih izroča profesor na slovenskih šolah dr. Vinko Bes, in jih potem predaja naprej domačemu župniku. Če vsaj malo poznamo našo tržaško sodobno zgodovino, si lahko predstavljamo, da sta lik dr. Vinka Besa navdahnila Vinko Beličič in Franc Jeza.

Neko soboto pa ne gre vse po pričakovanih načrtih in protagonist v Trstu opazi avto z ljubljansko registracijo, ki mu sledi, v njem pa prepozna sežanskega miličnika. Ker ve, da mu bodo na meji preiskali avtomobil, sklene, da bo nedovoljeni tisk pustil v gostilni na Opčinah pri sestrični. Čez teden dni iz pogovora med protagonistom in domačim župnikom izvemo, da je špajza v gostilni zgorela ter z njo tudi revije in da je dr. Bes umrl zaradi kapi.

Bralca konec novele, ki se na prvi pogled zdi le ena od mnogih znanih zgodb o švercanju, preseneti, da se v njem začenjajo porajati vprašanja. Ali sta se požar in smrt profesorja res zgodila naključno? Ali so zanju krive jugloslovanske oblasti? Verjetno je avtor hotel, da bi bralec mislil, da sta naključna, v resnici pa sta se zgodila namerno. Ampak to bi bilo za prodornega pisatelja premalo. Kaj pa če je avtor hotel ravno to, da bi bralec mislil, da sta namerna, v resnici pa sta se zgodila naključno? Odgovora na to vprašanje ne dobimo, prvič, ker je proza fikcija, drugič pa, ker smisel Sturmanove proze ni v podajanju odgovora, temveč v vprašanju samem. Mogoče bi kazalo tudi nas, ker si postavljamo taka vprašanja, tako kot glavnega junaka novelete *Gorica je naša* zadržati v psihiatrični bolnišnici v Idriji...

Krstna predstavitev knjige bo v petek, 15. junija, ob 18. uri v Tržaškem knjižnem središču. Pogovor bo uvedel urednik založbe Litera Orlando Uršič, knjigo in avtorja pa bo predstavil Martin Lissiach.

Nina Pahor

Razmišljanje ob izidu knjige o Tigru

Brez dlak. Vuk

V Tržaškem knjižnem središču so pred nedavnim predstavili diplomsko delo v knjižni obliki 37-letnega zgodovinarja iz Renč Tomaža Vuka z naslovom *Pojmovanje organizacije Tigr pred in po osamosvojitvi Slovenije*. Avtor si je zastavil cilj, to sicer izvemo šele na koncu, da zavrže mnenje, po katerem naj bi bil Tigr v času enostrankarskega režima v Sloveniji zamolčan.

In vendar je temu obdobju namenil le poglavje *Polemika in stališča do Tigr-a med 1945 in 1991*, ki obsega komaj 6 od skupnih 93 strani. Ostalo se nanaša na zgodovinski okvir, upor med 1920 in 1930, kasnejši med 1939 in 1945, na Tigr po osamosvojitvi Slovenije, sklep in literaturo.

Pričakovati bi bilo, da bo Vuk med pregledano literaturo vnesel vsaj vse knjige, ki jih je izdalo Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij Tigr Primorske, ker je Tigr Primorske njegov založnik, pa jih velik del ni navedenih. Med knjigami, ki jih avtor ni vzel v poštev, naj spomnim na *Bazoviški spomenik* Vekoslava Špangerja, ki ga je predsednik posebnega fašističnega sodišča, zloglasni Guido Cristini, obsodil na prvem tržaškem pocesu na 30 let zaporne kazni. Zakaj o Špangerju niti besede, pa ne zaradi povojnih okoliščin, zaradi katerih je bil Španger prisiljen knjigo izdati v samozaložbi, potem ko so mu leta 1965 objavo zavrnile vse režimske založbe tako v domovini kot v zamejstvu. In to, čeprav je Vekoslav Španger deloval v okviru projugoslovanskih prosvetnih organizacij in bil odlikovan z jugoslovanskim redom zaslug za ljudstvo s srebrnimi žarki. Da ne bi bil Špangerjev zapis o Tigru objavljen, so ga skušali diskreditirati s knjigo *Krvni bratje*, ki je izšla v

Tomaž Vuk

italijanščini na Reki in je objavila odtis fašističnega plakata, na katerem je bil Španger označen kot izdajalec tovarišev s prvega tržaškega procesa. Avtorja spornega prispevka, Aldo Bressan in Luciano Giuricin, sta se po pričevanju Janka Obada, Mira Pertota in Nikole Kosmača morala javno opravičiti in popravek z opravičilom vnesti v vse še ne prodane izvode *Krvnih bratov*.

Med ostalimi knjigami, ki jih je izdalo Društvo Tigr, niso omenjene knjiga Simona Purgerja *Slovenska Istra in njeni čedermaci*, Milana Pahorja *Bazovica*, publikacija o Danilu Zelenu, knjiga Draga Žejala *Spomini in razlage*, Milka Škraba *Uporna mladina* in Marjana Contestabile Rovisa *Virgilij Šček*, da omenim le nekatere.

Pričakovati bi bilo, da bo uporabljena literatura v večini iz let 1945/1991, pa ni tako, od 67 jih je bilo 35 objavljenih po osamosvojitvi. Največ je citiranih knjig in člankov goriškega zgodovinarja Branka Marušiča, skupno 10, a le dva pred letom 1991 in od tega eden v italijanščini. Pa tudi pričakovanih navedb dnevnikov, revij, znanstvenih publikacij, ki bi v času enopartijskega sistema objavili prispevke o delovanju Tigra, v diplomskem delu ni.

Čeprav je Tigr poleti 1936 v Parizu podpisal pogodbo o sodelovanju s predstavniki Italijanske komunistične partije in čeprav so se tigrovci množično vključili v Osvobodilno fronto, je bil vrh slovenskih komunistov do njih zelo nezaupljiv. Bojan Štih je na primer avgusta 1943 označil Tigr za teroristično buržoazno organizacijo v službi anglo-francoskih imperialistov.

/ str. 10

Saša Rudolf

Izšla je nova zbirka Sanje Širec Rovis

Pri Založništvu tržaškega tiska je izšla nova pesniška zbirka Sanje Širec Rovis, Hiša razvajenih otrok, ki je med drugim njena prva v slovenščini. Delo so predstavili v četrtek, 31. maja, v Kraški hiši v Repnu, pri čemer so o pesnici spregovorili Ace Mermolja, Vilma Purič in Marko Kravos.

Sanja Širec Rovis je plodna pesnica, ki se je rodila leta 1969 v Pulju v slovenski družini. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskovala v domačem mestu, v Ljubljani pa se je pozneje udeleževala literarnih delavnic in študija novinarstva ter obiskovala šolo fotografije. Že dvajset let živi v Trstu, kjer je diplomirala iz slovenščine in srbohrvaščine na Filozofski fakulteti. Ob tem je na koprski Pedagoški fakulteti uspešno končala pedagoško izobraževalni program, nato pa v Trstu pridobila habilitacijo za poučevanje. Je mati dveh otrok in učiteljica slovenščine, zgodovine, zemljepisa na tržaških šolah s slovenskim učnim jezikom ter mentorica pri raznoraznih literarnih delavnicah. Leta 2001 je izdala svoj pesniški prvenec v srbohrvaščini Trag jagode. Poleg pesnjenja tudi prevaja različna dela italijanskih in slovenskih pisateljev ter pesnikov.

Kot je o pesnici zapisal Marko Kravos, "njena ustvarjalna osebnost rase iz spoja kulturnih, jezikovnih in geopolitičnih krajin v gornjem Jadranu: slovenske, hrvaške in italijanske. Rase iz koreninskih prepletov, ki segajo globoko v zgodovinska tla. Običajno jih zaznavamo v pojavih izpodrivanja, kompetitivnosti ali celo nekompatibilnosti. Širčeva nam nakazuje tudi drugo možnost: medsebojno radovednost, oplajanje, skupno delo in skupni nastop proti planetarnemu maličenju malih (jezikovno narodnostnih) identitet in individualnosti". / AR

JEZIKOVNICA 41

Vladka Tucovič

Smo bili pri njemu ali pri njem?

Nič novega ne bom objavila, če zapišem, da prehajajo pokrajinske pogovorne prvine v knjižni jezik od pokrajine do pokrajine različno. Tako se bo Primorcu z Obale zareklo "meni se mi zdi", kot je to odlično upesnil Drago Mislej Mef v verzu "meni se mi zdi, da so bedaki prevzeli stvari", Mariborčan bo uporabil razvpit kazalni zaimek "toti" namesto "ta", Ptujčan bo rekel "deca" namesto otroci in tako naprej, v vsaki pokrajini, celo posameznem mestu in vasi, bi našli kakšno prepoznavno jezikovno značilnost.

Na Primorskem je še več takih posebnosti, z eno izmed njih se bom ukvarjala danes. Tako napako je v knjižnem jeziku mogoče slišati in prebrati tudi v osrednji Sloveniji, vseeno pa je na Primorskem izrazitejša, redko pa jo bomo slišali na Štajerskem. Za kaj gre? Za zamenjavo mestnika in dajalnika pri zaimkih in pridevnikih, ko odgovarjamo na vprašanje (Kje sem?). Se vam zdi tale zgled pravilen? *Bila sem pri njemu.* Kaj pa tale? *Bila sem v zelenemu avtu.* Pravilno je: *bila sem pri njem* in *bila sem v zelenem avtu.* Pravilno pa je tudi: avtu, torej njemu sem *zamenjala* kolo. V čem je razlika? V prvem primeru imamo glagol biti, ki v odgovoru na vprašanje (Kje sem?) zahteva mestnik: pri njem. Vidimo, da v mestniku na koncu zaimka ni u-ja.

Spomnimo se na osnovnošolsko sklanjanje. Komu ali čemu dam hrano? Svojem*u* prijatelj*u*, tem*u* velikem*u* ps*u*, njem*u*. In še mestnik. Kje sem? Pri svojem prijatelj*u*, pri tem velikem ps*u*, pri njem. Kot vidimo, v mestniku ohrani črko u samo samostalnik, zaimek in pridevnik pa ne. In v tem je bistvo. U pri zaimku in pridevniku v mestniku je odveč, v dajalniku pa ne. Komu ali čemu sem zamenjala kolo (dajalnik)? Svojem*u* zelenem*u* avt*u*. Komu vedno pomagam (dajalnik)? Tistem*u* starejšem*u* gospod*u*. Pri kom se zmeraj zabavam (mestnik)? Pri svojem prijatelj*u*.

Poskušajmo si zapomniti: ko si odgovarjamo na vprašanje (Kje?), moramo v mestniku rabiti predlog, npr. v tistem zelenem avtu, to je: *v* njem, *pri* njem, *ob* njem itd. Ko torej rabimo naštete predloge, je u na koncu odveč. Če se malce pošalim: predlog torej da, u pa ne. Če predloga nimamo, pa zaimku in pridevniku v dajalniku dodamo u, npr.: tistem*u* mojem*u* novem*u* zelenem*u* avt*u* so zamenjali motor.

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

S 1. strani

Še o bančnih ...

Rado Pezdir je povedal, da se žal zgodba ni še končala, saj se je po propadu tržaške TKB tak način delovanja preselil na finančno družbo KB1909 (ki je nastala po klavrnem propadu goriške Kmečke banke). Zgodba obeh bank nam jasno pokaže, kako so nekateri krogi v zamejstvu, pod krinko, da zagotavljajo gospodarsko in finančno stabilnost za slovensko kulturo in jezik v naših krajih, kar jim je bilo očitno le deveta briga, samo izkoriščali za nečedne in nezakonite posle.

Obravnavi ekonomista Pezdirja je sledila razprava, med katero je marsikdo iz publike vprašal po podrobnostih oziroma pojasnilih v zvezi s celotno zgodbo finančnih lukenj. Ekonomist je razložil, da so se pri Novi Ljubljanski banki radi posluževali sodelovanja s krogi ljudi iz zamejstva oziroma z nekdanjim direktorjem TKB Vitom Svetino in Suadanom Kapićem, da bi na primer ustanovili banko na Hrvaškem, kamor uradno niso smeli zaradi takratnih slabih meddržavnih odnosov. Za takimi posli je stala skupina, v kateri sodeluje tudi prvi predsednik Republike Slovenije in nekdanji predsednik Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan. Iz občinstva se je oglasil tudi Vojmir Tavčar (nekdanji časnikar Primorskega dnevnika, avtor knjige *Polom – TKB – Zgodba o uspehu s tragičnim koncem*, ki je izšla leta 2011 in oriše nekatera ozadja o krahu TKB) in obžaloval dejstvo, da so takrat vsi politiki (bodisi v Sloveniji kot v Italiji) zapustili potapljajočo se barko in dovolili, da Tržaška kreditna banka propade: a če je bilo za italijansko stran to še razumljivo, je bilo presenetljivo za slovensko vlado, ki ji je tedaj predsedoval Janez Drnovšek. Podjetnik Ervin Mezgec je predavatelja vprašal, ali so morda raziskave o bančnih luknjah konkretno dokazale, kdo vodi posle iz ozadja, Pezdir je naštel celo vrsto imen, med katerimi že zgoraj navedene. Ekonomist Mitja Stefančič se je čudil, kako to, da sodni oblasti ne uspe, da se takim nezakonitim poslovanjem naredi konec, in vidi v tem veliko nevarnost za prihodnji razvoj manjšinske realnosti. Publicist Igor Omerza je poudaril, da sistem vzporedne ekonomije, ki ga je Udba uvedla, absolutno ni pozitivna zadeva, saj je deloval mimo določenih (bodisi ekonomskih kot civilnih) zakonov in je zato večkrat prešel v kriminal, posledice pa je občutil marsikdo (davkoplačevalci in še posebno uslužbenci določenih podjetij).

Marsikomu je ta večer pustil grenak priokus. Še posebno so med marsikaterimi prisotnimi odmevale nekatere ugotovitve in vprašanje, do kdaj bomo v zamejskih krogih dopuščali nekaterim, da – pod krinko skrbi za manjšino in njenih interesov – rušijo manjšinsko gospodarstvo. Kako to, da se določena slovenska finančna grupacija (konkretno KB1909) sama odloči za likvidacijo in da družabniki izberejo kot likvidatorja prejšnjega direktorja? Seveda je vse legalno in legitimno, a je tako obnašanje sploh smotrno? Do kdaj bodo določeni krogi, ki jim je slovenska manjšina v našem zamejstvu očitno zadnja briga, tako vplivali nanjo in jo bodo le izkoriščali s finančnega vidika? Očitno imamo med Slovenci, bodisi v zamejstvu kot v matici, velike težave s krogi, ki delujejo kot prostozidarji, nejasnost in nedorečenost pa potiskata celotno slovensko narodno skupnost na rob prepada. Se bomo znali temu upreti? Po zadnjih volitvah sodeč, se dozdeva, da politiki in politični krogi že puščajo manjšino na cedilu, očitno ostaja le še civilna družba, a bo ta imela dovolj poguma in energije, da bi obvarovala slovenski jezik in kulturo v naših krajih? Že Ivan Cankar je ugotavljal: "Narod si bo pisal sodbo sam"! Če bomo Slovenci v matici in zamejstvu pisali lastno zgodovino tako, kot smo bili doslej navajeni, ne bo zelo priporočljiva in za zgled našim potomcem ...

Rado Pezdir in Ivo Jevnikar (foto damj@n)

Ponedeljkov večer v DSI / Gostja dr. Julijana Visočnik

Latinski napisi Celeie, zbrani v monografiji

Dr. Julijana Visočnik je skoraj deset let zaposlena v Nadškofijskem arhivu Ljubljana in je vodilna strokovnjakinja za epigrafiko ne le v Sloveniji, ampak tudi v širšem okolju. Najprej je bila zaposlena kot mlada raziskovalka na Znanstvenoraziskovalnem središču, leta 2007 je doktorirala iz latinskih napisov Celeie, ki jih je preučevala predvsem z vidika jezikovnih značilnosti in romanizacije. Predava na Univerzi v Novi Gorici in na Oddelku za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Je avtorica knjige *The roman inscriptions from Celeia and its ager (Rimski napisi Celeie)* , ki so jo predstavili na rednem ponedeljkovem večeru Društva slovenskih izobražencev.

Knjiga je izšla v angleškem prevodu – prevedla jo je Maja Sužnik, da bi bila najprej dostopna širši evropski javnosti. Preučila je vse, kar je doslej znano s tega področja. Na začetku ji je bila tema nekako vsiljena in epigrafika ji je pomenila neki siv kamen z napisom, postopno pa je začela odkrivati njeno bogastvo. To je mukotrpno delo, saj je treba kamne najprej poiskati, nato pa razbirati. Monografija je razširjena disertacija, razlika pa je ogromna. Medtem ko je v disertaciji preučila zapise, je v knjigi vsak kamen predstavljen s fotografijo, z merami, s krajem in časom najdišča, z opisom vseh posebnosti, natančnim prepisom in prevodom, nato je še komentar oziroma, kar je na prvi pogled navadnemu bralcu neznano.

Foto damj@n

Monografija obsega skupno 466 predstavljenih spomenikov, razdeljena pa je na dva dela. V prvem je predstavljeno mesto Celeia z votivnimi, nagrobnimi, s cesarskimi, počastitvenimi in krščanskimi napisi, drugi del pa obsega Ager Celeje z votivnimi in nagrobnimi napisi ter skupine po geografskem principu – Koroško, Šempeter, Trojane - Atrans in Vranje pri Sevnici. Največjo skupino predstavljajo nagrobni napisi, čeprav so manj zanimivi od votivnih spomenikov. V Celeji sta se srečali dve kulturi in začeli sobivati ter se zlili. Doživeli so romanizacijo z vsemi navadami. Jupitra sta na primer častili obe kulturi. Vsa božanstva so imela vojni pomen – Mars, Victoria, Noreia. Celeia je bila najbolj pomembno mesto v Noriku. Večina napisov je iz drugega in tretjega stoletja, iz četrtega pa jih je malo. Najbolje ohranjeni so v celjskem lapidariju, nekateri so vzidani v cerkvah, ker so bili dober gradbeni material. V pogovoru z dr. Francetom Dolinarjem je predavateljica razkrila marsikatero zanimivost glede zapisov, nekaj jih je razvozlala in obrazložila njihovo ozadje. Na zapisih najdemo omembe poklicev in kraja selitve, ne pa vzroka zanje. Nekateri kamnoseki so bili nepismeni in so delali pogoste napake.

Metka Šinigoj

TKS / Gost Slavko Avsenik ml.

Podedoval je očetovo in mamino nadarjenost

V prostorih Tržaškega knjižnega središča je bil v sredo, 30. maja, zanimiv večer z uglednim akademskim glasbenikom, skladateljem, pianistom, zvočnim oblikovalcem, Slavkom Avsenikom mlajšim. Sin Slavka Avsenika je sprejel povabilo Srednjeevropskega inštituta Josip Pangerc in Centra za evropske študije, ki sta organizirala dogodek. Večer je vodil Marko Manin, ki se z Avsenikovo družino pozna že dolgo let. Po uvodnem pozdravu so številni publiki predstavili krajši video prispevek, ki so ga organizatorji pripravili za dogodek. Avdiovizualni prispevek je obravnaval življenje in delo Slavka mlajšega tudi v povezavi z njegovim očetom. Pomenljivi so npr. posnetki s koncerta s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, na katerem so skupaj nastopili Slavko Avsenik, Slavko Avsenik ml. in brat Gregor Avsenik.

Osrednja nit srečanja je bil Slavkov ustvarjalni opus. Slavko Avsenik ml. si je za to priložnost izbral tudi tri glasbene posnetke, ki so jih predvajali med prireditvijo. Gost je zelo preprosto spregovoril o svojem življenju in o odnosu do glasbe svojega očeta, ki ga je seveda zelo zaznamovala.

Na vprašanje o tem, zakaj ni tudi sam nadaljeval poslanstva očetovega ansambla, je Slavko odgovoril, da, ko je videl očeta med izvajanjem na odru, je čutil njegovo odkritost in karizmatičnost. Sam pa je odraščal v mestnem okolju, v Ljubljani, in ne kot njegov oče v Begunjah, kjer je bil stalno v stiku z naravo. Slavko ml. se je zato odločil, da gre od hiše in se usmeri v novo glasbeno ustvarjanje: "Moral sem odditi od tebe, da sem se lahko ponovno vrnil k tebi".

Foto damj@n

Slavko Avsenik ml. se je rodil v Ljubljani leta 1958 kot prvi sin mami Brigiti Avsenik Dolinšek in očetu Slavku Avseniku. Pri svojem delu združuje očetovo skladateljsko in mamino slikarsko nadarjenost, ki ju je nadgradil z diplomama na akademijah za glasbo v Gradcu in Bostonu na smeri kompozicije filmske glasbe.

V 90. letih je priredil in producral skoraj 100 novih skladb, ki jih je njegov oče napisal pretežno za ansambel Gašperji (Die Jungen Original Oberkrainer). S svojo glasbo je obogatil 14 celovečernih filmov, 27 filmov različnih dolžin, sedem televizijskih serij, mnogo televizijskih oddaj, več kot 300 oglasov in več kot 20 gledaliških iger. Med znane orkestre, ki so izvajali njegove priredbe, spadajo moskovski državni filmski orkester, Orkester Slovenske filharmonije, Orkester RTV Slovenija in še mnogi drugi.

Danes sklada in producira avtorsko glasbo za televizijo, film, gledališče in sodobno multimedijo.

Slavko Avsenik ml. je povedal, da se glasbena tradicija v Avsenikovi hiši nadaljuje predvsem z ansamblom Saše Avsenika. Pohvalil je tudi svojega sina Blaža Avsenika, ki je odličen pianist in glasbo študira na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Na srečanju je publika lahko prisluhnila tudi odlični, virtuozni priredbi skladbe *Na avtocesti*. Priredbo je napisal Slavko Avsenik ml., s simfoničnim orkestrom pa jo je na klavir izvajal njegov sin Blaž. Med prisotnimi gosti je bil tudi glasbeni urednik in poznavalec Avsenikovega glasbenega fenomena Aleksi Jercog, ki je med drugim avtor zadnje uradne monografije o Slavku Avseniku (starejšem).

mam

Z 9. strani

Brez dlak. Vuk

Podobno mnenje so pri nas še pred leti delili nekateri vidni levo usmerjeni zamejci, ki se niso imeli za Slovence, ampak za slovensko govoreče Italijane. 13 let po vojni je Centralni komite zveze komunistov Slovenije sklical sejo o Tigru; na njej je v Trstu rojeni in pri Sv. Jakobu krščeni Mitja Ribičič dejal, da partija nima kaj odločati o Tigru, ker je vprašanje popolnoma jasno. Če prepustimo raznim Rejcem, da ustvarjajo obraz te organizacije, da oni tolmačijo primorsko gibanje, bi to pomenilo miniranje naprednega gibanja, miniranje partije. Šli so dalje; da bi Rejcu in Lavu Čermelju preprečili pisanje o Tigru, so ju leta 1959 upokojili.

Vuk pravi, da se še danes na podlagi te seje Centralnega komiteja očita partiji načrtno zamolčanje dela organizacije Tigr. Kljub partijskim navodilom pa so se pojavile razprave o delu Tigra. Leta 1964 je v publikaciji *Studi goriziani* Branko Marušič predstavil gradivo o ilegalni dejavnosti Tigra. Poleg Zorka Jelinčiča so o tem pisali še Lavo Čermelj, Ivo Juvanič, Črtomir Šinkovec, Vera Brgoč, Alojz Zidar in Tone Ferenc.

Navajanje, da je Aleš Bebler poskrbel za glavno rehabilitacijo Tigra, ko je v spominih zapisal, da so bili tigrovci med našimi najboljšimi aktivisti in da je bil Tigr sinonim borbe proti italijanski okupaciji, je zavrnila Tatjana Rejec, žena Alberta Rejca, ko piše, da je Bebler v svojih spominih povsem zamolčal zgodovinska dejstva, razvidna iz medvojnih partizanskih arhivov. Podobno mnenje kot o Tigru je med vojno imel Bebler tudi o primorskih padalcih in pomoči, ki je prihajala iz Kaira. Skrajno nezaupen, ker so se zavzemali za enakopravno sodelovanje v boju proti nacifašizmu, obenem pa pripravljen, da jih postavi na stranski tir. Kaj je to pomenilo, si ob izvensodnih likvidacijah lahko predstavljamo.

Tomaž Vuk končuje z mislijo, da je v svoji diplomski nalogi želel poiskati gradivo o Tigru, izdano pred letom 1991. Pregledal je časopis borcev NOB od leta 1963 do 1975 in še veliko publikacij. "Našel sem", piše, "veliko člankov, razprav in govorov vidnih družbenopolitičnih oseb. Prav ta del bi bil najbolj zanimiv", vendar ni navedel nobenih podatkov. Zakaj mu mentor ni svetoval, da bi jih objavil vsaj v literaturi. Verjeti moramo, da so bili članki objavljeni, kdo ve kje in kdaj, govori pa povedani ob kdo ve kakšni priložnosti. V dokaz, da se je o Tigru pisalo pred osamosvojitvijo, navede spomine Zorka Jelinčiča, Čermeljev opis primorskih Slovencev pod fašizmom, Rejčev opis Tigra v reviji Borec, polemiko ob poimenovanju ulice po Zorku Jelinčiču, Ferenčevo monografijo in pisanje Srečka Šorlija v časopisu Zveze borcev. Na podlagi teh, po mojem, skromnih navedb Vuk trdi, da ne moremo reči, da je bila organizacija Tigr zamolčana, res pa je, še pravi, da so bili njeni voditelji do neke mere marginalizirani. S to ugotovitvijo bi bilo prav, da bi se diplomska naloga tudi končala.

Pa se ni. Avtor je dodal, da hipotezo, postavljeno v diplomski nalogi: organizacija Tigr je bila do osamosvojitve Slovenije zamolčana, zavračam, tiskano z mastnimi črkami.

Škoda! Na nobenem sodišču ne bi uspel, če ne bi priložil dokumentacijo o člankih in govorih o Tigru iz obdobja 1945/1991.

Uspelo srečanje s Prešernovo poezijo

O Francetu Prešernu in njegovi poeziji

V petek, 25. maja, je bilo v prostorih državne knjižnice Stelio Crise neformalno dvojezično srečanje, posvečeno našemu velikemu pesniku Francetu Prešernu in njegovi poeziji. Udeleženke in udeleženci so navdušeno spremljali branje Prešernove pesmi Lepa Vida v slovenskem izvirniku in italijanskem prevodu Giorgia Depangherja, La bella Vida. Posamezniki so povedali svoje misli, povezane z vsebino Lepe Vide. Nekateri so izpostavili povezavo doživetja Lepe Vide z doživetjem aleksandrink. Pogovor se je razvil svobodno in samostojno, z zanimanjem za slovensko književnost. Iztočnice za pogovor in osnovne informacije o Francetu Prešernu je nudila Elena Cerkvenič, ki je organizirala srečanje v državni knjižnici Stelio Crise.

Naslednje srečanje bo posvečeno pesnici Ljubki Šorli, datum bomo pravočasno sporočili.

Želja je širiti poznavanje in poglabljanje slovenske jezikovne in kulturne stvarnosti. Pripombe in nasvete pošljite na naslov elektronske pošte elenacerkvenic@gmail.com

V Peterlinovi dvorani so predstavili novo gledališko združenje

Zlata gledališka mreža

V sredo, 6. junija 2018, je bila v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 tiskovna konferenca, na kateri so predstavili *Zlato gledališko mrežo*. Zlata gledališka mreža (ZGM) je mreža gledaliških skupin in ustanov, ki v okviru Slovenske prosvete iz Trsta in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice ponujajo dejavnosti in gledališke abonmaje za otroke in mladostnike. Predlagatelji ustanovitve Zlate gledališke mreže si nadejajo, da bodo na tak način vključene gledališke skupine učinkoviteje delovale v mreži in navzven. Tako bo gledališka ponudba lahko našla lažjo in lepšo pot do publike, tudi do novih potencialnih gledalcev, pa tudi gledališče bodo lahko približali še drugim otrokom in mladostnikom in njihovim staršem. Gledališka mreža bo omogočila tudi učinkovitejše delovanje samih vključenih skupin: s skupnimi močmi bodo namreč članom lahko ponujali strokovna izobraževanja in pomoč pri izbiri mentorjev ter gledaliških sodelavcev (za sceno, kostume, koreografijo, tehniko). Nudila pa bo tudi pomoč pri koordiniranju delovanja, pri organizaciji gostovanj in izmenjav skupin. Zlata gledališka mreža je nastala v okviru

Slovenske prosvete iz Trsta, ki je tudi glavni nositelj pobude. Takoj je k njej pristopil Radijski oder, ki od nekdaj skrbi in spodbuja kultiviran govor, tako v okviru umetniškega dela za radijski medij kot tudi v okviru gledališke dejavnosti za najmlajše in tudi v sklopu drugih pobud. K Zlati gledališki mreži je kasneje pristopila še Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice s svojimi društvi in ustanovami. Vsi omenjeni podpirajo dejavnosti ZGM s svojo strokovno (mentorji, teksti, izobraževanje), organizacijsko (uradi, oprema, knjigovodstvo) in finančno pomočjo. Dejavnosti delno sofinancira tudi Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. V mrežo je vključenih pet gledaliških skupin za osnovnošolce in srednješolce (ena deluje na Goriškem, štiri na Tržaškem), sedem gledaliških skupin za višješolce in univerzitetno mladino (tri delujejo na Goriškem, štiri na Tržaškem), in tri skupine, ki delujejo priložnostno ali projektno.

Mreža zaobjema tudi 6 abonmajev oziroma nizov gledaliških, lutkovnih predstav ali predstav služnega gledališča s ponudbo izkjučno ali delno namenjeno otrokom in mladim (3 na Tržaškem, 3 na Goriškem).

Mreža izpostavlja tudi dve poletni šoli odrskega ali lutkovnega nastopanja za otroke in mlade.

Mreža je odprte narave in k njej lahko pristopijo še druge skupine in organizacije.

Zlata gledališka mreža ima že prve primere delovanja:

1. tiskanje zgibanke s ponudbo skupin in ustanov ZGM;
2. izobraževanje za mlade gledališke animatorje;
3. jesenski niz gledaliških predstav po naših društvih in dvoranah.

Obvestila

MoPZ Fantje izpod Grmade in Devinski mladinski krožek vabita na zaključni koncert, ki bo v Devinu, na sedežu zborov, v soboto, 16. 6., ob 19.00. Nastopila bosta tudi FS Devin-Nabrežina in Mešani kvartet Dobniško jezero iz Koroške.

Področni svet za Trst in Milje vabi na predavanje dr. Primoža Krečiča, stolnega župnika in dekana v Kopru, z naslovom Marijino sporočilo svetu od Fatime do Medžugorja (I. del), v petek, 15. junija, ob 20. uri v domu Jakoba Ukmarja v Škednju, ul. Panebianco.

KCLB v sodelovanju z Galerijo Ars in Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2018 spominsko razstavo o tržaški slikarki Eldi Piščanec. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Elde Piščanec, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz. org.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Anamarija Durnik 20 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: N. N. 50, Marjanca Prosen 20, N. N. 50 evrov; za misijon in posvojitve na daljavo p. Ernesta Saksido – Brazilija: Anica Zupanič 320 evrov; za p. Jožeta Andolška – Etiopija: Marija Ruesch 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:
ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Radijski oder

Večeri zvočnega gledališča na Repentabru

Radijski oder
v sodelovanju z Društvom slovenskih izobražencev
in deželnim sedežem RAI - Radio TRST A
ter pod pokroviteljstvom Občine Repentabor

vljudno vabi na

VEČERA ZVOČNEGA GLEDALIŠČA NA REPENTABRU

v ponedeljek, 18. junija 2018 ob 20.30
Franjo Frančič - OTROŠKE OČI, režija Franko Žerjal

v torek, 19. junija 2018 ob 19.30
PRAVLJIČNI UTRINKI:
Andrej Pisani - KO SEM BIL VELIK, režija Andrej Pisani
R. Kipling - KNJIGA O DŽUNGLI, režija Manica Maver

DSI Društvo slovenskih izobražencev
Občina Repentabor

Tržaško knjižno središče

Goriške pesmi Ljubke Šorli

V Tržaškem knjižnem središču je v četrtek, 7. junija, potekal prijeten pesniško obarvan večer. Posvečen je bil novi pesniški zbirki v poklon 25-letnici smrti pesnice Ljubke Šorli. Knjiga je izšla pri slovenski založbi ART.

Zamisel za pesniško zbirko, ki se tokrat osredotoča na goriško tematiko pesnice Ljubke Šorli, je nastala pred petnajstimi leti, ko je izšla knjiga *Tolminske pesmi*, ki jo je uredil Marijan Brecelj. V njej so izbrana dela mladostnega obdobja pesnice Ljubke Šorli. Oblikovno in likovno sta si knjigi precej podobni, saj gre za neko nadaljevanje. Urednik knjige *Goriške pesmi*, Igor Tuta, je med ustvarjanjem publikacije precej pozornosti namenil vizualnemu sporočilu knjige. Prva, tolminska izdaja na platnici vsebuje temno modre barvne odtenke, za novo publikacijo, posvečeno goriški dobi, pa se je odločil za barvo Soče. "Soča je pesnici pomenila vezni člen med rojstnim Tolminom in Gorico", je pojasnil urednik knjige. Povezovalni člen knjige so tudi ilustracije priznanega slikarja Andreja Kosiča, ki podobno kot pesnica Ljubka Šorli ljubi naravo in

Foto Manin

ima pozitiven odnos do okolja, v katerem živi. Kosič, ki je ilustriral obe knjižni izdaji, je za to publikacijo pripravil 10 izvirnih slik.

Pesmi za novo pesniško zbirko izhajajo iz bogate zapuščine tolminske pesnice, ki skupno obsega nad 1030 pesmi. Naj povemo, da ima urednik knjige Igor Tuta tudi sorodstveno povezavo s pesnico, saj je njen nečak. Publikacija obsega večinoma izvirne, do zdaj še neobjavljene poezije. Pesniška zbirka je razdeljena na šest poglavij, ki nosijo naslove: *Goriške podobe*, *Otroški živžav*, *Odsevi večnosti*, *Ljubezen pod cipreso*, *Težka pot miru* in *Zakladi duha*.

Igor Tuta je s prisotnimi poslušalci želel deliti tudi nekaj osebnih spominov na teto Ljubko Šorli. Povedal je, da se je dobro spominja, kako je ob vsaki pomembni priložnosti, na primer za rojstni dan, sorodnikom in prijateljem napisala pesem: "Naša teta je bila zelo navezana name in na mojo sestro. Po navadi je šla za praznik v trgovino, izbrala pisano razglednico in na podlagi njene ilustracije dobila navdih in napisala pesem".

Urednik knjige je ugotavljal, da je delež pesmi Ljubke Šorli pomemben ne samo za pesnico in za njeno poetiko, temveč tudi za zgodovino slovenske literature.

Po poroki se je Ljubka Šorli iz Tolmina preselila v Gorico. Zanjo je bil to kraj groznih preizkušenj in sprememb ter kraj njene pesniške rasti. Prestala je veliko težkih trenutkov, od boleče smrti ljubljenega moža Lojzeta Bratuža, zapora, internacije v taborišču do ločitve od otrok. Kljub vsemu temu se je z nepričakovano močjo dvignila in nadaljevala poetično ustvarjanje.

Brezpogojno je bila navezana na naravo: ko je hodila v naravo in jo opazovala, je črpala navdihe za nova dela. V marsikatero pesem, ki je napisana na drugo temo, versko ali otroško, je Ljubka Šorli vedno vključila kakšen element iz narave, "*Kaj lepote Bog tej zemlji je dal*". Za pesnico je lepota narave in pokrajine znak Božje prisotnosti.

Njen drugi oslon pa je bila religija. V Tolminu, kjer je odraščala, je živela v verskem okolju. V tolminski cerkvi je tudi igrala na orgle in vodila cerkveni pevski zbor. Med branjem njenih pesniških del lahko občutimo prisotnost njene notranje religioznosti. Igor Tuta je med predstavitvijo povedal, da sta v tej knjigi tudi dve pesmi, ki se navezujeta na obdobje fašističnega preganjanja; v njih Ljubka Šorli nakaže svoj verski dvom: "Kako to, da ti Bog, ki si absolutno dobro, pustiš, da se nam dogajajo take stvari"? V teh pesmih pride do izraza, da njeno versko življenje ni bilo enostavno. Vedno in vdano pa je zaupala Materi Božji.

Tretja tematika, ki je zelo močno prisotna v njenih delih, je ljubezen. V njenih pesmih, od prve do zadnje, lahko razberemo, kaj je njej pomenila ljubezen: ljubezen do vseh, do stvarstva, ljudi, živali in vsega dobrega.

France Bernik, slovenski literarni zgodovinar, pisatelj in akademik, je o zadnji pesniški zbirki Ljubke Šorli povedal, da: "Vse pesmi v tej pesniški zbirki niso na isti višini, ampak so nekatere, ki se približujejo poetični moči Franceta Prešerna". Igor Tuta je poudaril, da, če je to izjavil akademik France Bernik, delajo vsi veliko krivico Ljubki Šorli, da je ne postavljajo na tisto mesto, kamor spada v zgodovini slovenske literature.

Po natančni analizi vseh poglavij te pesniške zbirke, ki prikazuje razvoj in zgodovino slovenske prisotnosti na Goriškem, je spregovorila tudi druga gostja večera, profesorica Marija Pirjevec. Pirjevčeva je v Ljubki Šorli odkrila neki poseben del njene osebnosti. Obujala je tudi nekatere lepe spomine in anekdote, ki so povezani s pesnico. "Imela je smisel za igrivost, radoživost, smeh; znala se je približati otrokom in njihovi duši. Vedno jo bom nosila v lepih spominih", je dejala.

Marko Manin

Na ogledu muzikala v Ljubljani

Moje pesmi, moje sanje navdušil tudi zamejce

Moje pesmi, moje sanje je muzikal, ki navdušuje generacije ljudi že od leta 1965, ko so po njem posneli istoimenski film, v katerem je v glavni vlogi navduševala Julie Andrews. Zgodba je povzeta po avtobiografski knjigi Marie Auguste Trapp *Hvalnica družine Trapp*, svetovno slavo pa je prav gotovo dosegla s hollywoodsko različico.

V soboto, 2. junija, se je petdeset zamejcev z avtobusom odpravilo v Ljubljano, kjer so si ogledali slovensko različico muzikala *Moje pesmi, moje sanje*, ki že eno leto navdušuje na slovenskih odrih. Za ogled predstave sta poskrbela Radijski oder, ki je udeležencem plačal avtobus, in Slovenska prosveta, ki je prispevala za cenejše vstopnice. Tako so skupaj proslavili lansko 70. obletnico Radijskega odra in letošnjo 70-letnico Slovenske prosvete. S tem dogodkom sta Radijski oder in Slovenska prosveta želela proslaviti tudi 20-letnico Gledališkega vrtiljaka. Zgodba se dogaja v času pred drugo svetovno vojno, v času Anschlussa, na avstrijskih planinah.

Pripoveduje o Marii Rainer, ki se v opatiji pripravlja za vstop med redovnice. Pot jo nato pripelje v družino stotnika Von Trappa, ki je stalno zdoma, doma pa ima sedem otrok, ki potrebujejo guvernanto. Otroci se na Mario takoj navežejo, ona v družino spet prinese glasbo in jih nauči peti, česar otroci niso počeli, odkar jim je umrla mati. Po nekaj zapletih se Maria in stotnik zaljubita in poročita. Družina sestavi pevski zbor sedmih pojočih otrok, ki tudi zmaga na festivalu. Ker je stotnik Von Trapp ponosen Avstrijec, se noče pokoriti Nemcem in skupaj z družino zbeži v Švico.

Angleško verzijo muzikala, za katero sta scenarij napisala Howard Lindsay in Russell Crouse, je prevedel Nejc Lisjak, ki je predstavo tudi režiral. Na odru se je zvrstilo veliko število mladih igralcev, pevcev in plesalcev. V glavni vlogi Marie Rainer se je zelo izkazala pevka Eva Černe, ki je bila pevsko seveda neoporečna, na odru pa je pokazala tudi vse svoje igralsko znanje in prevzela publiko. Pohvalo zaslužijo prav vsi igralci, posebej velja omeniti najmlajše, ki so igrali sedem otrok: izkazali so se tako igralsko kot tudi pevsko, kajti skupaj so peli zelo ubrano in večglasno.

Poleg Eve Černe nastopa v muzikalu še nekaj znanih Slovencev: vlogo stotnika Von Trappa igra radijski in televizijski voditelj Boštjan Romih, mater prednico pa Irena Yebuah Tiran, ki je operna pevka in tudi žirantka v šovu *Znan obraz ima svoj glas...*

Za vse gledalce je bil dogodek lepa izkušnja, ki je ni zmotila niti nekoliko nesramna publika, ki je dvorano skoraj množično zapuščala že med poklonom. Res je, da je muzikal zelo dolg, skupaj s pavzo traja več kot tri ure, vendar so si prav vsi nastopajoči zaslužili bučen aplavz za vse, kar so prikazali na odru.

Po muzikalu so se zamejci prešerne volje med prepevanjem popevk iz njega odpravili proti domu.

Urška Petaros

Slovensko zdravniško društvo Trst Gorica / Predavanje

Okulist Franc Šalamun o inovativnem zdravljenju

V petek, 25. maja 2018, je zamejsko Slovensko zdravniško društvo Trst - Gorica v prostorih Hotela Pri lipi v Bazovici priredilo zanimivo predavanje priznanega slovenskega okulista dr. Franca Šalamuna, direktorja zasebnega medicinskega centra VID v Kromberku pri Novi Gorici. Štajerec po rodu in Primorec po izbiri (dom si je uredil na slovenskem Krasu), doktor medicine in specialist oftalmolog, do aprila 1996 predstojnik okulističnega oddelka v splošni bolnišnici Dr. Franca Derganca v Šempetru pri Novi Gorici, je med slovenskimi pionirji, ki so začeli operirati sivo mreno (katarakto) s tehniko fakoemulsifikacije, ki je vsekakor danes splošna tehnika tega tipa operacije po vsem svetu, s katero se je sam začel ukvarjati že leta 1993. Uvedel je tudi lasersko zdravljenje mrežnice na Primorskem, bil je v gosteh v kirurških ustanovah na Hrvaškem, v Nemčiji, ZDA in Južni Afriki, kjer se je izpopolnjeval v raznih kirurških tehnikah. Letno opravi več kot 2000 različnih operacij na očesu.

Junija 2002 je v Kromberku odprl zasebni medicinski center VID, v katerem je še danes direktor in glavni operater.

Pri SZD TS-GO je že predaval leta 2003 o refraktivni laserski kirurgiji, leta 2005 pa je članom zamejskega SZD omogočil oz. organiziral ogled svojega centra. Tokrat pa je dr. Šalamun prisotnim članom SZD predaval o laserski vitreolizi oz. odstranjevanju motenj v očesni steklovini (t. i. "letečih muh oz. mušic ali pajčolanov") s posebnim laserjem Ultra Q Reflex, ki ga v Sloveniji (a tudi v širšem področju regije Alpe Jadran) ima zdaj samo medicinski center VID.

Sledila je predstavitev še nekaterih zdravstvenih ponudb kromberškega centra, od še izpopolnjene refrakcijske laserske kirurgije in modernega zdravljenja keratokonusa (alternativo transplantacij roženice) pa vse do kirurgije sive mrene z možnostjo izbire personaliziranih tudi multifokalnih znotrajočesnih lečk, ki pacientu omogočijo odpravo očal in na novo pridobljen vid, in to ob kratki čakalni dobi in ugodnih ekonomskih pogojih.

Šalamunova soproga gospa Tjaša, ki je v centru kot ekonomistka odgovorna za oddelek estetike, pa je prisotnim predstavila ponudbe s področja dermatologije, ginekologije in seveda estetike, ki spadajo v večplastno ponudbo medicinskega centra VID; tudi te so visoke kakovosti in po zelo ugodnih ekonomskih pogojih.

Vse dodatne informacije je mogoče dobiti tudi na spletni strani www.vid.si.

(M. S.)

Katja Ferletič

TAKI SMO (41)

Mufini s skrivnostno sestavino

Prejšnji teden so kitolovci na Japonskem umorili 333 kitov, od teh je bilo 122 nosečih samic in 144 mladičev. Za lov so uporabili harpune z eksplozivnimi granatami, ki največkrat ne povzročijo takojšnje smrti živali. S kitolovom se tu ukvarjajo kljub odločitvi Meddržavnega sodišča ZN, ki je leta 2014 določilo, da mora japonska vlada enkrat za vselej prepovedati lov na kite za prehrambene namene. Japonska trdi, da dovoljuje lov zgolj v znanstvene namene, torej za podrobnejše poznavanje različnih vrst kitov, ki živijo med Avstralijo in Antarktiko, v resnici pa velik del mesa pristane na krožnikih v restavracijah in na stojnicah japonskih trgov. Tudi sosednja država Avstralija, organizaciji *Greenpeace* in *Sea Shepherd Conservation Society* in druge skupine okoljevarstvenikov so japonski kitolov v znanstvene namene označili za preobleko komercialnega kitolova, ki je prepovedan. Skupine za pravice živali so zelo kritične do te vrste lova, ker je krut in popolnoma nepotreben.

Japonska ni edina država, ki dovoljuje lov na kite, s to dejavnostjo se ukvarjajo tudi v Indoneziji, Grenlandiji, Islandiji in Norveški. Norveška kljub ostrim kritikam povečuje letno kvoto za kitolov: ministrstvo za ribištvo je letos odločilo, da za 28 % poveča kvoto za odlov kitov, saj so jih v zadnjih letih norveški ribiči ulovili manj, kot je bila predpisana kvota, in naj bi se zato število teh živali precej povečalo.

Med državami, ki se redno ukvarjajo s kitolovom, je tudi Fersko otočje. To je skupina otokov v Severnem Atlantskem oceanu, med Škotsko na jugu in Islandijo na severozahodu, ki je uradno ozemlje Danske, od leta 1948 pa uživa široko samoupravo na skoraj vseh področjih. Na ferskih otokih letno ulovijo okoli 950 dolgoplavutih kitov, predvsem poleti. Lov je znan kot *Grindadráp*. Večina prebivalcev otokov meni, da je lov pomemben del njihove kulture in zgodovine. 22. maja letos so že med prvim dnevom lova kruto umorili 150 kitov pred očmi stotin ljudi, ki so na plažo nemudoma pritekli, da ne bi slučajno zamudili niti minutke tradicionalnega praznika. Tradicija *Grindadrápa* je stara že stoletja, nima komercialnega namena in vsakdo lahko sodeluje pri njem. Na Ferskih otokih je bil v preteklosti kitolov izjemnega pomena za preživetje prebivalcev, ki so se prehranjevali z mesom in maščobo ulovljenih kitov. Maščobo so predelovali v olje, ki so ga uporabljali za razsvetljavo in druge namene, iz kože so izdalovali vrvi, iz kosti druge izdelke. Na Ferskih otokih je le 17 mest in vasic, ki so primerni za *Grindadráp*. Še danes, kot pred stoletji, kite lovijo na isti način: ko ribiči opazijo skupino kitov v bližini zaliva ali fjorda, se jim približajo s svojimi čolni srednje velikosti, ki so opremljeni z vrvmi, instrumenti za merjenje kitov in kavlji, jih obkrožijo in usmerijo proti plaži, kjer jih ubijejo. Ker v tej dejavnosti ni več dovoljeno uporabljati strelnega orožja, harpun in sulic, morajo ribiči posameznega kita na obrežju zaklati s posebnim nožem, imenovanim *grindaknívur*, ki je po njihovem mnenju najbolj primerno sredstvo za povzročanje živali čim bolj hitro in manj trpečo smrt. Ko se *Grindadráp* konča in sta morje in plaža že popolnoma odeta v rdečo barvo, odnesejo kite v posebne tovarne, kjer meso predelajo in brezplačno razdelijo med prebivalci otokov (čeprav izvažajo Ferski otoki veliko ribjega mesa, je prepovedano trženje kitovega mesa).

Lani sem si med poletnimi počitnicami z družino ogledala Ferske otoke. Iz Benetk smo leteli v Kobenhavn, od tam na Fersko otočje, nato v Edinburgh. Na Ferskem otočju smo preživeli pet dni v kraju Sorvagur na otoku Vagar. Živeli smo v preprostem, a lepo urejenem majhnem apartmaju v hiši prijazne gospe Elspe, njenega moža in njunih štirih otrok. Na otok smo prišli v nedeljo, na letališču smo najeli avto in se odpravili proti apartmaju. Kmalu smo žalostno spoznali, da so tam ob nedeljah vsi marketi zaprti, restavracij pa v okolici našega začasnega doma ni bilo. Bila sem že v skrbeh, kaj bom dala na krožnik svoji družini, ko pa smo prišli v apartma, nas je gospa Elspa presenetila s pekačem slastnih, komaj pečenih mafinov, na mizi so bili tudi kruh in jabolka, v hladilniku pa marmelada, maslo in šunka. Tudi tokrat smo preživeli! V petih dneh smo si Fersko otočje podrobno ogledali. Uživali smo v dolgih sprehodih, občudovali zeleno, pravljično okolje in iskali majhne ptičke *puffine*, ki baje živijo samo na teh otokih. Za kosilo smo si navadno naredili sendviče ali pa si privoščili kaj toplega v kakšni manjši restavraciji, zvečer pa sem kuhala. Vse, kar smo potrebovali, smo našli v marketih. Bogato obložene police so nas vabile k nakupu najrazličnejše zamrznjene hrane, a tudi sadja in svežih izdelkov. Kitovega mesa nikjer! Nikjer nismo našli ničesar, ki bi lahko spominjalo na kite in kitolov, čeprav smo na internetu brali, da je prav v tistih dneh potekal zelo velik *Grindadráp*. Vprašali smo gospo Elspo, kje se lahko najde kitovo meso. V trenutku se je prijazna gospa zresnila in nam trdo odvrnila, da mesa ni mogoče kupiti, da ona sploh ne ve, kje se ga lahko najde. Z možem sva takoj sumila, da ima verjetno Elspa doma poln zmrzovalnik kitovega mesa. Bog ve, kaj je zmesila v naše mafine ...

Meso je glavna sestavina kuhinje na Ferskem otočju, kjer je iz klimatskih razlogov poljedelstvo nemogoče. Še posebno pozimi uživajo prebivalci predvsem suho meso rib, ptičev in ovac, kitolov pa je pomemben zgolj s kulturnega vidika. Prebivalci Ferskega otočja hočejo po vsej sili ohraniti *Grindadráp*, ki je pomemben del njihove tradicije in narodne zavesti. Sprašujem pa se, čemu na otokih, na katerih živi manj kot 50.000 ljudi, vsako leto ubijejo na stotine kitov, ko pa mesa ne smejo prodajati in imajo v marketih na razpolago katerikoli drugi izdelek.

Kitolov gotovo ni nujno potreben za preživetje, ne na Ferskem otočju, ne v Norveški, ne na Japonskem. Organizacija WWF poroča, kako je preživetje kitov že prosto v naravi ogroženo: lov z "znanstvenim namenom" ali za spoštovanje arhaičnih tradicij, *"bycatch"*, oz. naključno ujetje v ribiške mreže, ki vsako leto povzroči smrt 300.000 kitov in delfinov, onesnaževanje in zaužitje mikroplastike, ki je nevidni sovražnih življenja v oceanih, ogrožajo preživetje populacije kitov in delfinov. Povsem nerazumljivo je, da v današnjem industrijsko in tehnološko razvitem in bogatem svetu, kjer imamo na voljo katerokoli živilo, se ljudje še ukvarjajo z nemoralnimi in nepotrebnimi pokoli živali. Pustimo kite v miru!

GORICA V Ceseni na olimpiadi "problem solving"

Podvig učencev šole Oton Župančič

"Živio, ime mi je Milko Bambič. Rodil sem se v Trstu leta 1905. Moje otroštvo ni bilo prav veselo, ker je takrat bila vojna. Če želiš nadaljevati, klikni na preslednico". S temi stavki se začenja videoigrica, ki so jo v tem šolskem letu v okviru projekta informatike sestavili otroci drugega razreda osnovne šole Oton Župančič iz ulice Brolo v Gorici.

Z njo so se prijavili na državno tekmovanje za spodbujanje računalniškega razmišljanja z vključevanjem dejavnosti, ki se nanašajo na različne šolske discipline, t. i. olimpijado iz reševanja in kodiranja (Olimpiadi di Problem Solving), ki je potekala v Ceseni pod pokroviteljstvom ministrstva za šolstvo in so se ga udeležili mladi z vsega polotoka. Prek video posnetka in v živo so goriški malčki predstavili žiriji in občinstvu šolo Oton Župančič in sam projekt. Odlično so se izkazali, saj so na finalu, ki je potekal 27. in 28. aprila letos, osvojili prvo mesto v svoji kategoriji. Izkušnja je bila nepozabna, so povedali šolarčki, ki so jih na dvodnevnem izletu spremljali učiteljici Anna Roversi in Tanja Pelicon ter nekateri starši. Enkraten je bil zlasti trenutek, ko je komisija razglasila imena zmagovalcev in so oni bučno zakričali od veselja.

Med projektom informatike in kodiranja, ki ga je vodila Sara Scarazzolo, mama enega izmed učencev, so v bistvu v več fazah izdelali dvojezično računalniško izobraževalno igrico, s pomočjo katere predstavljajo življenje in lik Milka Bambiča. Učenci so pripravili risbice z ozadji in junaki, naslove in zvočne posnetke v slovenščini in italijanščini z navodili, ki spremljajo igralce v odkrivanju Bambiča. Ti morajo premikati puščice na tipkovnici, da ulovijo črke, ki padajo od zgoraj in oblikujejo ključne besede, povezane z Bambičem. Igrica, pri programiranju katere je sodelovalo vseh 23 otrok drugega razreda (uporabili so program Scratch), je preprosta in učinkovita; poskusijo jo lahko tudi mlajši otroci, saj so jo prav zato opremili tudi z zvočnimi posnetki. S projektom so se torej učili osnov računalniškega programiranja in hkrati ekipnega dela; mimogrede so še izvedeli za tržaškega poliedričnega umetnika, ki je govoril veliko jezikov, ljubil risanje, pisal otroške zgodbe in lepe pravljice, imel veliko domišljije itd.

Duša in "motor" projekta, Sara Scarazzolo, ki se poklicno ukvarja z računalniškim programiranjem že 15 let, nam je o sebi povedala, da je najprej delala za podjetje, ki je izdelovalo softverje za lekarne; od marca letos pa ima samostojno podjetje in za različne naročnike pripravlja najrazličnejše računalniške programe. Za letošnji natečaj so morali pripraviti multimedijski projekt, vezan na lik krajevnega umetnika. Ker gre za šolo s slovenskim učnim jezikom, so seveda pomislili na umetnika iz slovenske narodne skupnosti v Italiji, nam je povedala. "Milko Bambič se nam je zdel primeren tudi zato, ker je govoril veliko jezikov; tudi zaradi tega je učencem lahko bližji". Z istim projektom so se meseca marca predstavili tudi na festivalu Labirint v Ajdovščini, "laboratoriju inovatorjev, raziskovalcev in tehnikov". Naslednje leto nameravajo na šoli še kaj narediti skupaj, med drugim sestaviti robota, ki so jim ga dali kot nagrado v Ceseni. Sara pa že snuje druge zanimive projekte: med drugim nekak turistični vodnik za otroke, ki bi ga naredili otroci sami in pri katerem bi lahko sodelovalo več šol.

DD

Zaradi političnih blokad morda nove predčasne parlamentarne volitve

Snovanje dveh koalicij za oblikovanje nove vlade!

Politične razmere v Sloveniji so po predčasnih parlamentarnih volitvah postale tako zapletene in polne najrazličnejših blokad, da mnogi vidijo izhod in rešitev iz blodnjaka različnih stališč in napovedi zgolj v novih predčasnih volitvah. Te naj bi bile potrebne in koristne tudi zaradi tega, ker so sovraštva in predsodki med politiki tako veliki, da onemogočajo strpnost in vsakršen razumen pogled na resnične razmere v Sloveniji.

Obstajajo trditve, da SDS in njen predsednik Janez Janša sploh nista zmagovalca volitev v nedeljo, 3. junija, ta politik pa naj bi bil kar državni sovražnik številka ena. Množična histerija zoper Janeza Janšo in njegovo ravnanje v politiki se je razmahnila do take stopnje, da mu stranke, ki jim sploh ni uspelo priti v Državni zbor nove sestave ali pa so na volitvah prejele minimalno število glasov, že vnaprej napovedujejo, da ne bo mogel sestaviti koalicije za novo vlado. Predsednik SDS je svoja prizadevanja povzel v oblikovanju koalicije z imenom Koalicija za Slovenijo. Vanjo bo povabil vse parlamentarne stranke. Soočile naj bi se s svojimi programi za naslednja štiri leta slovenske demokracije. Janševi politični nasprotniki sicer formalno ne nasprotujejo odločitvi predsednika države Boruta Pahorja, da bo mandat za oblikovanje nove koalicije in vlade najprej ponudil Janezu Janši, ki je s svojo stranko, Slovensko demokratsko stranko, relativni zmagovalec. SDS je prejela okoli 25 odstotkov glasov, v parlament pa se je uvrstilo 25 poslancev iz njenih vrst. Janez Janša je po prvem informativnem pogovoru pri predsedniku države povedal, da bo vrnil mandat, če se bo oblikovala koalicija drugih političnih strank in dobila svoj mandat.

Zgodilo pa se je tisto, kar zgodovina slovenske parlamentarne demokracije še ne pomni. Predsednik na volitvah drugouvrščene stranke, Liste Marjana Šarca, ki je prejela okrog 13 % glasov in izvolila 13 poslancev, Marjan Šarec, je začel oblikovati svojo koalicijo za oblikovanje nove vlade, ki se imenuje Koalicija za prihodnost. Vanjo je že oziroma bo povabil vse parlamentarne stranke, razen SDS Janeza Janše. Ponavlja, da s to stranko ne bi sodeloval, tudi če je ne bi več vodil Janez Janša.

Zasnova tiste koalicije, ki bo v boju za priznanje prevladala, bo morda dovolj jasna po ustanovitveni seji poslancev nove sestave državnega zbora, ki bo 22. ali 23. junija.

Za ponazoritev odmevov razmer po volitvah, o stanju duha, navajam ocene in mnenja nekaterih osebnosti. Predsednik Republike Borut Pahor prosi vodje političnih strank, da se na posvetovanjih o novi oziroma novih koalicijah v duhu dialoga vključujejo in ne izključujejo. Predsednik Slovenske škofovske konference, nadškof metropolit Stanislav Zore, je na spletu Facebook zapisal: "Pred volitvami smo slišali veliko besed, ki so obljubljale. Zmagovalcu SDS čestitam in želim, da z vso zavzetostjo in v sodelovanju z vsemi, ki jim je pri srcu skupno dobro naših ljudi, naredi vse, da bodo obljube postale resnica. Pri tem naj ga spremlja Božji blagoslav". Urednik Bogomir Štefanič je v komentarju, objavljenem v tedniku Družina, zapisal, "da je molitev za domovino že prinesla nekaj sadov, a potreba po njej tudi po volilni nedelji ostaja enako žgoča. Sploh če bo kmalu pred nami nova volilna nedelja". P. Janez Sraka, predstavnik Skupine katoliških izobražencev iz Maribora, zatrjuje, "da v Sloveniji od plebiscita dalje volitve niso praznik demokracije, ampak neizprosna borba zoper demokracijo. V takih okoliščinah bo sestavljanje vlade zelo zahtevno. Ker pa je v ljudeh na Slovenskem veliko duhovnega kapitala, se ne smemo bati prihodnosti. Dr. Ivan Štuhec, teolog in podpredsednik Zbora za republiko, je v tedenskem magazinu Reporter opozoril, "da ima Janez Janša od vseh predsednikov strank daleč največ izkušenj. Marjan Šarec je brez njih. Sicer pa on svojih zamisli sploh ne bi mogel uresničiti".

Po prepričanju političnega analitika Sebastjana Jeretiča "volitve niso dale odgovora na vprašanje, kdo bo vodil Slovenijo v prihodnjih letih. Glede na to, da se je celotna predvolilna kampanja vodila okrog prisege udeležencev, da ne bodo sodelovali z zmagovalcem volitev, Janezom Janšo, je zelo malo možnosti, da bi Janezu Janši uspelo dobiti večino. Vsaj v prvem krogu izbiranja ne. Šele, če bi spodletelo Marjanu Šarcu, bi se Janezu Janši lahko odprl manevrski prostor za nov poskus". Sociolog dr. Matevž Tomšič pa je v več glasilih opozoril, "da Janeza Janše še ni mogoče politično odpisati. Uspešno je kljuboval napadom in provokacijam političnih tekmecev, deloval je umirjeno in spravljivo. Pri tem ne moremo mimo vloge in ravnanja medijev. Tako pristranskemu obnašanju osrednjih medijev, na čelu z nacionalno Radiotelevizijo, še nismo bili priča od časov komunizma. Njihovo poročanje in vodenje predvolilnih soočanj je bilo povsem po meri levičarskih teženj". Dr. Damjan Terpin, odvetnik Gorice, "ne more razumeti, da je Milan Brglez, ki je Janezu Janši dobesedno ukradel poslanski mandat, parlamentu kljub temu predsedoval do konca".

V tem prispevku sem večkrat uporabil besedo ali pojem koalicija. V novem pravnem terminološkem slovarju je zapisano, da beseda koalicija pomeni začasno povezavo političnih strank zaradi sestave skupne vlade ali podpore vladi.

Marijan Drobež

Filmski junij na Gradu Kromberk

Goriški muzej bo predstavil na Gradu Kromberk v torek, 19. junija, ob 21. uri dokumentarni film Zamejci (Slovenci v Italiji), ki ga je režiral Andrej Mlakar. Eden glasnikov novega slovenskega filma 80. let prejšnjega stoletja, ki je z deli, kot je Christophoros, naznanjal splošno kulturnopolitično prevetritev v matici, je ob pregledu slovenskega filma v Rimu 1987 navezal globoke stike s Kinoateljejem. Tako je prišlo l. 1989 do realizacije barvitega in živahnega etno filma, ki ga je posnel mojster fotografije Janez Kališnik od Kanalske doline in Rezije do Brd, Krasa vse do dolinske Majence in Brega. Kot nekakšno idealno nadaljevanje Mlakarjeve sugestivne freske Slovenija - Štirje letni časi, ki so jo tudi prikazali v okviru Filmskega junija na Gradu Kromberg.

Pri prvi produkciji Kinoateljeja, Pegaza in RTV Slovenija so sodelovali sami "kinoateljejevci", v prvi vrsti Darko Bratina kot avtor besedila ter Aleš Doktorič za produkcijo, takratni tehnik Kulturnega doma Igor Devetak kot asistent režiserja in Danjel Jarc za špico, ki bodo tudi prisotni na projekciji z režiserjem. V okviru Evropskega leta kulturne dediščine so predstavili še Mlakarjeva filma Ruševec o velikonočnih butarah iz Gubnega ob Savinji in Štala o galeriji Janeza Boljke v Volčjem potoku. / Davorin Devetak

SNG NOVA GORICA Predstavitev jubilejne sezone 2018 /2019

V osišču tesnejša vez med igralcem in gledalcem

V petek, 1. junija 2018, so v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica predstavili novo sezono 2018 /2019, čeprav se letošnja, ki je prinesla kar nekaj zadoščenj, priznanj in nagrad, ni še izpela. Ansambel SNG namreč čakajo še junijske ponovitve nekaterih predstav in gostovanja v domačih krajih in tujini. Kot je povedala direktorica novogoriškega gledališča, Maja Jerman Bratec, ki je sooblikovala srečanje s predstavniki medijev, poleg umetniškega vodje Marka Bratuša in dramaturginj Martine Mrhar in Ane Kržišnik Blažica, gledališče odhaja na razne festivale: *Barufe* bodo npr. gostovale na Hrvaškem, kamor bo odšla tudi predstava *Peter Kušter*, in sicer v Šibenik na Mednarodni otroški festival. Direktorica SNG Nova Gorica je z velikim zadoščenjem poudarila, da je bil obisk predstav v letošnji sezoni zelo dober, predstave same pa so bile odlične in doživele odobravanje občinstva. Spomnila je tudi, da bo gledališče v letu 2019 obeležilo, sicer delovno, brez velikih praznovanj, kar tri pomembne obletnice: 50-letnico ustanovitve poklicnega gledališča, poimenovanega Primorsko dramsko gledališče, 25-letnico ustvarjanja v novi gledališki hiši in 15-letnico statusa nacionalnega gledališča, poimenovanega Slovensko narodno gledališče Nova Gorica.

O predstavah naslednje sezone so spregovorili umetniški vodja Bratuš in obe dramaturginji. Čeprav se Bratušu iskanje neke rdeče niti sezone ne zdi pomembno, je povedal, da bodo z vsemi izbranimi besedili tkali vez med igralcem in gledalcem, saj prav na tej povezavi sloni gledališče, ki je enkratno, prav zato, ker se vse zgodi v trenutku; vez med odrom in dvorano je takojšnja. Gledališče je pripovedovanje zgodb v realnem času. Glavni koncept je napraviti kakovostne predstave, tudi zaradi statusa, ki ga ima novogoriško gledališče, je bil jasen Bratuš. V prihodnji sezoni bodo tako na odru zaživela klasična, pa tudi še malce bolj "eksperimentalna dela" kot v prejšnji. Večina izmed besedil bo doživela prvo slovensko izvedbo. Na velikem odru bodo štiri premiere, v glavnem uprizoritve klasičnih in sodobnih besedil: Ivan Cankar **Za narodov blagor**, režiser Miha Golob, premiera septembra 2018, uprizorjena bo kot burleska, potencirana komedija o slovenskih lastnostih; William Shakespeare **Machbeth** v novem prevodu Srečka Fišerja, režiser Janusz Kica, premiera decembra 2018, uprizoritev se bo osredotočila na bolestno ambicioznost posameznika; Grigorij Gorin **Baron Münchhausen**, režiserka Yulia Roschina, premiera aprila 2019, to so komične pripovedi iz časa razsvetljenstva; **Skrivnostni primer ali kdo je ubil psa**, po romanu Marka Haddona, avtor priredbe Simon Stephens, režiser Jaka Ivanc, premiera maja 2019, koproducent Gledališče Koper, o razkrivanju družinskih skrivnosti. Na malem odru bodo tudi štiri premiere: Jean Cocteau **Človeški glas**, režiserka Ajda Valcl, premiera oktobra 2018, intimna drama o pretrgani ljubezenski zvezi; Francesco Randazzo **Za blagor vseh ljudi**, režiserka Nenni Delmestre, premiera januarja 2019, koproducent Gledališče Koper, o strahu vaščanov pred nezakonitimi pribežniki; Marie Henry in Transquinquennal **Idiomatic**, režiserji Marie Henry in Transquinquennal, premiera februarja 2019, koproducenti Transquinquennal, Théâtre de Liege in DC&J Création (Belgija), Teatrul National Marin Sorescu Craiova (Romunija), Théâtre de Choisy-le-Roi (Francija), Det Norske Teatret Oslo (Norveška), European Theatre Convention, o vprašanju sporazumevanja v hipotetičnem svetu, kjer ne obstaja angleščina; **Nekaj ljudi išče srečo in crkne od smeha**, po romanu Sibylle Berg, avtor priredbe Stephan Bruckmeier, režiserka Eva Nina Lampič, premiera marca 2019, o človekovih strasteh.

SNG Nova Gorica bo tudi v prihajajoči sezoni namenilo eno predstavo otrokom, in sicer predšolskim in prvim razredom osnovnih šol. Tokrat so izbrali **Smrčuljčico** po knjigi Leah Wilcox, avtorici priredbe sta Tjaša Črnigoj, ki bo predstavo tudi režirala, in Ana Duša. Premiera o malce drugačni "Trnuljčici"bo novembra 2018.

Poleg navedenih premiernih uprizoritev bo SNG Nova Gorica odigravalo še vrsto uspešnic iz minulih sezon. V različnih abonmajih pa bodo prišle v goste predstave drugih slovenskih pa tudi tujih gledaliških hiš in skupin.

Ljubitelji plesne umetnosti si bodo tudi v naslednji sezoni lahko priskrbeli Abonma ples, ki vključuje štiri plesne predstave (Michal Rynia, Nastja Bremec Rynia **Labirint** MN Dance Company SNG Nova Gorica; Iztok Kovač **Struna in želo** En Knap; Matija Ferlin **Staging a play**: **Steklena menažerija** Emanat; Maria Bevilacqua, Roberto Cocconi **Štirje letni časi**, Compagnia Arearea.

Tudi v naslednji sezoni bo otroke razveselil Gledališki vrtiljak s tremi abonmaji: Veliki in Mali polžek ter Lutkovni polžek. Prva dva ponujata sedem predstav, zadnji pa štiri za otroke od 4. do 10. leta starosti. Tisti gledalci, ki imajo radi ljubiteljske gledališke predstave, bodo tudi v prihodnji sezoni lahko vpisali abonma Nedeljska gledališka srečanja, ki vsebuje štiri predstave ljubiteljskih gledaliških skupin (Jera Ivanc **Prevare** v izvedbi KUD Janez Jalen; Tone Partljič **Čaj za dve** PD Štandrež; Slavko Pregl, Maja Gal Štromar **Norci**, Koroški deželni teater, in zmagovalna predstava severnoprimorske regije JSKD 2018/2019).

Mladi, ki se navdušujejo nad gledališkim poustvarjalnim delom, bodo svoje igralske talente lahko preizkusili v Amaterskem mladinskem odru (AMO), ki nad 40 let deluje pod okriljem SNG Nova Gorica. Skoraj štirideset let ga je z zagnanostjo in veliko ljubeznijo vodil režiser Emil Aberšek, zdaj pa ga z mladostno vznesenostjo dramaturginja Tereza Gregorič.

Kot je zagotovila direktorica gledališča, ostajajo cene abonmajev nespremenjene. Spomladanski vpis je možen od 1. do 30. junija (dosedanji abonenti so lahko potrdili abonma do 9. junija. Novi ga lahko vpišejo od 11. do 30. junija). Jesenski vpis abonentov bo potekal od 1. do 15. septembra, za dijake in študente (za abonma Mali oder) pa od 1. septembra do 19. oktobra 2018. Blagajna Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica na Trgu Edvarda Kardelja 5 je v času vpisa abonmajev odprta vsak delavnik od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure, ob sobotah od 10. do 13. ure.

Tudi ob koncu letošnje sezone prireja SNG Nova Gorica v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica **Mednarodni festival uličnega gledališča Ana Desetnica**. Pet uličnih predstav bo razgibalo prve poletne dni. Uvod v festival bo v petek, 29. junija, ob 20.30, ko bo ulični cirkus **En lump ali dva** (Pocket Fluff Productions, Velika Britanija). V soboto, 30. junija, bo pri SNG Nova Gorica ob 19. uri predstava **Čreda**, ulično gledališče (Rue Pietonne, Francija), ob 20.30 poetični spektakel **Modre ptice** (Sky Caroussel, Rusija); v torek, 3. julija, bo pri SNG Nova Gorica ob 19. uri predstava **Tom, Tom in Tom** (Ravart, Nizozemska), ob 20.30 pa bo na vrsti zadnja predstava **Pandemia** (Bad Rabbits, Litva), interaktivno angažirano ulično gledališče.

Iva Koršič

Z 8. strani

90 pomladi ...

Njegov opus obsega 36 filmov, 19 televizijskih dram in 17 televizijskih serij s 50 glavnimi vlogami.

Igral je tudi v domačih TV igrah in nadaljevankah. Postal je tudi sodelavec mariborskega in tržaškega radia ter ljubljanskega Vala 202.

V dolgi karieri je prejel kar nekaj nagrad in priznanj. Za vlogo kurirja Aleša v filmu *Veselica* je leta 1961 na jugoslovanskem filmskem festivalu v Pulju prejel prvo nagrado zlata arena. Dobil je tudi častno priznanje slovenskih filmskih delavcev, red dela z zlatim vencem, zlato vrtnico za najboljšega jugoslovanskega televizijskega in filmskega igralca in še kaj. Prejel je tudi naziv častnega občana občine Jesenice.

Kot piše v Slovenskem biografskem leksikonu, je pripadal mladi generaciji ustvarjalcev, ki je v slovenski institucionalni kulturi 50. let minulega stoletja ustvarila idejni preporod. Mladi izobraženi igralci so izven konvencionalnih norm igranja s skupino intelektualcev ustvarjali novo obdobje slovenskega gledališča, absurdnost in dvom, gledališče v krogu.

Društvo slovenskih režiserjev je Balohu podelilo nagrado bert leta 2014.

V Slovenski kinoteki so se Mihi Balohu ob tako pomembnem življenjskem mejniku, na Večeru Društva slovenskih režiserjev, poklonili s projekcijo kultnega filma *Ples v dežju* v režiji Boštjana Hladnika. V njem je s sodobno filmsko igro ob igralki Duši Počkaj ustvaril lik Petra. "Ta nepozabni duet v črno-beli filmski tehniki s številnimi atmosferskimi transformacijami se je z režiserjem in scenaristom Dominikom Smoletom, ki je scenarij napisal po svoji literarni predlogi *Črni dnevi in beli dan*, uvrstil med antologijske interprete ter antologijsko slovensko in v času nastanka filma še jugoslovansko filmsko umetnost", je zapisano v novem Slovenskem biografskem leksikonu.

O festivalu inovativnosti "Festinno" na univerzi na Primorskem

Inovacija kot priložnost za iznajdljivejše delo

INNOlab naj bo "prostor, kjer bosta delovna aktivnost in veselje povsem usklajena". Na fakulteti za management v Kopru je pred kratkim potekal podjetniški dogodek leta, ki je združeval zabavo, pristno kreativnost in podjetniško inovativnost. Letošnji Festinno je bil namenjen predvsem študentom, podjetnikom in tistim, ki se zanimajo za sodobne družbenogospodarske izzive, predvsem take, ki so neposredno vezane na podjetništvo in inovacije. V sklopu programa je bil odprt tudi prvi podjetniško-inovacijski laboratorij v akademskem krogu INNOlab.

Letos je potekala že deveta izvedba tega pomembnega dogodka. V enem dnevu je bilo več kot dvajset delavnic, okroglih miz, predavanj, razprav in predstavitev z domačimi in tujimi predavatelji, izkušenimi podjetniki, kreativnimi študenti in izvedenci. Dogodki na festivalu so potekali po raznih lokacijah in v treh jezikih: v slovenščini, italijanščini in angleščini. Udeleženci so se poglobili v aktualne podjetniške teme, kot so 3D-tiskanje, intelektualna lastnina, kriptovalute, blockchain tehnologije, blagovne znamke, poslovni modeli, socialno in trajnostno podjetništvo. Na dogodku je bilo hkrati veliko možnosti za stik s podjetniki ter za povezovanje in učenje.
V sklopu festivala je državni sekretar mag. Aleš Cantarutti odprl tudi prvi podjetniško-inovacijski laboratorij v akademski sferi INNOlab, namenjen spoznavanju in delu z novimi tehnologijami, virtualni in obogateni realnosti, snovanju inovativnih marketinških praks, ne nazadnje učenju z metodo dizajnerskega razmišljanja oz. drugih sodobnih pristopov v sklopu managementa. Aleš Cantarutti je dejal, da je ob odprtju INNOlab-a Fakulteta za management postala vzor ostalim slovenskim fakultetam.
Prorektor Univerze na Primorskem prof. dr. Štefko Miklavič je na odprtju prvega podjetniško-inovacijskega laboratorija v akademskem okolju poudaril, da spada med glavne naloge univerze tudi aktivna interakcija z okoljem in s podjetniškim svetom.
Dekan Fakultete za management prof. dr. Matjaž Novak je naglasil, da bo fakulteta čim bolje izkoriščala novi laboratorij ter z njim stalno sledila sodobnim težnjam, "ki so gonilo gospodarskega razvoja in podlaga za konkretne inovacije, katerih sicer ni mogoče uveljaviti brez širše javne podpore".
Med najzanimivejšimi prispevki lahko omenimo predavanje pravnika dr. Benjamina Lesjaka, ki se je osredotočil na novosti jamčenja zasebnih podatkov na spletu (t. i. "GDPR"). Lesjak je ugotovil, da so postali osebni podatki izredno privlačni za spletni marketing, kar zahteva zaščito le-teh. Novosti pa je še in še, zato lahko tudi v prihodnjih mesecih pričakujemo pomembne razvoje na tem področju.
Zamejski rojak Mitja Stefancic, ki že vrsto let raziskuje socialno ekonomijo, je predaval o socialnih podjetjih, ki so postala ključni gospodarski akterji v kriznem obdobju. Kot je ugotovil Stefancic, gospodarska kriza sovpada z novimi družbenimi izzivi, prav tem pa lahko najbolje kljubujejo ravno socialna podjetja, ki ne ciljajo zgolj na rentabilnost, ampak tudi na družbeno učinkovitost. In ravno zaradi tega je predavatelj izpostavil pomen pravilnega ločevanja med tehnološko in družbeno inovativnostjo.

Erik Kuret

Intervju z ekonomistom Mitjo Stefancicem ob dogodku Festinno

Kdaj ste prvič spoznali delovanje socialnih podjetij?
Z operativnega vidika sem leta 2015 dobil nalogo, da preučim stanje gospodarskih podjetij na Slovaškem. Študija je podala zanimive izsledke in je bila zato vključena v širšo primerjalno analizo socialnega podjetništva, ki jo je podprla Evropska komisija. Na ta način sem podrobneje spoznal še stanje socialnih podjetij v ostalih državah članicah EU. Še pred tem pa sem se med študijem v Veliki Britaniji zanimal za socialna podjetja, ki jih je podprl politični program vlade Tonyja Blaira, ki me je takrat zelo navduševal.

Na katerih področjih pravzaprav delujejo socialna podjetja?
Taka podjetja lahko delimo glede na tri glavne gospodarske segmente: družbeno in zdravstveno skrbstvo; učenje in izobrazba; socialni turizem in kultura nasploh. Ponekod so družbeno koristna podjetja zelo uspešna, pomislimo na primer na njihov ekonomski doprinos v državah, kot so Italija, Nemčija in Francija. Drugje pa se šele postopoma uveljavljajo: na Poljskem, Slovaškem in v vzhodno-evropskih državah, kjer socialno podjetništvo ni dovolj uveljavljeno, bo potrebno še najmanj kakih deset let, da se resnično uveljavijo oziroma da postanejo dovolj konkurenčna na trgih.

Lahko navedete kakšen uspešen primer socialnih podjetij?
"La Strada - Der Weg" je socialno podjetje, ki zaposluje 180 uslužbencev in že štirideset let uspešno pomaga ljudem v stiski. Deluje v mestu Bocen, ki ga po navadi imamo za zgled urejenosti in socialne pravičnosti, a tudi tam se lahko skrivajo globlje težave za nekatere prebivalce. Še en uspešen primer je slovaško podjetje Beesnis, ki je nastalo leta 2014, a je od takrat nadvse uspešno na področju čebelarstva. V treh letih je podjetje ustanovilo 20 čebelarn in ravno toliko prodajnih točk za med in izdelke iz medu, kot so na primer medeni piškoti. Poleg učinkovitega poslovanja je tudi zgled za ohranjevanje dolgoletne tradicije čebelarstva na Slovaškem.

Med svojim posegom ste omenili tudi Nobelovega nagrajenca Josepha Stiglitza...
Stiglitz poudarja, da je za premoščanje krize nujno potrebno učinkovito socialno gospodarstvo, ki nudi državljanom usluge in produkte, ki jih je v minulih desetletjih navadno zagotavljala javna uprava. Skratka, Stiglitz poudarja koristi, ki jih zagotavljajo akterji t. i. "tretjega sektorja", ki premoščajo standardna komercialna in kapitalistična podjetja na eni strani in podjetja za javne storitve na drugi. Podobno kot Stiglitz menim, da bodo socialna podjetja v prihodnjih letih še kako potrebna in koristna.

E. K.

S 6. strani

Zvrhana malha smeha ...

Vsočno spleteni pripovedi, v kateri se je odslikavala značilna južnjaška zgovornost, je razvila duhovito "primerjalno jezikovno razlago". Ob asociacijah so se vrstili komični utrinki in smeh je preplavljal dvorano.
Njeno veselje do gledališke igre se je pokazalo po naključju. V baru je rada pozabavala prijatelje in nekoč so njen nastop posneli s telefončkom. Posnetek se je znašel na spletu, ogledalo si ga je nešteto ljudi in njena popularnost se je začela bujno razraščati. Druženje z gledališko skupino iz Čenta (Tarcento) jo je tako navdušilo, da je začela sodelovati s Claudiom Morettijem za Cabarete, z ekipo Felicimafurlans in Triom patocos. Tako dobro se je vživela v furlanski svet, da so jo prebivalci sprejeli za svojo. *50 sfumature di friulano (50 odtenkov furlanščine)* v sodelovanju s Tizianom Cossettinijem je posrečeno zamišljen monolog, ki ne razkriva le jezikovnega bogastva furlanskega jezika (tega se verjetno še sami Furlani ne zavedajo!), ampak tudi igralkino spretnost v razvijanju vsebin, njen smisel za humor in avtoironijo, s katero podkrepi vse svoje izvajanje. Iz celote je razvidno, da Caterina Tomasulo nosi v sebi naraven igralski talent in da ji učenje jezikov in narečnih odtenkov ne dela večjih preglavic. Občinstvo je pozdravila tudi v slovenščini in obljubila, da bo naslednji nastop namenila goriškemu narečju.

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00 naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 – e-mail zadruga.gm@gmail.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
Novi glas prejema javna sredstva za medije.
Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks
To številko smo poslali v tisk v torek, 12. junija 2018, ob 13. uri

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (202)

Utrujenost in pomanjkanje energije - naturopatske rešitve
Na tem irisu je vidnih veliko temnih madežev, kar pomeni presežek toksinov - tako fizičnih kot mentalnih. Vse to kaže na deficit jeter. Oseba je utrujena, ker se preveč jezi in razburja. Ponoči ne spi, ker se poti, bolita jo križ in vrat, je nepotrpežljiva, razdražljiva, neučakana in živčna. Z ustreznimi prehranjevalnimi navadami lahko razbremenimo jetra, da oseba ne bo porabila toliko energije za jezo, ampak ji je bo ostalo dovolj za mirno življenje.
Primer očesa, ki govori o utrujenosti zaradi odvisnosti od sladkorjev. Šibka točka te osebe je dejansko sladkor. Popoldan jo popade močna utrujenost, tako da komaj drži oči odprte. Na irisu je prisoten obroč želodca. Prebava se popoldan poleni, oseba postane utrujena in po kosilu želi jesti kaj sladkega. Vse bolj je apatična, brezvoljna in zmedena, saj na tak način v telesu hrani kandido. Če tako obdobje traja predolgo, lahko zapade v depresijo. Da bo utrujenost zapustila telo, je potrebno urediti presnovo sladkorjev in okrepiti želodec ter prebavo.

Kot vidimo, se kura za odpravo utrujenosti od primera do primera razlikuje. Ko posameznik začne z naturopatsko kuro, ki mu okrepi zdravje in odpravi utrujenost, se tudi iris spremeni. Ko se telo uravna in dosežemo homeostazo, na očesu ne vidimo več presežka sluzi, toksinov, disbioze itd.
Tako kot se telo spremeni, ko shujšamo, tako tudi oko postane drugačno, ko spremenimo življenjske navade. Ljudje smo si podobni, nismo pa vsi enaki, zato vsak potrebuje individualna priporočila, kako naj odpravi utrujenost.
Po televiziji danes lahko vidimo veliko oglasov, kako dobri so magnezij ter vitamini D, C, B itd. To je vse res, toda vsaka terapija ni dobra za vsakogar. Človek je svet zase in le na svoj način lahko doseže telesno harmonijo. Vsak izmed nas je unikat, neponovljivo bitje. Tudi vsako oko je svet zase, ki nam pomaga razumeti razvoj in individualno genetsko dovzetnost, povezano z zdravjem posameznika, pod pogojem, da o tem presoja izkušen iridolog - naturopat.

/ dalje
www.saeka.si

Križi in težave s pošto ...

Golobi pismonoše

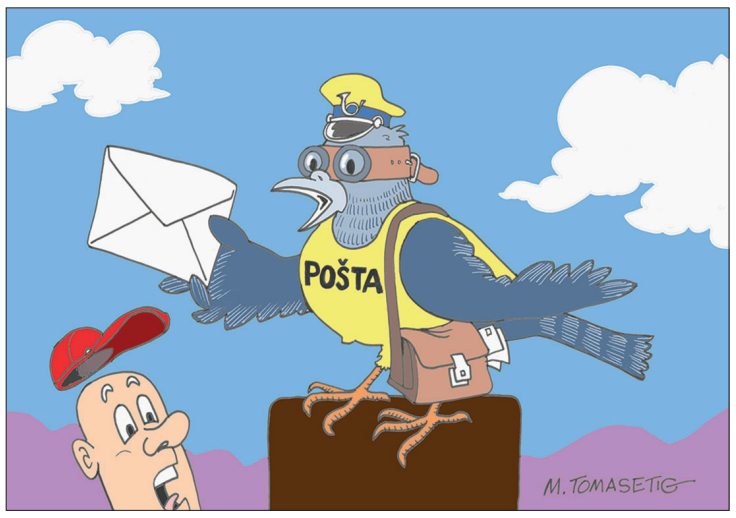

Odkar bivam nad Idrijo, v prelepi dolini med Brdi in Benečijo, je menda najbolj žalostno vsakodnevno opravilo ravno odpiranje poštnega nabiralnika. Tako brezupno prazen in samoten je vsak dan, medtem ko jaz nestrpno čakam, da bom dobila tednike, na katere sem naročena, uradno pošto iz Slovenije in te dni celo volilnico za Slovence, ki bivajo v tujini. Nabiralnik pa ostaja prazen, danes sem iz njega pobrala le neko vabilo na očesni pregled, ki je bilo naslovljeno na ime Giordano Grison. Giordana nisem nikoli spoznala, umrl je nekega novembrskega jutra leta 2013, ravno tistega dne, ko sva z možem zašla nekje na poti na Staro Goro in naključno našla njegovo hišo. Bila je na prodaj že veliko let, kajti Giordano je bil prestar, da bi zahajal sem na počitnice. Bila je hiša s pogledom na gozdove, kot sem jo sanjala že leta. Zdaj, ko sem tu in sem za to hvaležna njemu in usodi, se sprašujem, kako je po petih letih njegova pošta sploh zašla v moj nabiralnik. Nič čudnega, pomislim. To je italijanska pošta. To je sad privatizacije, kotacije na borzi in varčevanja pri zaposlovanju. To sta konkurenčnost in lov na dobiček. Mi pa ostajamo žrtve tržne ekonomije in njenih interesov.

Pošta k nam v Benečijo ne prihaja. To ne samo zdaj, ko so se v Italiji odločili, da bodo ljudje pošto prejemali vsak drugi dan, na priporočena pisma pa naj bi v nekaterih primerih čakali celo tri do pet dni. Ne, že prej je bilo tako in že prej smo tu med vinogradi in gozdovi na pošiljke čakali pet, deset, dvajset in tudi več dni. Za nekatera pisma pa sem trdno prepričana, da so se nekje na poti izgubila, izginila so v kakem smetnjaku ali pa jih je kdo odvrgel v robido, ki je v naših dolinah nikjer ne manjka. Med njimi je tudi moja letošnja davčna odločba iz Slovenije, s položnico seveda.

Prijateljica iz Rečanske doline mi je pripovedovala, da je bila pred leti naročena na Primorski dnevnik, a se je časopisu kmalu odpovedala, saj je na dom prihajal enkrat na teden ali celo na deset dni, in to kar v kupih, ki jih je poštar puščal pred pragom. In že kmalu potem, ko sem prišla živet v te prelepe, a popolnoma pozabljene doline, so me opozorili, da se mi ne splača plačevati naročnine za tukajšnje slovenske tednike, saj jih ne bom prejemala pravočasno. Jaz jih prebiram kar v Špetru ali Čedadu, mi je razložil znanec. Ker sem trmasta in mislim, da je dolžnost vseh nas, da podpiramo manjšinski tisk, pa sem vseeno plačala in oddala naročilnico. Časopisa, skupaj z Novim glasom, ki sem ga že prej prejemala, prihajata na moj dom v najboljšem primeru z nekajdnevno zamudo, zgodilo pa se je že, da sem na tiskano besedo čakala tri ali štiri tedne.

Obrnila sem se seveda na poštni urad. Uslužbenka mi je s sarkastičnim nasmehom ponudila listek s telefonsko številko. Kar tega pokliči, mi je jezno svetovala. In še nekaj pripomnila, a tu njenih besed ne bom ponavljala. Seveda sem ubogala, pri tem pa pozabila, da je ravno moj sosed zaposlen na pošti v Vidmu, in to na vodilnem položaju. Prepoznal me je takoj in seveda tudi razorožil z nasmehom. Kaj hočemo, tako pač je, to ni nič hudega, konec koncev, če nekaj dni čakamo na pošiljke, imamo pa internet in ne vem še kaj. Glavno je zdravje, vsekakor, je končal svoj monolog... Mojo pripombo, da bo v Sloveniji, Nemčiji in drugih sosednjih državah, vsaka navadna pošiljka s stoodstotno gotovostjo že v zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne prišla v roke naslovnika, ni odgovoril. Saj se trudimo, me je miril, samo včasih je več poštarjev bolnih ali na dopustu, zaradi pomanjkanja denarja pa nimamo nikogar, ki bi jih nadomeščal. Pa ne izplača se, je dodal. In še enkrat mi je razložil, brez vsakega občutka krivde seveda, da so te naše beneške vasi že popolnoma prazne in nima smisla, da bi najemali nadomestnega pismonošo za eno razglednico s pozdravi, namenjeno neprisebnemu devetdesetletniku. Odpisani, obsojeni na smrt, torej.

To, da so naše beneške vasi že popolnoma prazne, da mladih ni več in da bo čez dvajset let vse te zidove in njive popolnoma prerasla robida, slišim že vsak dan od vsepovsod. Kot bi bilo naravno, kot bi ne bilo škoda, kot bi ne bilo več nobene rešitve. Kot bi bil razlog, da pošta ne prihaja, neobljudenost. Pa ni tako, ravno nasprotno. Mladi odhajajo iz Benečije, ker tu enostavno ne morejo živeti. Ker pošta ne prihaja, ker interneta ni, javnih prevozov seveda še manj, telefonske kable pa so že zdavnaj pretrgala in poškodovala padajoča drevesa, popravljati pa se jih seveda ne izplača. Tudi signala za mobilnike ni, še dobro, da ga imamo iz sosednje Slovenije in ga lahko, zahvaljujoč se novim zakonom, tudi uporabljamo brez podražitev. Italijanskega signala namreč ni dobiti skoraj nikjer. Brez vsega smo. Odpisani. In brez denarja seveda. Denarja, ki bi jih občine prejemale za javne usluge, za prevoze, za pluženje cest, ni od nikoder. Obsojeni na smrt. Odvečni in nezaželjeni drugorazredni državljani. Povrhu še pripadniki slovenske manjšine. Zato se praznijo beneške vasi..., ker nihče ni tako nor, da bi plačeval davke in v zameno živel brez vsega. Z upanjem, da vsaj zdravje ne bo odpovedalo, kajti v zadnjih letih smo prepogostokrat prebirali in poslušali, kako je rešilec, žal, prišel v naše doline prepozno. Ljudje naj se preselijo v mesta, naj živijo v blokih, v tesnih hrupnih cementnih ječah. Brez avtomobila, ker ga v mestu ne potrebujejo več. In naj delajo za nekaj evrov na uro, na petek in svetek. Pomemben je dobiček, pomembno je, da družba proizvaja čim več z najmanjšimi stroški. Da ljudje živijo v majhnih, samotnih vasicah, se državi in špekulantom ne izplača več.

Moj boj za časnike in poštne pošiljke se nadaljuje. Od mladih nog sem trmasta. Znanka mi svetuje, naj pišem Italijanski Pošti po Facebooku. Res poskusim in se mi takoj oglasijo. Prosijo me, naj napišem, kaj je narobe, pa še svoje podatke jim moram posredovati in davčno številko. Povem, da ni narobe samo pri meni, da po vsej verjetnosti ni kriva poštarka, ker gre za splošen problem v vsej Benečiji, in če sem objektivna, za problem učinkovitega delovanja pošte v celotni državi. To bi morali vendar že vedeti, pripomnim. Vzamejo še mojo telefonsko številko in mi obljubijo, da bodo problem rešili. In me še kontaktirali po telefonu. Minevajo tedni, meseci, a nihče se ne oglasi. Pošta prihaja še vedno z zamudo. Edina razlika je v tem, da je zdaj poštarka sploh ne potisne v nabiralnik, ampak jo malomarno pušča, da visi iz njega. Tudi ko dežuje. In da me gleda s prezirom vsakič, ko me sreča. Seveda, če se zavzemaš za svoje pravice, si vedno kriv. Če prejmeš globo, ker nisi pravočasno plačal položnice, ki naj bi jo prejel po pošti, če niti glasovnice za volitve ni in ti je vzeta osnovna državljanska pravica, če si plačal naročnino za tednike, ki jih ni od nikoder..., to ni nikomur mar.

Ravno v maju sem dolgo zaman pričakovala davčno odločbo iz Slovenije. Ker vem, da bi morala že biti v nabiralniku, in se bojim globe, se odpeljem 40 kilometrov daleč v Novo Gorico ter na davčni upravi zaprosim za kopijo odločbe. Trideseti maj je in uslužbenka me začudeno gleda. Saj smo odločbe odposlali 24. aprila... Povem, da živim v Italiji, povem ji o pošti, ki ne prihaja, tudi o tednikih, na katere sem naročena, a jih ne prebiram, ker prihajajo z večtedensko zamudo, ji povem. Grozno, pripomni. Vem, da mi ne verjame, ker se take stvari dogajajo samo pri nas v Italiji, a vseeno dobim kopijo odločbe in plačam davek, ki sem ga dolžna slovenski državi. In spet se peljem 40 km daleč domov. Z občutkom, da nas država vsak dan vara in da živim v kraju, na katerega je še Bog pozabil. In se s strahom sprašujem, kako bo, ko bom ostarela in ne bom več imela vozniškega dovoljenja, niti možnosti, da bi se peljala 40 km daleč. In bom sama, brez vsega, celo brez časnikov, ki bi mi krajšali čas. Morda, se domislim, bi bili golobi pismonoše za italijansko državo najboljša in najbolj učinkovita rešitev. Res, golobi pismonoše! Še poceni so in morda celo konkurenčni.

Suzi Pertot

Kaj se obeta na našem športnem obzorju?

Kako košarkarji in odbojkarji v prihodnji sezoni

V prejšnjih tednih smo obračunali z nogometno letino pri nas in predstavili "zemljevid" naših enajsteric v prihodnji športni sezoni. Po koncu play-offa Bregovih košarkarjev, ki so neuspešno naskakovali višjo ligo, poglejmo še, kakšna slika se obeta v igri pod košema (kjer sprememb ne bo) in pod mrežo.

V državni košarkarski C ligi Gold bo zastavonoša našega gibanja še dalje Jadran, ki ima za sabo novo odlično sezono, v kateri se je prebil do končnice za napredovanje. V deželni C ligi Silver bo slovenske barve zastopal Bor, ki se je letos rešil brez dodatnih obveznosti, pa tudi brez nagrade uvrstitve v play-off. Kaže, da bo še naprej trener Marko Švab, ki je v prvi sezoni na Prvem maju opravil dobro delo. V D ligi bo še naprej trojica zamejskih društev, in sicer Breg, Kontovel in Sokol.

Brežani so v odločilnem dvoboju za napredovanje v C ligo v Dolini doživeli grenak poraz proti Sacileju, ki je tako zasluženo proslavljal prestop med tretjeligaše. Sezona Juričevih fantov je bila na visoki ravni, vendar kot favoriti so dejansko pogoreli na končni postaji. Še enkrat se je izkazalo, da je videmsko-pordenonska skupina zelo kakovostna v primerjavi z vzhodno, goriško-tržaško. Po porazu so pri Bregu že napovedali, da bodo (bržkone še z Juričem na klopi) prihodnje leto znova poskusili, vedno z mešanico mladih in preverjenih igralcev. V D ligi bosta igrala še naprej tudi Sokol, ki je bil izločen v prvem krogu končnice in je po treh letih pozdravil trenerja Walterja Vatovca, in Kontovel, ki je obstanek dosegel povsem gladko po enem krogu play-outa. Vse kaže tudi, da bo goriški Dom spet na startu pokrajinske promocijske lige.

Kaj pa na odbojkarskem prizorišču? Sloga Tabor bo na igrišču branila državno moško B ligo, ki jo je obdržala z zobmi v zadnjem krogu prvenstva. Napredovanje v C ligo pa bo branil Zalet, naša reprezentančna ženska šesterka. Oboji so že na delu, da bi izpopolnili igralski in tehnični kader za prihodnjo sezono.

V moški C ligi sta bili v samem vrhu goriška Olympia in Coselli Sloga Tabor, pri tem pa je treba preveriti dogovor med tržaškima kluboma oziroma razporeditev moči. Vprašanje je tudi, kaj bo z letošnjo Slogino postavo iz D lige. Pravico do igranja med četrtoligaši ima tudi štandreški Val. Mavrica/Arcobaleno pa je izpadla iz ženske deželne D lige v pokrajinsko prvo divizijo na Goriškem.

HC

JURIJ PALJK **OBROBNOSTI** 4

Očitek nekaterih, da se ukvarjamo preveč s prišleki, ni utemeljen.

Ne vem, kje živijo ti ljudje, gotovo pa se ne zavedajo, da je danes družba pri nas drugačna, popolnoma drugačna, zadnjih deset let smo priča takim spremembam, kakršnih nismo še doživeli.

Morda je najbolj očitna sprememba ta, da vsi postajamo del neke nedoločljive, niti ne več tekoče družbe, ampak obrobje, periferija.

Ko sem pred dnevi na kavi s prijateljem, ki ga imam za enega naših najbolj razgledanih ljudi, govoril o tem, da naša družba ni več niti tekoča, da pa je še bolj neoprijemljiva in v njej ne veljajo več pravila, ki smo se jih pred leti držali, mi je z nasmehom dejal, da bi zdaj on rabil raje izraz "družba v plinskem stanju".

Nasmejala sva se, grenko, a sva se. V tej opazki je veliko resnice, govorila sva namreč o nedavnih volitvah pri nas in razpršenosti slovenskih ljudi, ki se ne prepoznavamo-prepoznavajo več v organiziranosti naše narodne skupnosti v Italiji, še manj pa v strankah. Javni napadi na naši krovni organizaciji so na dnevnem redu, prihajajo največkrat iz vrst ljudi, ki so v javnih službah, ki so še vedno garancija za življenjsko preskrbljenost, če tokrat odmislimo upokojence.

Obrobje pomeni tudi kaos, v katerem ni več jasnih pravil igre in se zato izgubiš v nepregledni množici.

Za nekatere so zamorci moteči v naši družbi samo zato, ker so črni, pomislim, da so Arabci na našem obrobju moteči (tudi) zato, ker ponosno razkazujejo svojo pripadnost muslimanski veri, še posebej muslimanke.

V Vidmu sem minuli teden na glavni ulici videl tri muslimanke, ki so imele popolnoma zakrit obraz, samo reža za oči je bila na njihovem oblačilu. Zbodlo me je spoznanje, kako ohlapna družba smo. Zloben si, boste rekli, če dodam, da bi rad videl, kaj bi meni rekel policist, če bi šel mimo njega z masko na obrazu, muslimankam namreč ni rekel nič.

Salonski levičarji, kot imenujejo tiste, ki od nekdaj živijo izključno na račun države, se pravi vseh tistih, ki zanje plačujejo davke, so pa zato izjemno napredni in pravi revolucionarji v foteljih, bodo zdaj takoj rekli, da sem rasist, da sem nespodoben, ksenofob...

Take neumnosti na veliko trosijo v domovini Sloveniji. Na eni strani so tisti, ki govorijo o "množicah muslimanskih prebežnikov", ki da bodo preplavili domovino, na drugi strani pa tisti, ki "pozdravljajo novodobne Evropejce". Ne prvi in ne drugi pa ne vidijo v prišlekih ljudi.

Videti obraz človeka, prepoznati v njem lasten in Božji obraz!

Na obrobju v Spodnji Furlaniji, kjer živim, me zamorec vedno pričaka pred vrati trgovine, ker ve, da bo dobil vedno evro, dva, še posebej pa je potreben besede in nasmeha, ujet, kot je, v stanje, ko ne sme delati, ne sme prosjačiti, ničesar ne sme, mora pa nekako preživeti, baje, da čaka azil.

Ob sobotah po navadi pride k nam "naš zamorec", kot ga imenujemo, samo pozvoni in počaka, ima enega najlepših nasmehov, kar sem jih kdajkoli videl. Pred meseci mi je povedal, da po treh letih, kar je pri nas, pozvoni samo še pri naši hiši, drugje mu ne odprejo. Ko sem pred nekaj dnevi rekel domačim, ali vedo, kam je odšel, so mi vsi v en glas odgovorili, da je še, samo mene ni bilo, ko je prišel.

In smo se razgovorili, kam je odšel Michael iz Ruande (tako je sam rekel, da se imenuje) z žalostnimi očmi, kar noč ga je vzela; na kosilu pod utico pri nas doma je sinu in meni povedal, da bo pobegnil proti Severu takoj, ko bo mogel. Štirinajstim njegovim bratrancem, da je že uspelo, baje so vsi šli na Nizozemsko. In niti Joseph iz Alžirije nas ne čaka več s svojim skromnim nasmehom pred neko trgovino; ko sem zadnjič pred meseci govoril z njim, so ga ravno policisti pregledovali, zato sem nalašč stopil zraven in ga ogovoril: "Kako ti kaj gre, Joseph"? Policistu je bilo dovolj, da je videl papirje, jaz sem pričal, da Joseph ni prosjačil, policist se je sprenevedal, da ni videl, kako je Joseph čakal na miloščino, in zadeva je bila rešena.

Ko parkiram zjutraj avto v osrčju Gorice, srečam na kratki poti do Travnika šolarje, kakega učitelja in veliko prebežnikov, ki so vsi ali Afganistanci ali Pakistanci, sami fantje, tiho hodijo po skupinah.

Čakajo dokumente. Radi bi odšli od nas. Nekam na Sever.

Afganistanci in Pakistanci ne prosjačijo nikdar. Mi gledamo nemo njih in oni nemo gledajo nas.

Mi molčimo in oni molčijo.

Oni nas ne poznajo in mi ne njih. Navadno jih pozdravim, nekateri odzdravijo, drugi gredo mimo, kot da me ni.

Čez dan sedijo po klopeh v parkih, v Rožni Dolini pri nekdanji obmejni policijski postaji, na osrednjih trgih.

Nekam nenehno telefonirajo. Nobenega namena nimajo ostati med nami, to se vidi na daleč.

Sam pri sebi pomislim, da jih še kako razumem. Ko doma zvečer peljem včasih Bobija na sprehod do bližnje velike kmetije, kjer sta za delo v velikem hlevu zaposleni dve družini Pakistancev, "Ne, so Indijci"!, mi reče včasih žena, a ostanem pri svojem, vedno pozdravim in vedno mi veselo odgovorijo.

V trgovini sem pred dnevi poslušal otroke ene teh družin, kako so govorili v lepi italijanščini med sabo in z očetom, ki se je trudil, a mu ni uspevalo tako dobro kot otrokom. Ko sta otroka zunaj pomagala očetu nalagati vrečke v avto, je govoril z njima v svojem jeziku, onadva pa naprej v italijanskem.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

KROŽEK ANTON GREGORČIČ ZA DRUŽBENO-POLITIČNA VPRAŠANJA

ČETRTEK, 14. JUNIJA 2018 OB 19.00

GOSTJA VEČERA **MARIA ROMANA DE GASPERI**
Hčerka vidnega politika Krščanske demokracije Alcideja De Gasperija
V sodelovanju z Inštitutom za socialno in versko zgodovino

ČETRTEK , 21. JUNIJA 2018 OB 20.30

GOST VEČERA **FRANCE CUKJATI**
Avtor knjige **Slovenske podobe zla**
V sodelovanju s Celjsko Mohorjevo družbo

ČETRTEK, 28. JUNIJA 2018 OB 20.30

PROSLAVA SLOVENSKE DRŽAVNOSTI
Gost večera **Stane Granda**
Nastop slovenskih maturantov iz Argentine (RAST XLVII)
V sodelovanju s Svetovnim slovenskim kongresom in Knjižnico Dušana Černeta

ČETRTEK, 5. JULIJA 2018 OB 20.30

GOST VEČERA **BERNARD NEŽMAH**
O dinamikah slovenske družbe in politike

SREDA, 11. JULIJA 2018 OB 20.30

SLOVENSTVO V KANADI
JOŽE MIHEVC - **SKOZI TABORIŠČA DO SREČE**
Gost avtorjev sin **Joe Mihevc** iz Kanade, politik, teolog, profesor, občinski svetnik v Torontu
V sodelovanju z založbo Mladika

ČETRTEK, 19. JULIJA 2018 OB 20.30

KO OKUSIŠ *Nekaj* LEPEGA
Gost večera vinogradnik in vinar **Damijan Podveršič**

ČETRTEK, 26. JULIJA 2018 OB 20.30

JELKA GODEC IN **RADO PEZDIR**
Predsednica preiskovalne komisije DZ o zlorabah v zdravstvu in raziskovalec gospodarskega kriminala, svetovalec treh preiskovalnih komisij
V sodelovanju s tednikom Reporter

ČETRTEK, 2. AVGUSTA 2017 OB 20.30

Gosta večera **Ivan Čuk** in **Aleks Leo Vest**
avtorja knjige **PREVARANI SOKOLI**
V sodelovanju s Študijskim centrom za narodno spravo

TOREK, 7. AVGUSTA 2017 OB 20.30

DRUŽINA DEVETAK Z VRHA SV. MIHAELA
ZGODBA O TRADICIJI, DELU IN USPEHU
V sodelovanju s Prosvetnim društvom Vrh sv. Mihaela

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Drevored 20. septembra 85 – Gorica
info@centerbratuz.org – +39 0481 531445